

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 5 september 2005*§ 4 Interpellation om insatser mot narkotikamissbruk (nr 2005:15)**Interpellation om polisresurser mot droghandeln (nr 2005:18)*

Anförande nr 1

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Jag ber att få hänvisa till de utsända svaren.

Anförande nr 2

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter och socialborgarrådet! I går var jag bjuden till en arbetskollega i Hökarängen på en kopp kaffe. Jag ska villigt erkänna att det kanske inte hör till mina dagliga rutiner att klockan 12 en söndagsmorgon med ganska trevligt väder vara i Hökarängen.

Det är en brist, upptäckte jag. På min väg till kaffebjudningen passerade jag nämligen Hökarängstorget. Trots att det var söndag och trots att klockan var 12 så räknade jag in 30–35 missbrukare som satt där. Det är en syn som vi ser lite överallt i staden – vid Gullmarsplan, Odenplan, Liljeholmen och Östermalmstorg ser vi dessa missbrukare som sitter och antingen förtär alkohol eller är påverkade av annat.

Det som störde mig så mycket när jag var i Hökarängen var att så många bara var 20 och några år. Utifrån min oerhört amatörmässiga bild var de i väldigt dåligt skick. Det är lite grann utifrån det som min interpellation skrevs, det vill säga: Vad gör den nuvarande majoriteten för att komma till rätta med det narkotikamissbruk som vi har i Stockholm?

FN:s oberoende internationella narkotikakontrollorgan har kritiserat Sverige i sin rapport för 2004 för att en missbrukare ofta har väldigt svårt att få vård här hos oss. Regeringen har anmodats att prioritera behandlingen av drogmissbrukare högre och avsevärt öka budgeten för behandling. Jag har ställt tre frågor utifrån detta. Det svar som jag har fått gör mig inte riktigt glad. Visserligen innehåller det väldigt mycket ord, men som jag känner det så innehåller det väldigt lite av saklig verksamhet.

Det är sällan ett svar på en interpellation ger så många följdfrågor. Majoriteten gjorde i våras ett inledande projekt, det så kallade Lots för livet, där man samverkade med polis, socialtjänst och stadsdelsnämnder. Det var ett sexmånadersprojekt, där man försökte få alla dem som är inblandade att samverka. Man gjorde det som ett projekt. Detta är någonting som borde vara naturligt att vi alltid hade – fungerande samverkan med alla myndigheter som har ansvar i kedjan när det gäller narkotikamissbrukare. Här var det ett sexmånadersförsök.

Jag undrar: Vad hände med försöket? Kom vi till rätta med missbruket? Jag tror att alla som har vandrat runt på gatorna i Stockholm under sommaren eller i dag märker

att det inte är någon som helst skillnad. Så är det med alla de punkter som borgarrådet redovisar i sitt svar; vi märker ingen skillnad!

Vidare säger borgarrådet att kostnaderna för boendeplacering har ökat. Och det stämmer. Hon säger att placeringar av narkotikamissbrukare, det vill säga att ge dem ett anständigt liv och att hjälpa dem att komma ifrån gatan, är att ge dem ett lågtröskelboende. Och ja – det har tillkommit nya platser. Jag har ingen anledning att inte ge en eloge för bland annat Räcksta sjukhus. Men det underlättar ju inte för narkomanerna att man avskaffar eller försvårar tak-över-huvudet-garantin genom att införa en fältförlagd biståndsbedömning. Det är inte att stärka missbrukarens möjlighet att komma till rätta. För oss är det viktigt att man återinför tak-över-huvudet-garantin, det vill säga att missbrukaren direkt kan få ett bistånd genom ett härbärge och därifrån komma in i lågtröskelboendet.

Borgarrådet skriver, och jag noterar, att antalet missbrukare som får LVM-placeringar, alltså vård, har halverats sedan år 2002 – från 48 till 21 placeringar. Då talar vi om socialtjänstförvaltningen och om dem som kanske har det sämst ställt, det vill säga om dem som inte har någon hemhörighet i våra stadsdelsnämnder. Under samma tid har antalet personer som har fått behandlingshem minskat från 150 till 94 personer under 2004.

Allt detta ger signaler om att majoriteten inte – vilket det internationella oberoende narkotikakontrollorganet också har sagt – satsar på dem som har det sämst. Det är därför det finns så lite konkret i borgarrådets svar på min interpellation. Det är detta som gör mig så orolig, och det stärks av den bild man får vare sig man är i Hökarängen eller på Odenplan.

Anförande nr 3

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Ordförande, fullmäktige och stadsborgarrådet! Jag vill tacka för svaret som jag fick på mina frågor. Jag inleder med att säga att det naturligtvis är jättebra att staden samordnar. Det ska ju politiker och beslutsfattare alltid vara bra på att göra. Vi samordnar och vi bedriver projektarbete för att motverka det som vi upplever som problem i samhället. Det är jättebra, och det är vi säkert överens om. Vi har nog inte så stora åsiktsskillnader när det gäller behovet av det här och hur detta egentligen ska genomföras.

Men jag tycker inte att dessa projekt och detta samordningsarbete förtar det faktum att polisens resurser är otillräckliga i Stockholm. De signaler som jag får från polisen i söderort är att det är klar underbemanning när det gäller narkotikaspän till exempel. Det leder bland annat till att man inte prioriterar gruppen som är under 20 år. Nu svarar borgarrådet att det beror på att det är svårt att hitta missbrukare som är under 20 år. Men det är inte med sanningen helt överensstämmande, eftersom det i alla fall enligt den uppfattning som jag har fått inte är därför att det är svårt att upptäcka dem som man inte satsar på dem. Det beror i stället på att man inte har resurser att göra det. Därför lägger man i stället resurserna på de större fiskarna, så att säga, och försöker fånga dem.

Jag tycker att det saknas ett engagemang i Stockholm från den nuvarande ledningen när det gäller att stå upp för de behov som Stockholms stad har gentemot dem som

ser till att polisens resurser är större eller mindre eller, som i det här fallet, i alla fall otillräckliga.

Jag tycker att det är lite synd att det inte lyser igenom i det svar som jag har fått att det faktiskt pågår ett sådant arbete. Stockholms stads politiska ledning ska stå på barrikaderna för att värna sina medborgares intressen gentemot stadsmakten när det gäller polisresurserna.

Nu skriver visserligen borgarrådet i svaret till mig att det ska bli ökade resurser för insatser när det gäller narkotikaspaning. Men om jag förstår svaret rätt så är detta en omprioritering, och inte nya pengar. Det betyder antagligen att även om det skulle bli så att det förslag som kommer från Stockholm stad går igenom så innebär det att resurser tas någon annanstans ifrån. Det får borgarrådet gärna förtydliga.

Anförande nr 4

K a r i n R å g s j ö (v): Peter Lundén-Welden har valt att lyfta fram narkotikamissbruket, vilket gör att diskussionen kan bli lite skev. När vi talar om missbruk i dag måste vi även lyfta in alkoholen, som är det stora folkhälsoproblemet i Sverige. I min egen stadsdel, Katarina-Sofia, pågår just nu ett stort förändringsarbete när det gäller att möta missbrukare. Katarina-Sofia var förut den stadsdel som placerade flest enligt LVM, men det har minskat radikalt. Betyder det då att vården har försämrats? Nej, snarare kan vi nu möta missbrukarna med en större helhetssyn tillsammans med Maria-Gamla stan och landstinget när vi har denna öppna klinik tillsammans.

Målsättningen är ju att nå missbrukaren så tidigt som möjligt – långt innan dess att LVM blir aktuellt. Antalet med LVM i en stad är inte måttet på en bra missbrukarvård. Snarare är varje LVM-fall ett misslyckande i sig eftersom man inte har lyckats nå missbrukaren i tid. Det måste väl ändå vara själva målsättningen.

Genom ett strategiskt, förstärkt och genomtänkt behandlingsarbete försöker vi nu i alla fall på Södermalm att gå in så tidigt som möjligt med olika typer av insatser.

Jag tycker att det är lite synd att den förra majoriteten inte ser sin egen roll i den situation som vi har i Stockholm. Jag tycker att vi alla delar den – samtliga partier och även mitt eget. Vi bär ett ansvar för den situation som vi har i Stockholm i dag. Ni gömmer er bakom retorik, och det kan ibland låta som om det är den sittande majoriteten som genom försumbarhet ensam har bidragit till den situation som nu råder. Så är det inte! De sociala frågorna har inte prioriterats under hela 90-talet och inte heller under början av 2000-talet.

Det gäller att oppositionen själv också analyserar de egna satsningar som man gjorde på härbärgen och på tak-över-huvudet-garantin. Den var i och för sig bra, men den har också stigmatiserat många missbrukare.

Enheten för hemlösa gör ett fantastiskt arbete med män och kvinnor som har farit illa under väldigt lång tid. Våra lågtröskelboenden kan i kombination med olika insatser ge ett resultat som kanske är bättre än LVM i sig. När man följer upp LVM-vården kan man klart se att det är oerhört många av dem som är placerade som kommer tillbaka i missbruk snabbt efter sin placering. Det beror på att man har varit dålig på

att följa upp missbrukaren i något slags vårdkedja. Så har det varit under både den nuvarande majoriteten och den förra majoritetens år.

Vi försöker på alla sätt att få fram olika typer av boenden för missbrukarna. Det är ändå basen; så måste det vara. Vi har satsat mycket på exempelvis lågtröskelboende och vi försöker fånga upp missbrukare på det sättet. Vi ger dom olika typer av kombinationer av vård och så vidare.

Jag vill än en gång säga att antalet med LVM inte är måttet på en bra vård. Det kommer bara att vara det antal personer som kan gå ur sitt missbruk.

Anförande nr 5

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ordförande, fullmäktige! Det är härligt att höra att en del har lång sovorgon och börjar klockan 12. Själv börjar jag lite tidigare, och 12 brukar vara lunchtid. Det är ändå intressant att Peter Lundén-Welden rör sig ute i staden och ser andra delar än den där han själv bor.

Jag tänker ägna mig lite grann åt ungdomar här. Peter tog ju också upp det, och att det finns en oro över att det är så många ungdomar som man ser och som man inte når. Det är sant, och det är också på det området som vi gör de största ansträngningarna för att se till att ungdomar inte hamnar i missbruk. Det är bland annat detta som det STAN-program som vi har antagit också utvecklar. Det är också därför vi årligen har kampanjer som är riktade till tonårsföräldrarna och det är därför vi har våra drogsamordnare i stadsdelarna. Det är därför vi har involverat skolorna på ett mycket bra sätt i en massa olika projekt och olika sätt att jobba.

Peter Lundén-Welden tar också upp det här med LVM-institutionerna och tvångsvården. Det är precis som Karin Rågsjö nyligen sade; den undersökning och den rapport som SiS, Statens Institutionsstyrelse, själv har gjort visar att de frivilligt placerade klarar sig bättre och hade mindre missbruk efter behandlingen. Men det finns också ett resultat som tyder på att eftervård och boende är viktigt. Vi vet att det är så. Därför jobbar vi också med de frågorna.

Peter Lundén-Welden tog också upp det här med Lotsprojektet. Nu ser man att man jobbar ihop i sex månader. Han gjorde sig litet lustig över det. Då kan man alltid ställa en fråga och säga: Jaha – det var väl bra? Det är faktiskt första gången som något sådant har inträffat i den här staden. Det är första gången som vi jobbar samordnat med varandra inom flera olika myndigheter, och arbetet blir bättre och bättre.

Lotsprojektet kommer att starta igen den 19 september. Det vi vet hittills är att man har nått ungefär 227 tunga missbrukare. Det är ett försök på bara *en* del. Vi hoppas att få med oss hela länet också. Om vi bara ska plocka ut stockholmarna är det ganska verkningslöst. Vi hoppas naturligtvis att de andra blir intresserade av det här. Det kommer en utvärdering i höst som är professionellt gjord. Jag tycker att det är bra att man har försökt hitta det här samarbetet, men allt samarbete behöver en liten inkörningsperiod.

Jag skriver i mitt interpellationssvar att boendekostnaderna ökar. Det är sant. Men vi har också lyckats få fram fler försöks- och träningslägenheter. På det sättet kan vi utveckla och använda pengarna inte till boende utan till stöd, vård och behandling.

Anförande nr 6

M o n i k a L i n d h (s): Ordförande, ledamöter! Om jag har uppfattat det rätt så diskuterar vi både interpellation 15 och 18. Det kan vara bra att vi gör det, även om det kan bli lite otydligt. Missbruksarbetet och arbetet mot narkotikabrott hör ju intimt samman.

Om vi ska titta på Peter Lundén-Weldens interpellation så kan man svara något om LVM-vården i sig. Det är precis som Karin Rågsjö säger; missbrukarbehandling kan aldrig bygga på akuta tvångsinsatser. Det blir ingen bra vård av det. Akuta tvångsinsatser behövs i mycket akuta skeden, men måste följas av en motiverad vård och behandling. Det är just det som man arbetar med nu i innerstadsdelarna tillsammans med Statens Institutionsstyrelse.

Sedan kan man alltid diskutera LVM-vårdens kvalitet. Men när det gäller missbruksarbetet i Stockholm så håller vi just nu på att skapa en missbrukarvård som präglas av hög tillgänglighet, och det gäller framför allt de öppenvårdsmottagningar som vi bygger upp tillsammans med landstinget och psykiatri. Den måste också vara tillgänglig i sitt innehåll. Bra behandlingsmetoder måste matchas till varje person. Varje person måste få tid att bli motiverad för behandling. Då nås det bästa resultatet, precis som borgarrådet säger. Statens Institutionsstyrelse är en viktig partner i det här arbetet. Det är ett givande och ett tagande.

Samtidigt måste ju polisen finnas med. När landstinget, staden och polisen arbetar tillsammans i Lotsarbetet och när 227 tunga missbrukare på sex månader så ger det möjlighet för både landsting och stad att utforma missbrukarvården så att den kan möta det tunga missbruket. Det handlar om avgiftningsplatser. Det handlar om tillgänglighet till både psykiatri och avgiftning gemensamt för landstinget. Det handlar om polisens förebyggande arbete tillsammans med stadsdelar och det handlar om det uppsökande arbetet. Det finns en hel rad vinster att hämta ur samverkan. Det ska man inte ond göra sig eller raljera över, för det är precis det som behövs.

När det gäller Henrik Ehrenberg så kan jag ändå konstatera att polisen i Stockholm i år har förstärkt sina insatser.

Anförande nr 7

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Jag verkar dagligdags ute i Spånga–Tensta. Tensta är en av de drogarenor som fanns med på kartan när man hade gjort den här inventeringen. Det är helt klart att det är viktigt att det finns poliser, även om man har fått en viss förstärkning. För visst finns det fortfarande otroligt stora problem kvar i Tensta! Det får man inte blunda för.

Jag tycker att det skulle vara klädsamt om det inte bara var oppositionspartierna som talade om hur viktigt det är att man får ökade polisresurser till Stockholmsområdet. Nu menar inte jag att det är den enda lösningen, men visst skulle det vara bra om

man kunde gå ihop från hela staden och säga att det faktiskt är så att vi behöver fler poliser i Stockholm.

När det gäller Lotsprojektet så tycker jag att det är bra att man samarbetar. Vi ska självfallet samarbeta både med landstinget och med polisen; det måste vi göra. Men det är klart att det kan bli lite fel när man glömmer att samarbeta med sig själv bara för att man är så ivrig att samarbeta med polisen. Det är ju rätt så beklagligt att man inte involverar det som man gör i Tensta, där man har en utmärkt verksamhet som heter Allteamet och där man jobbar med ungdomar med missbruk och även vuxna och pensionärer. Det involverar man inte i projektet, utan man kommer från annat håll och i Tensta vet man inte ens om att detta pågår. Det känns lite grann som ett slöseri med resurser som trots allt är begränsade. Det skulle vara bra om man involverade detta.

Det låter kanske ibland lite bättre än vad det är när man talar om att man genom detta sexmånadersprojekt har kommit i kontakt med 227 eller 228 grava missbrukare. Men man glömmer ju att tala om att det bara var fyra som gick in på vård! Det är i alla fall vad vår närpolischef talade om. Det är ju genast lite skillnad.

Jag menar inte att det är dåligt att man samarbetar, men jag menar att man inte får glömma att samarbeta med sig själv. Det handlar också om vilka som kommer in, och inte bara om dem som man talar med. Jag hoppas verkligen att man talar med fler än 228 oavsett om man har projekt eller ej.

Anförande nr 8

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Ordförande, fullmäktige! Borgarrådet Olofsson gjorde sig lite lustig över att jag inte hade varit i Hökarängen förrän klockan 12 i går och att jag borde ha arbetat halva dagen och hunnit fram till lunch då. I min almanacka var det söndag i går. Det är inte så vanligt att man bjuder sig hem till någon före lunchtid på en söndag.

Men för att vara lustig tillbaka så håller jag med om att med tanke på situationen för missbrukarna i Stockholm så borde kanske borgarrådet även ägna söndagarna åt att arbeta med den frågan. Borgarrådet hade kanske då gjort någon insats och nytta och gått till lunch den arbetsdagen.

Karin Rågsjö säger att det inte är den sittande majoritetens fel, utan att det har varit så här under hela 90-talet. I den här salen, Karin Rågsjö, sitter det före detta moderata socialborgarrådet. Nu sägs det att hon inte prioriterade sociala frågor under den förra mandatperioden. Så lät det i alla fall inte i den här fullmäktigesalen när det på vartenda sammanträde diskuterades sociala frågor. Vi hade ett socialborgarråd som ville göra någonting för dem som har det sämst ställt.

Jag gjorde mig inte lustig över Lots. Jag hade i det här inlägget just tänkt ta upp de 227 kontakterna. Jag har den siffran. Nu sade visserligen Ann-Katrin 228, och jag har hört den siffran också. Jag har också hört att resultatet är att fyra har kommit vidare i en vårdkedja. Men det som gör mig lite frustrerad är samma sak som finns i landstinget och inom polisen. Här dras det i gång ett projekt. Man plockar in missbrukare, och sedan är vårdkedjan slut. Det händer ingenting. Det finns inga

resurser inom socialtjänsten och inom stadsdelarna för att faktiskt agera. Det är inte att göra sig lustig över Lots, utan det är bara att konstatera ett sorgligt faktum: Vi har inte, och den nuvarande majoriteten har inte, resurserna för detta.

Jag har en konkret fråga till borgarrådet och till Karin Rågsjö. Ni talar så mycket om det här med att förebygga för att ungdomar inte ska komma in i narkotikasvängen. Varför är ni då inte beredda att medverka till att tillåta att man testar ungar under 15 år för att se om de har använt narkotika? Det är väl ett förebyggande och ett sätt för samhället att markera att vi inte accepterar narkotikamissbruk?

Anförande nr 9

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Jag hoppas att borgarrådet ämnar svara på min fråga i sitt nästa inlägg eftersom jag inte fick något svar.

Jag reagerade på Monika Lindhs inlägg, som ju i princip gick ut på att polisens arbete ska vara inriktat på att möjliggöra vårdinsatser. Det är väl bra med vårdinsatser, och polisen ska hjälpa till, och se till att de möjliggörs. Men ska polisen verkligen inte användas till någonting annat också? Den ska väl skapa trygghet i miljöer där otryggheten är akut, till exempel?

Om Monika Lindh tyckte att det var jag som raljerade över samverkan och samordning så skulle jag vilja uppmana både henne och majoriteten att spetsa öronen lite. Det var inte det som jag gjorde, och det var inte det som jag sade. Samordning och samverkan är fantastiskt, och vi har säkert inte särskilt olika åsikter om hur det ska gå till. Det gäller det som kommer sedan, när samverkan och samordning inte räcker till och när staten ska göra sin uppgift i polisarbetet och se till att motverka droghandel och narkotikamissbruk. Det är där jag saknar en önskan från majoriteten om att staten satsar också på polisarbetet – gammalt hederligt polisarbete.

Jag har de senaste två veckorna tampats i min stadsdel och i min närmiljö med två stycken killgäng med ungefär 20 killar. Det är två olika gäng i lite olika åldrar. De här två killgängen är inte särskilt intresserade av vad som sägs i skolan om narkotika och missbruk. De är inte särskilt intresserade av vad jag säger när jag tampas med dem för att de ska bete sig någorlunda normalt i min närmiljö. För att de ska kunna nås av samhället behövs det ibland en poliskonstapel som sätter lite skräck i dem, och inte en ersättare i kommunfullmäktige som försöker göra det.

Anförande nr 10

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ordförande, fullmäktige! Först ska jag svara Ann-Katrin Åslund. Självfallet ska man samarbeta med sig själv. Det är bara att beklaga att det inte har fallit ned i organisationen i Spånga-Tensta. Alla stadsdelsdirektörer fick information innan projektet startade. De stadsdelsdirektörer från Maria-Gamla stan och Katarina-Sofia som var närvarande där lyfte upp ett projekt som de har och sade: Det här är väl bra om man involverar! Det kunde man ha gjort även från Spånga-Tensta. Det är bara att beklaga, men så är det. De kommer att få ny information vid starten, och då ska jag påpeka det.

Lotsprojektet är ett projekt, och det kanske ni glömmer. Det är ett projekt som är unikt och som faktiskt aldrig har skett i den här staden förr. Var glada över det! Var glada över det och se till att vi utnyttjar de gemensamma resurser som finns från landstinget och beroendevården, polisens insatser och socialtjänstens insatser där vi gemensamt kan utnyttja dem på ett bra sätt och få ut mesta verkningsgrad av det. Att det sedan inte fungerar från dag ett ligger i ett projekts natur. Man måste kanske ibland rätta till vissa saker som inte fungerade så bra som man hade tänkt på papperet. I verkligheten fungerade de kanske inte. Men de fungerade från dag två, tre, fyra eller fem. De fungerade sedan!

Resurserna finns såväl på beroendesidan, där man tar emot, som inom socialtjänsten, där vi har haft uppe ett ärende i kommunstyrelsen där vi står för kostnaderna centralt från staden. Resurserna finns alltså, och det ska man ta till sig och fortsätta att använda.

Detta blir också lite grann mitt svar till Henrik Ehrenberg. Jag tror nämligen på att man med gemensamma krafter och gemensamma ansträngningar från såväl landstinget som polisen och socialtjänsten når oändligt mycket längre än vad var och en gör när de arbetar var för sig, sida vid sida, i stället för att räcka ut handen till varandra. Det är det man gör inom de brottsförebyggande råden, som på vissa ställen är väldigt bra. De gör ett föredömligt gott och bra arbete. Det är inte lika välutvecklat i andra delar av staden, men jag hoppas naturligtvis att man ska nå detta även där. Det är på det sättet som jag tror att man kan utnyttja de resurser som vi har.

Ingen av oss är rik. Varken landstinget, kommunen eller polisen är rika institutioner eller myndigheter. Däremot är det så att ju mer vi samarbetar, desto mer har vi sett av effekter och ett gott resultat i vårt arbete och i våra gemensamma ansträngningar att minska missbruket. Vi ser till att de som behöver vård också får det och att de som ska åka i finkan på grund av att de begår kriminella handlingar faktiskt också gör det. Vi ska också jobba förebyggande för att människor inte ska hamna i den här misären.

Anförande nr 11

M o n i k a L i n d h (s): Ordförande, ledamöter och Henrik Ehrenberg! Jag tror inte att jag sade att polisen huvudsakligen ska arbeta inriktat på att möjliggöra vårdinsatser. Det låter jättefrämmande för mig. Det är inte polisens huvudsakliga uppgift. Däremot kan man i ett samarbete förstärka och bidra med de kunskaper och erfarenheter som man har för att människor ska få vård och behandling.

Det är fullständigt självklart att polisen ska förebygga, förhindra och agera vid brott. Det är också fullständigt självklart att vi i alla de sammanhang där vi finns och möter stadsmakter i departement, andra kommuner och vad det nu kan vara också framför bristen på polisresurser i Stockholm. Det trodde jag att du visste. Polisen i Stockholm har också fått förstärkta resurser.

Jag ska beskriva lite grann hur ett lokalt och gott samarbete med polisen kan se ut. Det är samma polis som du påstår inte har resurser, inte klarar av sitt jobb, känner sig frustrerad och allt vad det är, nämligen Söderortspolisen. I Skarpnäck och i Farsta har vi sedan lång tid samarbetat med polisen just kring ungdomsbrott, ungdomskriminalitet och missbruk. Det gäller också de missbruksrelaterade brotten i

stadsdelarna. Det innebär att våra poliser, som kommer till Skarpnäck, inte åker runt i bilarna. De går ut. De finns på fritidsgården, på skolan och överallt där människor finns. De finns där tillsammans med socialtjänsten, tillsammans med ungdomsgårdar, tillsammans med Lugna Gatan och tillsammans med våra egna ungdomar.

Allt detta görs i syfte att öka tryggheten och minska brottsligheten. Det är väldigt viktigt. Polisen är ett föredöme i det samarbetet. Sedan kan vi från stadens sida förstärka och hjälpa polisen i deras arbete genom att vi självfallet har socialsekreterare hos polisen som direkt är med vid de första förhören med ungdomar när det händer saker.

Det samarbetet uppskattar polisen, och man har resurser att jobba med det här. Man prioriterar det, och det tror jag också att man gör i Vantör.

Anförande nr 12

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (m): Det var ju trevligt med Monika Lindhs insiktsfulla anförande – den senare delen. Dock är du inte tillräckligt insiktsfull på en punkt, och det är beträffande resurserna. Eftersom jag själv är polis och jobbar på Södermalm just med ungdomar så vet jag detta. Vi jobbar på exakt samma sätt. Vi jobbar med socialen, vi jobbar med skolor, vi jobbar med fältassistenter och vi jobbar med socialen. Vi är med på de här samtalen, vi har medlingssamtal och bekymrings-samtal och alltihop.

Men det finns ett krux i det hela: Det finns många andra saker som vi också ska göra och som ofta lägger hinder i vägen. Det är statsbesök, bevakningar vid tingsrätten, fotbollsmatcher och allt möjligt. Vi blir kommenderade till radiobilar i stället för att göra det här. Hela sommaren ligger närpolisverksamheten i princip nere.

Men det var inte där jag hade tänkt börja. Jag hade tänkt vara här till klockan 16 i dag, men jag blev lite försenad. När jag skulle ställa in polisbussen kom en person ur allmänheten och sade: Kan ni inte titta till Fatbursparken? Nu sitter det ett helt gäng där och injicerar helt öppet igen – mitt framför hundrastspåret! Det är självklart; vi tar tag i det, sade vi. Sedan åkte vi dit och kollade upp det. Det var en ganska ung tjej, dock över 20 år, som var med de andra, som var lite äldre. Jag sade: Vad gör du här med de här människorna? Hon sade: Det är ingen fara med mig – jag har just kommit ut från avgiftning! Men du är ju ordentligt narkotikapåverkad, sade jag.

Där har vi ett annat av problemen. Bejerot brukade alltid säga att ”in” frivilligt är okej, men när det gäller ”ut” så är det samhället som ska bestämma när det är dags. Vi har så många exempel på detta. Utan att dra till med övertoner kan det vara 10–20 avgiftningar på en och samma person utan att det har lett till någon förbättring. Det är det här med långsiktighet, uppföljning och konkreta program som saknas.

Men framför allt måste det till att börja med finnas en tillräckligt lång tid av tvång för att få människorna att förstå att det inte bara är någon in-och-ut-verksamhet. Det gäller inte bara att få kroppen rehabiliterad hälsomässigt. Det handlar inte bara om att få tänderna lagade och att få i sig tillräckligt med vitaminer. Efter hand som man mår bättre så ökar suget, och när det är som störst släpper samhället ut människorna.

Då säger man: Nu är han eller hon motiverad att gå ut i frivilligverksamhet. Men det gör de ofta inte, utan de går tillbaka till sina kompisar och fortsätter att injicera.

Detta ser vi dagligen. Fatbursparken är ett av de värsta ställena, liksom parken precis ovanför – utanför Bostället. Därifrån får vi ideligen klagomål. Där passerar ungdomar förbi från Björngårdsskolan, från Södra Latin och från Maria Elementar. Där hittas sprutor på gatorna, på gräsmattorna, på gångvägarna och överallt ideligen. Jag tror inte att det skulle bli färre sprutor om den här allmänna utdelningen blir av. Då kommer man att sprida detta runt, och narkotikamissbruket kommer att accelerera.

Tack och lov har kd ändrat uppfattning. Jag bara väntar på att övriga partier som ännu inte har gjort det kommer att göra det.

Anförande nr 13

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Ordförande, fullmäktige! När man skriver en interpellation och får svar och det har gått några månader så väcker ofta det svar man får fler frågor än själva interpellationen i grunden. Jag känner att borgarrådets svar till mig kommer att föranleda ytterligare en interpellation från mig. Där kommer jag att begära att borgarrådet mer konkret beskriver hur det hon säger också görs.

Till Karin Rågsjö, som tyvärr hamnade efter mig i talarstolen, vill jag säga att jag aldrig har sagt att vi var perfekta. Det är inte ni heller, men nu sitter ni och styr den här staden. Efter tre år styr ni fortfarande staden med att beklaga att vi inte gjorde mer på vår tid. Vi skulle ha velat göra mer på vår tid om ni inte hade överklagat allt som vi försökte göra då. Men nu handlar det lite grann om vad ni gör, och det är ändå ganska lite. Eftersom jag jobbar vid Gullmarsplan och ser det gäng som bara blir större och större – och dem som jag mötte i Hökarängen på söndagen – så måste jag säga att det ger en helt annan bild av vad staden faktiskt förmår.

Om Karin Rågsjö har rätt i att det faktum att vi minskar antalet LVM-placeringar bygger på att vi har en så mycket bättre vård för våra narkotikamissbrukare – även för dem på Hökarängens torg som bara är lite över 20 år – så är det ett gott betyg. Men när man tittade på dessa människor och när de kom fram och frågade om man hade cigaretter eller pengar till en fika så gav inte det en bild av att vi har kontroll på situationen utan av att vi har ett stort problem. Det är ett problem som vi faktiskt måste fundera på.

Lotsprojektet var bra, men det gav inte det resultat som vi kunde tro. Nu startar ett nytt projekt igen den 19 september för någonting som borde vara en naturlig del av vår verksamhet – en fungerande vårdkedja mellan stadsdelsnämnder, socialtjänstnämnden, landstinget, polisen och kriminalvården. År 2005 i augusti finns inte den vårdkedjan. När vi drar i gång projektet så säger polismyndigheten att det inte är någon idé att gripa narkomanerna eftersom staden inte har resurser och eftersom landstinget inte har resurser. Landstinget säger att det inte är någon idé att vårda dem eftersom kommunen inte har någonstans för dem att bo. Längst ned står den här killen på Hökarängstorget. Det är honom den här interpellationen handlar om, och hur vi ska hantera detta.

Karin Rågsjö! När det gäller antalet LVM-placeringar så är naturligtvis var och en av dessa ett misslyckande. Men jag känner mig inte lika övertygad om att minskningen inte bara beror på att ekonomiska resurser saknas, utan jag tror att det är en helt felaktig bild av situationen i Stockholm.

Anförande nr 14

K a r i n R å g s j ö (v): Det finns ett stort socialt engagemang i Stockholm hos politiker, och det tycker jag att vi ska värda. Det är bra. Jag tycker att man skulle kunna ha en större samsyn i de här frågorna och vara lite mer självkritisk från respektive parti. Det var det jag lyfte fram i mitt förra anförande. Det är klart att drogsituationen är ett problem, och den var ett problem under er majoritet också.

Det förebyggande arbetet i Stockholm har varit navet i arbetet mot droger. Stockholm ligger i framkant när det gäller just det arbetet. För att vara extra myspysig så här första gången efter sommaren så kan jag säga att det faktiskt är er förtjänst. Ni började ju bygga på det förebyggande arbetet i den förra majoriteten, och vi har byggt det vidare. Det har kommit oerhört mycket mer resurser till arbetet i Sverige och i Stockholm, så att man har kunnat förstärka insatserna.

För vad är egentligen ett förebyggande arbete? Jo, det är insatser i skolan. Det är att ha fältassistenter och ett socialt tänkande i skolan. Man ska inte ha skolan som enbart kunskapsmaskin. Det är att satsa på fritidsgårdar. Det gör vi nu, och det gjorde inte ni. Det är att arbeta med riktade insatser till föräldrar. Det är alltså att lyfta in det förebyggande arbetet.

Vi har under de senaste åren kunnat notera en kraftig nedgång i användandet av narkotika när det gäller ungdomsgruppen, alltså dem som går i nian och dem som går i årskurs 2. Men i den beskrivning som man ser nu av staden – i Rågsved, i Hökarängen och i Kärrtorp – så ser man drogarenor runtom i Stockholm. Dem måste vi bekämpa på olika sätt. Vi försöker ta fram en modell för det, och det vore klädsamt om oppositionen någon gång kunde ge oss lite ”cred” för det vi gör. Vi försöker alltså ta fram olika modeller och att arbeta med dem. Det vore klädsamt om man någon gång i de här debatterna kunde vara överens om att någonting som man gör är hyfsat bra. Men så är det inte, utan det blir mycket retorik. Jag tycker att det är tråkigt, för det här är ett så stort och allvarligt problem.

Vi måste arbeta stenhårt för att upptäcka barn i riskzon. Vi måste upptäcka de marginaliserade barn som riskerar att hamna i ett missbruk. Det kommer en undersökning snart som några personer från Maria Ungdom har arbetat med. Den visar att de barn som riskerar att hamna i missbruk är barn från marginaliserade hem. Därför jobbar också majoriteten med att försöka utbilda och kompetensförstärka skolan när det gäller att upptäcka barn som far illa. Det gäller också fritiden och alla andra aktörer. Det är nämligen de barnen som sedan kommer att stå på de här drogarenorna.

Det är självklart så att det fattas polisresurser. Man måste arbeta med både efterfrågan och utbud när det gäller de här drogarenorna. Om man ger det här fritt spelrum så sitter vi i en hotande situation. Så blir det om man inte arbetar förebyggande och med helheten.

Anförande nr 15

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Det är olyckligt om min interpellation ger som resultat att man står från talarstolen och baktalar Rågsved och drogvanorna där. Den senaste drogvaneundersökningen visar att det faktiskt är ganska bra ställt med ungdomars drogvanor i Rågsved. Det kan bland annat bero på att det finns en viss profil på invånarna där när det gäller religiös tillhörighet. Det gör att man kanske inte riktigt accepterar droger på samma sätt där som på andra håll i Sverige.

Men vad händer? Det som jag inriktar mig på är den handel som pågår exempelvis i Rågsved och i hela Stockholm. Det handlar om de polisresurser som behövs för att bekämpa handeln i första hand. För vad händer med ungar som växer upp i en miljö där det handlas extremt mycket med droger? Det kan ju i alla fall inte vara ett steg i rätt riktning.

Nu säger borgarrådet i sitt svar till mig att med gemensamma ansträngningar så når vi mycket längre. Vi måste samverka och samordna. Vi ska utnyttja de resurser som vi har. Vi är inga rika institutioner – vare sig kommunen, landstinget eller staten. Det är väl ett så tydligt besked som man kan få från den nuvarande majoriteten: Stockholms majoritet arbetar inte för att få mer polisresurser till Stockholm. Ibland önskar man att partilojaliteten vore mindre viktig än lojaliteten mot stadens invånare. Man vågar alltså inte ställa sig på barrikaderna och bråka bara för att det råkar vara samma partier som är i majoritet i riksdagen som det är i Stockholms stad. Det är faktiskt rätt så trist.

Monika Lindh säger att jag påstår att polisen inte kan göra sitt jobb. Jag tror nog att den gör sitt jobb. Problemet är att de är alldeles för få som gör sitt jobb. Om man pratar med dem hör man att de tycker att de borde vara många fler. Det gäller till exempel narkotikaspän, som var ämnet för min interpellation. Det faktum att de inte är fler innebär att man inte prioriterar gruppen under 20 år. Därför vet vi inte särskilt mycket om den gruppen – i alla fall inte genom polisens arbete.

Om jag nu uppfattade Monika Lindhs första inlägg så att hon tycker att polisens arbete ska inriktas på vårdinsatser så har det faktiskt en orsak, nämligen att det var det enda som ni pratade om! Ni pratade inte om de andra polisinsatserna som behövs – polisens närvaro och polisens möjlighet att spana. Det gällde just polisens möjligheter att samverka med kommuner och landsting för att möjliggöra vård.

Ni vet att Kristdemokraterna inte ropar efter poliser i onödan. Vi brukar inte tycka att detta är aktivitet nummer ett som polisen ska syssla med. Men vi ser behovet av förebyggande arbete, av samordning och av samverkan och att man måste se människan bakom ett missbruk. Där råder det säkert inga delade meningar mellan oss. Men om man inte vågar se behovet av mer polisresurser för att till exempel kunna bedriva spaning så är man riktigt fel ute.

Anförande nr 16

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Karin Rågsjö sade: Varför kan ni aldrig ge oss *credit* för att vi har gjort något bra? Vi har ju ändå sagt att vi tycker att samarbete är viktigt, och det tror jag att vi är eniga om allihop.

När jag tar upp detta att det bara är fyra stycken som har kommit till vård genom Lotsprojektet så betyder det att jag tycker att det borde ha varit fler. Det är så som man måste se det hela; det tycker jag är viktigt.

Jag vill ta upp det här med förebyggande samarbete, som jag också själv tycker är viktigt. Jag tror att man måste ha klart för sig att det inte finns något linjärt samband mellan antalet fritidsgårdar och att det blir färre narkotikamissbrukare. I den stadsdel som jag verkar i, Spånga-Tensta, finns det, särskilt i Tensta, många fritidsgårdar och många stadsdelsförnyelseprojekt. Men det är fortfarande en av de stora knarkarenorna i Stockholm. Det är inte så att de fritidsgårdarna kom till när er majoritet tillträdde, utan de har funnits hela tiden. Så enkelt är det alltså inte, även om det vore väldigt bra om det vore så. Då kunde vi ju lätt som en plätt bli av med problemet.

Monika Lindh beskrev livfullt hur poliserna ska jobba. Det är ju jättebra, men jag fattar nu att det är där de är. Om de kan göra precis alla de här sakerna hos dig och om de gör det så himla bra så är det ju där alla Stockholmspoliser finns! Då kanske inte du behöver några fler poliser.

Jag vill avsluta med en fråga. Det har sagts mycket här om hur viktigt det här är. Det är ju polisen som kan syssla med myndighetsutövning på ett helt annat sätt än vad vi kan göra. Man kommer till en gräns när det handlar om narkotika, om kriminalitet och om att stävja kriminalitet. Då är det polisen som kan göra det och ingen annan. Jag tycker inte att jag fick svar på den fråga som jag ställde i mitt första inlägg. Är det så att ni också tycker att det behövs fler poliser i Stockholm? Tycker ni att det behövs fler poliser i Stockholm eller tycker ni att det är bra som det är?

Anförande nr 17

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (m): Karin Rågsjö! Insatser i skolan, talar du om. Men vilken majoritet var det som tog bort lag- och rättsundervisningen och ANT-undervisningen i skolan, alltså den om alkohol, narkotika och tobak? Räddades inte trafikundervisningen tack vare Kristina Axén Olin, som fixade så att det blev en del av att polisen ska vara i skolan i alla fall? Hade ni fått er vilja fram rakt igenom så hade det inte funnits några poliser över huvud taget i skolan.

Det är klart att ni inte kan ha poliser överallt med den prioritering som ni gör. Enligt vad jag har hört har antalet poliser minskat i Stockholms län i samma utsträckning som antalet tjänstemän har ökat i Regeringskansliet. Frågan är var de behövs bäst någonstans – när vi nu diskuterar detta ämne. Från regeringens sida säger man bara att man tillsätter en utredning så snart man inte kan svara på en fråga.

Beträffande fritidsgårdar förde jag en debatt för något år sedan med borgarrådet Nilsson angående fritidsgårdarna och nyttan eller icke-nyttan av dessa. Det finns en forskarrapport från Örebro som jag har kvar i min dator fortfarande och som jag kan skicka över till den som så önskar. Den visar att det här med fritidsgårdar inte är allena saliggörande. Tvärtom visar rapporten att många ungdomar introduceras i både alkohol, narkotika och brottslighet av olika slag där. De har högre frånvaro från skolan och så vidare. När de slutar på fritidsgården så minskar detta igen. Det är ganska bekymmersamt. Annars skulle det vara jättebra med fritidsgårdar – det kan

jag också tycka. Men vi måste ju också till någon del titta på verkligheten och hur det förhåller sig och på seriösa forskarrapporter.

När det gäller vem som har gjort vad och när så började faktiskt narkotikamissbruket och dess katastrofala utbredning att accelerera från mitten av 60-talet och framåt. Det hade att göra med den legala förskrivningen av narkotika som skedde då. Det är tanken på vådan och konsekvenserna av detta som gör mig så förskräckt när det finns talare och ledamöter i den här salen som nu förespråkar legal förskrivning av sprutor. Det är ett första steg tillbaka till legal förskrivning också av narkotika. Det blir värre.

Under de perioder som har varit bättre, med mindre narkotikamissbruk och färre som har omkommit, har vi också haft ökad restriktivitet, ökad förebyggande verksamhet i skolor och överallt. Detta har kombinerats med ökade krav i samband med rehabilitering. Det har inte bara varit så att man kommer in på avgiftning och sedan ut igen, utan det har ställts krav på en fortsättning. Om vi får se helheten så tror jag att det är större chans att det blir bättre.

Anförande nr 18

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ordförande, fullmäktige! För att det inte ska råda något missförstånd i frågan ska jag börja med att säga att Lotsprojektet hittills har nått 227 tunga missbrukare som personligen har sökts upp och erbjudits plats i en vårdkedja, varav 26 redan var i behandling och 21 tackade ja. Det var alltså något fler än vad ni har sagt. Ytterligare 79 var motiverade till behandling men ville avvakta, och det berodde väl på att det var sommar, skulle jag kunna tro.

Till Peter Lundén-Welden vill jag säga att det som jag försöker undvika är att ställa olika grupper mot varandra. Därför, herr ordförande, tänker jag inte ta upp det missnöje som socialtjänsten känner inför polisen eller med landstinget när man klagar på deras resurser eller deras bemötande. Jag tänker i stället ägna mig åt att tala om att såväl polisen som landstinget och kommunen är glada och nöjda över projektet. De vill naturligtvis att det ska fungera så bra att man kan implementera det i hela staden, och gärna i hela länet. Alla som finns på våra öppna drogarenor i staden kommer ju inte från Stockholm och är inte stockholmare.

Jag vill, herr ordförande, trycka på det positiva i stället. Men sedan kommer det alltid att finnas de som inte gillar varandra och som klagar.

Jag ska också ta upp något som Henrik Ehrenberg talade om och som jag tycker är viktigt. Det är detta att ungdomar växer och att man ser att försäljning sker. Jag har förstått att detta lite grann är huvudpoängen i din frågeställning. De uppgifter som jag har fått från polisen visar att man försöker samordna aktioner i hela länet och i landet, men också tillsammans med de övriga nordiska länderna. De som man har uppmärksammat, de nätverk som finns och som säljer, är rörliga nätverk som förflyttar sig mycket. Därför måste man involvera såväl Norden som andra länder. Därför är också Rikskrim inkopplad på detta. Jag tycker att det är bra att man samarbetar inom polisens olika organisationer och nätverk också.

Ingenting har någonsin hindrat mig, Henrik Ehrenberg, från att kräva pengar från staten oavsett om det är mina partikamrater som sitter i ledningen där eller om det är

några andra. Mitt uppdrag är ju att se till att vi har resurser så att de medborgare som finns i Stockholms stad kan få ett bra liv att leva och att de kan känna att de har livskvalitet. Det kan handla om att jag kan gå på staten för att få fler poliser, för att få mer resurser till landstinget och mer resurser till kommunen men också om att staten inte ska fatta beslut som kommunen ska handlägga men glömmer kappsäcken med pengar.

Anförande nr 19

K a r i n R å g s j ö (v): Jag ska göra ett litet förtydligande till Berthold. Den undersökning som du hänvisar till är gjord i Örebro av Håkan Stattin. Den handlar om fritidsgårdar. Undersökningen har tyvärr missbrukats då och då av moderata politiker och ett antal andra personer.

Vad Stattins undersökning visar är att i de fritidsgårdar som har en struktur där det finns personal och där man har resurser, och satsar på de barn och ungdomar som finns där så klarar sig barnen ganska bra. Det är välfungerande fritidsgårdar. Men i fritidsgårdar där det inte finns några resurser, eller i områden där man inte har några fritidsgårdar alls, leder det hela till någonting helt annat.

Forskningen visar alltså att det lönar sig att satsa på olika typer av fritidsgårdar och arenor för ungdomar där de också kan träffa schysta vuxna.

Anförande nr 20

Borgarrådet N i l s s o n (s): Jag tycker att det är så härligt att när man har varit borta på föräldraledighet i åtta månader och sedan kommer tillbaka så kan man fortsätta debatten med Berthold där man lämnade den sist!

Över huvud taget kan jag avslöja att det inte är så oerhört mycket som har förändrats när man kommer tillbaka efter åtta månader.

Du tar upp forskningsrapporten. Det är Håkan Stattin som står bakom den, och jag tror att han är professor i Örebro. Den som har gjort rapporten heter Nikolaus Koutakis. Vi har använt honom som föreläsare på ett antal träffar som vi har haft ute i stadsdelsnämnderna med folk som jobbar med fritidsfrågor.

Att påstå att rapporten säger att fritidsgårdar rakt av leder till ökad kriminalitet är fel. Det är allvarligt fel. Man har gjort en longitudinell studie. Först och främst ska vi ha klart för oss att det handlar om fritidsgårdsverksamhet på 70-talet. Det är därifrån man har följt verksamheten. Det är de effekterna som man i dag diskuterar och kan mäta. Man kan säga att det inte är alldeles otvetydigt att det är en positiv verksamhet. Om man inte har personal, om man inte har verksamhet, om man inte för en dialog och har ett normförfarande gentemot ungdomarna så är fritidsgårdarna naturligtvis en träffpunkt för ungdomar som från början har dåliga förutsättningar. Det finns risk att de hittar på kriminella beteenden eller förstärker sådana läggningar hos varandra.

Jag är helt övertygad om att det skulle ha funnits andra träffpunkter för de ungdomarna om vi inte hade haft fritidsgårdarna. Skillnaden är att på fritidsgårdarna kan vi bryta beteenden och hitta andra utvecklingsinriktningar för de här ungdomarna.

Det som forskningsrapporten talar om är en kvalitetsprofil som måste finnas för att fritidsgårdarna ska ha den positiva effekten. Det handlar om utbildning av personalen, om personaltäthet, om en genomtänkt verksamhet och om att fritidsgårdarna inte bara ska vara en verksamhet för de utsatta ungdomarna. Det ska vara en verksamhet som ska vara tillräckligt bred för att också attrahera ungdomar som har bättre förutsättningar och som kommer från en annan bakgrund.

Alla de här sakerna är sådant som ligger i de minimikrav som vi ska ställa på fritidsgårdarna och som nu är på väg fram för beslut i fullmäktige.

Jag tycker att forskningsrapporten är värd att läsa. Den är viktig. Den säger oss, vilket är alldeles riktigt, att vi inte bara kan säga att fritidsgårdar i alla lägen, hur de än ser ut och hur de än är organiserade, är bra för att motverka kriminalitet. Men att dra den motsatta slutsatsen är definitivt fel.

En av våra stadsdelar, Vantör, använder i dag Koutakis som en fortbildare av våra fritidsledare. Det tycker jag är alldeles utomordentligt. Vi behöver mer fortbildning av fritidsledare. När jag var runt och träffade fritidsledare under tidigare år så var det första gången på många år som någon seriöst diskuterade fritidsfrågorna.

Jag tycker att det är positivt att Berthold är med i den diskussionen. Vi kan ha lite olika uppfattningar om tolkningen av forskningsrapporten. Min slutsats är i alla fall att fritidsgårdar behövs, men de måste vara av hög kvalitet.

Anförande nr 21

M o n i k a L i n d h (s): Ordförande, ledamöter! Jag känner mig inte så provocerad av Henriks frågor. Jag tror att han kanske missade mitt andra inlägg där jag var väldigt tydlig i mitt resonemang kring varför vi behöver fler poliser och varför det är så viktigt att samarbeta när det gäller att förebygga, förhindra och agera mot brott också på lokal nivå.

Till Ann-Katrin Åslund vill jag säga: Nej, jag tror inte att alla poliser finns i söderort. Det jag beskrev var ett arbetssätt som vi tillsammans med polisen i Skarpnäcks stadsdelsnämnd har utarbetat sedan mycket lång tid. Det samarbetet påbörjades ungefär 1997. Vi har hittat metoder där både stadsdelen, polisen och vilka det nu kan vara använder sina resurser på det effektivaste sätt vi kan och där vi förstärker varandra.

Det kanske är att slänga ut en brandfackla, men polisen säger faktiskt att det vi gör i Skarpnäck kanske inte handlar om resurser. Det handlar om att vi har hittat ett arbetssätt som fungerar.

Till syvende och sist handlar det om att aktivera och engagera medborgare i ett eget brottsförebyggande ansvar.

Självklart måste polisen kunna agera resolut och kraftfullt vid brott, men det är inte enbart polisens uppgift att arbeta förebyggande mot brott. Det har vi tagit fasta på i ett konstruktivt, gediget och långvarigt arbete. Det innebär också att man måste kliva över gränser. Man måste inse att man delar resurser – kanske inte pengar, men mänskliga. Det innebär att var och en ska kunna utnyttjas på bästa sätt i stunden

oavsett om man är socialarbetare, lärare, förälder eller polis eller om man är ung eller gammal.

Jag skulle vilja bjuda in dig på något som vi har ganska regelbundet i Bagarmossen. Det heter trygghetsvandringar. Det är väldigt roligt. Det är rätt opretentiöst, men det stärker verkligen människor i deras kunskap om den nära omgivningen, och det stärker dem kanske också när det gäller att ge sig in i situationer där man i vanliga fall skulle känna stor otrygghet.

Det jobbet kan inte göras av enbart en. Det kan inte göras av bara polisen. Det måste göras av många tillsammans. Det är det som samverkan i grunden handlar om.

Anförande nr 22

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (m): Det blev inte så mycket debatt förra gången, Erik Nilsson, för då hade du inte kännedom om den här rapporten. Jag frågade dig ett par månader senare, då jag hade skickat över den till dig, om du hade hunnit läsa den, men det hade du inte. Det är trevligt att du nu har hunnit göra det. Det är ju bra att ha något att göra medan barnen sover. Det är tydligt att du har fått bättre insikt än vad du hade när detta var uppe förra gången.

Det finns dock fortfarande vissa saker som behöver justeras i din uppfattning, även om jag märkte att du delvis har bytt fokus och att det inte är självklart att fritidsgårdar är enbart positiva. Vi har från vår sida uppfattat det som att det allena saliggörande från vänstersidan har varit: Om det bara finns tillräckligt många fritidsgårdar – en fritidsgård i varje stadsdel, det vill säga 140 stycken i Stockholm – skulle det lösa alla problem. Detta visar ju att det inte är så enkelt.

Jag har varit ersättare och ledamot i fritidsnämnden och idrottsnämnden i 14 år och outhärligen försökt ta upp frågan om att det måste finnas program på fritidsgårdarna. Då kommer man att närma sig den fråga vi ofta driver, nämligen att det är positivt med föreningsverksamhet.

Jag har försökt uppmuntra till att man på fritidsgårdarna skulle introducera barnen till föreningsverksamhet och att det kunde vara något ytterligare positivt. Men det jag fick höra från gårdsföreståndare och dem som jobbar på fritidsgårdar var: Nej, då riskerar vi att de inte fortsätter på fritidsgården. Då minskar vi ju vårt kundunderlag och då finns det risk för att ni lägger ned fritidsgården.

Jag sade då: Det kanske är lite synd att ni har sådant fokus. Det finns så många ytterligare som ni behöver locka hit i så fall och ta tag i och hjälpa in på rätt bana så att de kan komma in på annan typ av verksamhet.

Det är bra att ni i alla fall har börjat närma er det synsätt som vi har. Vi välkomnar er att vara med på den fortsatta vägen att hjälpa de här ungdomarna.

När det gäller vilka ungdomar det handlar om och vilken bakgrund de har visar det sig att många av dem som hade bra bakgrund, bra betyg och goda uppväxtförhållanden och som av en eller annan anledning börjar på fritidsgårdar halkar med. Jag vet inte vem som påverkar dem. Det står inte.

När de slutar på fritidsgården blir de bättre i skolan. De får bättre betyg igen. De avstod i stor utsträckning från att använda alkohol, tobak och droger.

Visst kan det påverka. Det är därför väldigt viktigt att vi, om vi ska ha fritidsgårdar, också har fokus på att det blir bra och att man också slussar in ungdomarna i föreningsverksamhet.

Anförande nr 23

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): En stad av Stockholms storlek behöver fritidsgårdar, precis som man behöver en massa annan fritidsverksamhet för ungdomar. Ungdomar är inte någon homogen grupp.

Till Monika Lindh som talar om trygghetsvandringar och sådant vill jag säga att det finns i många stadsdelar. Det finns till exempel i Spånga-Tensta. Det finns mycket väl utvecklat brottsförebyggande arbete. Det finns trygghetsvandringar. Det finns möten med föräldrar och andra. Det heter: Det krävs en hel by för att fostra ett barn.

Det här är fortfarande en av de största knarkarenorna i Stockholm. Det är inte de här barnen, deras föräldrar eller andra. Det är grov kriminalitet som lever och verkar bland en massa människor som tycker att det här är alldeles förfärligt.

Du säger att man ska se varje persons resurs. Jag tror att det är svårt att säga att det är lärarna, föräldrarna och andra som ska bedriva det här arbetet. Det är myndighetsutövning och krävs kunskap. Det handlar narkotikahantering. Där krävs det faktiskt kunniga poliser och kunniga spanare. Man måste naturligtvis även jobba med den andra delen. Men man får inte blunda för detta och säga att allt går om man bara går åt samma håll och jobbar med barnen. Det finns en marknad som måste bort. Där krävs det helt andra resurser.

Jag tycker inte att jag har fått svar på min fråga, om ni tycker att det är tillräckligt med poliser i Stockholm, eller om det skulle behövas fler i Sveriges huvudstad.

Anförande nr 24

Borgarrådet N i l s s o n (s): Som svar till Berthold när det gäller vad jag tror krävs för att förebygga kriminalitet vill jag säga: Det är de klassiska punkterna.

Det är för det första det förebyggande arbetet. Alla barn ska känna sig sedda och behövda. Det ska vara kraftigt kompensatoriskt sådant. I förskola och fritidsverksamhet ska vi nå de barn som inte får det stöd i hemmet som många andra barn får.

Det är för det andra en restriktiv alkoholpolitik. Det är väl svårt för dig som är polis att blunda för att det är alkohol som är grunden för oerhört mycket av den kriminalitet och den otrygghet vi ser i vårt samhälle.

Det är för det tredje att minska klyftorna i samhället. Alla internationella studier visar att mest kriminalitet får man i sådana samhällen där det är oerhört stora skillnader mellan de allra rikaste och de allra fattigaste. Det finns inte längre något

att förlora för de ungdomar som växer upp i de allra fattigaste miljöerna. Kriminalitet är ett sätt att hantera den situationen.

Det är det mer principiella svaret på frågan.

Den diskussion du för om vara- och göra-kulturen i fritidsverksamheten tycker jag är bra. Jag håller faktiskt med dig, Berthold, till en viss del. Fritidsgårdarna är en av de få verksamheter som lyckas fånga upp ungdomar som inte har god skolframgång, som inte kommer från hem med bra förutsättningar. Det har funnits en kultur att vi där bara ska ha vara-fritidsstilen. Jag tror att man har gått för långt i det. Jag tror att man kan kombinera det med göra-stil, det vill säga att man också kan leda in, kanske inte i föreningar, men i aktiviteter av olika slag vid fritidsgårdarna. Det ligger i en del av den diskussion som vi har fört nu och som vi har försökt driva när vi har varit ute och träffat fritidsgårdarnas verksamhet.

Skillnaden mellan en fritidsgård och det som sker på exempelvis Lava skulle inte behöva vara så stor. Jag tror att det sker en sådan utveckling i dag.

Vi kan inte komma ifrån att om vi helt organiserar fritidsgårdarnas verksamhet som skolans kommer vi att stöta bort de ungdomar som flyr från skolans krav och ständigt strukturerade verksamhet. Jag tror att vi behöver en kombination där vi har en öppen verksamhet – en kaféverksamhet – på vilken vi lägger mer strukturerade verksamheter som idrott, kultur och liknande.

Jag har en fråga, efter att ha hört ditt inlägg. Du säger att du ska justera mina uppfattningar, men är det din uppfattning att det är en viktig brottsförebyggande insats att lägga ned fritidsgårdarna? Det verkar faktiskt som om du menar att fritidsgårdar generellt är något negativt och att de skapar mer kriminalitet.

Du har kanske inte möjlighet att svara? Kan någon svara på detta? Jag tycker att det är viktigt att vi hittar en fruktsam diskussion runt innehållet på fritidsgårdarna. Det ser jag fram emot.

Ordningsfråga

Anförande nr 25

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (m): Det verkar som om en del har fyra inlägg. Är det på grund av att det är två interpellationer som sambehandlas?

*§ 7 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Biltullarnas hot mot integriteten*

Anförande nr 26

C e c i l i a B r i n c k (m). Fru ordförande! Den här frågan är ju inte ny, trots att man kan tro det. Den togs upp i Ekot för några veckor sedan. Redan Stockholmsberedningen talar om detta, när de diskuterar biltullar och de praktiska problem som kan komma att uppstå.

Det handlar om bristen på anonymitet. Det är en brist i systemet som gör att det inte kommer att finnas någon möjlighet att passera tullarna utan att spelas in. Eftersom banden är offentlig handling kan man sedan identifieras. Det kan till exempel ställa till mycket stora problem för människor med skyddad identitet eller människor som av annat skäl inte vill spelas in på band. Någon sade att man inte behöver vara sig paranoid eller kriminell för att inte vilja vara på band hos skatteförvaltningen.

Jag skulle vilja veta vad, om något, ni ämnar göra för att lösa det här problemet.

Anförande nr 27

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! Cecilia Brincks fråga är oerhört viktig. Det har varit en del skrivelser om detta i media. Därför tänker jag klargöra vad som gäller.

Lagstiftaren har utifrån den debatt som har förts under många år tagit detta i beaktande redan i lagen om trängselskatt. Det gäller dels sekretess om vilken betalstation man passerar dels vid vilken tidpunkt man passerar den. Det gäller för samtliga fordon, oavsett om man har skyddad identitet eller inte.

Det som är offentligt är skattebeslutet. Det handlar om rättssäkerheten. Vi ska som individer kunna överklaga om vi känner oss illa behandlade eller om vi tycker att beslutet är felaktigt. Om man ska överklaga ett beslut måste man få fram underlaget, fotografierna och så vidare, genom att personligen själv begära det hos Vägverket. Det skickas till mantalsskrivningsadressen.

När det gäller dem som har skyddad identitet är uppgifterna hemliga. Det går inte att ta reda på vad en person med skyddad identitet har för registreringsnummer eller om ett visst registreringsnummer är kopplat till en person med skyddad identitet.

Det är frågor som man har beaktat i lagstiftningen. Det är oerhört viktigt, tycker jag, att vi fortsätter att följa frågan eftersom det har blivit oro efter medieskrivelserna om skyddad identitet och sekretess.

Det är beaktat i lagstiftningen. Jag tror att det behövs en hel del mer information om sakfrågan gentemot stockholmarna.

Anförande nr 28

C e c i l i a B r i n c k (m): Det är skönt att kunna säga att borgarrådet stillar en del av den oro man kan ha i vissa frågor.

Det väcker dock en och annan alldeles ny fundering. Jag är den första att veta att vad vi skriver i tidningarna inte alltid stämmer överens med verkligheten. Men det är ganska märkligt att de, efter vad borgarrådet Rönngren säger, väl formulerade skyddsreglerna inte alls förekom i den medierapportering som dök upp för några veckor sedan. Där förekom i stället en intervju med Vägverkets generaldirektör som glatt påpekade: Jo, det är ett problem, men det kan vi inte göra något åt eftersom det här är offentligt.

Hade det inte varit lämpligt att Vägverkets generaldirektör hade varit informerad om vad som kommer att stå i lagen?

Anförande nr 29

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Jag kan instämma i en del av den kritik som Cecilia Brinck framför. Det har varit en hel del desinformation i medierna. Min förhoppning är att det bygger på missförstånd och att man inte har rett ut informationen till stockholmarna ordentligt, men att det nu är uppklarat.

Jag satte mig själv in i frågan eftersom det titt som tätt dyker upp frågor från allmänheten som rör inte minst sekretessfrågorna. Det är beaktat i lagstiftningen. Det kan sedan alltid dyka upp gränsfrågor eller frågor som väcks med anledning av att man gör något nytt, vilket försöket med trängselskatt är.

Det är viktigt att poängtera att det är Vägverket som ansvarar för trängsel-skatteförsöket och också informationsinsatserna. Det är lagstiftaren som måste beakta om det blir oklarheter i samband med att man genomför ett sådant här försök. Det är ju oerhört viktigt att man kan skydda identitet på personer som är förföljda, jagade eller dylikt så att man inte råkar ut för att det plötsligt blir offentliga uppgifter och därmed en lucka i lagen.

Anförande nr 30

C e c i l i a B r i n c k (m): Det faktum, som borgarrådet säger, att det är Vägverket som är ansvarigt för detta och också för informationen gör en ju orolig eftersom man där uppenbarligen inte vet vad som gäller.

Jag skulle vilja skicka med ett konstruktivt förslag. Det är visserligen Vägverket som har skyldighet att informera om detta. Stockholms stads hemsida är ett utomordentligt bra verktyg där det dessutom är gratis för Stockholms stad att informera om saker. Jag skulle vilja föreslå att den information som borgarrådet nu har delgivit fullmäktige omedelbart förs in där. Då kanske roteln slipper en del oroliga samtal och människor kanske känner sig något bättre informerade än vad de var efter att ha hört på Ekot för några veckor sedan.

Anförande nr 31

Borgarráðet R ö n n g r e n (s): Jag instämmer i det. Det är självklart viktigt att lagstiftaren, som har instiftat lagen om trängselskatt, tar ansvar för besluten och också informerar på ett korrekt sätt.

Staden ska självklart göra vad den kan genom sina informationskanaler. Där är ju vi också viktiga som förtroendevalda så att vi inte sprider desinformation och oriktiga uppgifter utan sätter oss in i sakfrågorna innan vi pratar med medierna eller oroliga medborgare så att det inte blir ytterligare ryktesspridning. Det tycker jag är oerhört viktigt.

Jag tror att vi är helt överens om hur detta ska hanteras framöver.

Fråga nr 2. Skolk

Anförande nr 32

L o t t a E d h o l m (fp): Fru ordförande! Erik Nilsson sade för en liten stund sedan att det inte hade hänt något under den tid som han har varit borta. En del av oss kan hålla med om det – särskilt när det gäller skolket. I gymnasieskolan ökar det. Det vet vi. Häromveckan kom det en ny larmrapport om grundskolan som visar att var sjätte elev skolkar, och inte bara skolkar utan skolkar ofta och regelbundet.

Jag skulle vilja veta vad Erik Nilsson tänker göra nu när han äntligen är tillbaka.

Anförande nr 33

Borgarráðet N i l s s o n (s): Den här forskningsrapporten från FoU-byrån är väldigt bra. Den tydliggör att skolk är en tydlig och viktig signal på social och psykisk ohälsa. Det innebär att de åtgärder som ska vidtas mot skolk bör utgå från det och inte från föreställningen att skolk handlar om lättja hos eleverna.

Den viktigaste åtgärden är att man följer de riktlinjer som finns i dag, nämligen att skolorna omedelbart ska ta kontakt med föräldrar vid frånvaro, i grundskolan såväl som i gymnasieskolan.

När det gäller den så kallade statistikökningen som ni har hänvisat till i debatten ska man veta att den förändringen skedde innan det nya systemet infördes och att det handlar om en statistisk fälla. Hälften av skolorna visar på minskat skolk i gymnasieskolan. Färsta gymnasium ökar med 252 procent. Det beror inte på att skolket i Färsta gymnasium har ökat med 252 procent. Det beror på att de har infört ett bra system för frånvarorapporteringen. Så var det med den ökningen.

Sanningen är att vi inte riktigt vet ännu eftersom frånvarorapporteringssystemen fortfarande är ofullständiga.

Det är den direkta kontakten med föräldrarna och hemmet som är det allra viktigaste. Orsaken är att det handlar om elever som socialt och psykiskt inte mår bra. Dem

måste man prata med tillsammans med föräldrarna, skolan och vissa fall också socialtjänsten.

Anförande nr 34

L o t t a E d h o l m (fp): Ordförande, fullmäktige! Under vår tid vid makten minskade skolket i Stockholms skolor. Nu ökar det. Erik Nilsson har fortfarande bara ord. Han tror att ord hjälper när det gäller att komma till rätta med skolket.

I stället behövs det naturligtvis en rad olika åtgärder. På gymnasiet bör man skriva in skolk i betygen. Man måste göra det absolut obligatoriskt att tala med föräldrarna när skolk uppstår, och man bör kunna utfärda skriftliga varningar.

Knut Sundell, som är en av Sveriges främsta forskare på ungdomsbrottslighet säger: Det finns de som säger att skolk är en sund reaktion och en naturlig protest mot skolan, men vi menar att det förstärker ett asocialt beteende och ökar risken för missbruk och kriminalitet.

Det är precis så det är. När vi sitter och inte gör någonting, som Socialdemokraterna väljer att göra i den här frågan, driver vi in ungdomar i ett beteende som är betydligt farligare än det som enbart skolket står för.

Anförande nr 35

Borgarrådet N i l s s o n (s): När det gäller Lotta Edholms påstående att skolket minskade under den föregående mandatperioden, vill jag säga: Det har vi väl inte en aning om.

Det visar sig att rapportsystemen är så ihåliga och så dåligt utformade att det handlar kanske om att en och annan skolan slutade rapportera. Vad vet vi? Om Farsta gymnasium på grund av att man förändrar sitt rapporteringssystem ökar med 252 procent kan man fråga sig om det är uttryck för en generell ökning av skolket i Stockholms stads skolor. Nej, det är uttryck för att vi behöver få bättre rapporteringssystem. De rapporteringssystemen hade ni också under er mandatperiod.

När det gäller vad Knut Sundell har sagt håller jag fullständigt med. Det är just därför man inte ska ta detta som ett uttryck för allmän lättja som i efterhand ska regleras genom att man skriver in det i ett slutbetyg. Kontakt ska omedelbart tas med familjen och problemen ska lösas.

Ert sätt att se på skolk tar sig snarare uttryck i att det handlar om elever som inte bryr sig eller inte orkar. Forskningsrapporten visar att det här är elever som är på väg in i ett mycket allvarligt beteende och att det är uttryck för att man har en socialt och psykologiskt mycket knepig situation. Därför ska kontakt tas omedelbart, och inte när man får ut sitt slutbetyg i årskurs 9.

Anförande nr 36

L o t t a E d h o l m (fp): Sanningen, Erik Nilsson, är ju att ni inte har tagit fram någon skolkpolicy som gäller i hela Stockholms stad. Föräldrar kontaktas inte i dag. Det är ditt enda svar: Föräldrarna ska kontaktas. Hur är det om man nu gör det och ingenting mer händer?

Vi såg att skolket minskade när man skrev in det i avgångsbetyget. Det var naturligtvis en konsekvens av att ett antal elever valde att gå i skolan i stället för att skolka.

Det finns mängder av skäl till att elever skolkar, men det spelar egentligen inte så stor roll. Vi måste se till att stävja skolket oavsett varför eleverna skolkar. Annars riskerar de ungarna att hamna i något mycket värre än själva skolket.

Socialdemokraterna i Stockholm, och i Sverige, står tyvärr helt handfallna för alla typer av problem eftersom ni tror att allting går att prata bort. Så är det inte.

Anförande nr 37

Borgarrådet N i l s s o n (s): När det gäller frågan om vi behöver ha lokala riktlinjer för detta i Stockholms stad är mitt svar nej. Vi har problem med att få skolledningarna att följa det som finns i de statliga förordningarna. Det är alldeles tillräckligt. Det framgår alldeles tydligt av skollag, grundskoleförordning och läroplaner att kontakt ska tas med hemmet omedelbart när elever är frånvarande.

Det vi kan göra, och gör, är att ha en bättre uppföljning och faktiskt se till att skolorna följer den lagstiftning som finns. Det behövs inte att jag skriver fram någon ny skolkpolicy och försöker låta som om jag hittat på något nytt fantastiskt instrument i Stockholms stadsfullmäktige. Det behövs bara att de nationella styrdokumenterna följs.

Det hjälper inte att prata, säger Lotta Edholm. Vad är det då som hjälper? Jag tror precis tvärtom. Jag tror att det hjälper att prata. Jag tror att det hjälper att de här eleverna pratar med sina föräldrar, att de pratar med sina lärare, att de får en miljö som fungerar för dem och att de känner att skolan är meningsfull och trygg. Då slutar de att skolka.

Fråga nr 3. Hjälp till alkoholberoende

Anförande nr 38

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Hela interpellationsdebatten i dag handlade om drogberoende av olika slag och vikten av tidiga insatser. Den handlade också om tvångsåtgärder och hur vi ser på det.

Ibland händer att människor av eget initiativ inser sitt beroende och därför själva söker hjälp. Min fråga till socialborgarrådet är: Hur ser du på möjligheterna för den enskilde individen att snabbt få tag i någon som kan svara på frågor om man söker den hjälpen?

Anförande nr 39

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Vi har ju utvecklat något som heter Puman, som jag hoppas ska få bli kvar. Unga vuxna, som man brukar säga, som själva känner oro för att de kanske konsumerar för mycket har möjlighet att ta sig dit och få råd, hjälp och stöd av Puman. Det handlar inte bara om alkoholberoende, utan också om man känner att man hamnat i ett narkotikaberoende.

Hela stadens STAN-program som handlar om tobak, alkohol och narkotika bygger ju också på ett helhetsperspektiv där vi visar på principer, mål och prioriteringar. Det bygger på tre hörnstenar. Det handlar om det förebyggande arbetet, som vi har pratat om, tidiga insatser och vård och behandling. Det innebär att vi förmodligen även för äldre än de unga vuxna måste utveckla sådan här ställen dit man kan komma för att få hjälp och stöd för behandling av sitt alkoholberoende, som ju är det frågan handlade om.

Anförande nr 40

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Min fråga är föranledd av den stora undersökning som Vårdförbundet genomförde i månadsskiftet juni-juli. Man ringde till alla Sveriges kommuner och bad att få tala med någon som kunde svara på frågor om alkoholberoende. I Stockholms stad var det ingen som svarade. Det var ingen som kunde tala om hur man skulle kopplas vidare eller att man kunde vända sig till en stadsdelsnämnd. I Stockholms stad var det ingen som svarade över huvud taget.

Jag undrar vilket svar borgarrådet kan ge till de personer som blev utsatta för detta.

Anförande nr 41

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Jag kan tala om för Ewa Samuelsson att jag har försökt utreda vart man ringde i undersökningen. Det är också intressant. Det är ju där man ska lägga resurserna för att de ska kunna tala om vart man ska vända sig. Det är intressant att veta om man ringde hit till stadshuset under sommarmånaderna eller vart man har ringt. Det är svårt att få reda på vart man har ringt.

Det är helt uppenbart att man inte har följt den telefonpolicy som finns i de flesta stadsdelar, nämligen att man åtminstone ska kunna få ett svar och en hänvisning till en telefontid. Den kritik som riktas måste vi självklart ta på fullaste allvar.

Anförande nr 42

E w a S a m u e l s s o n (kd): Det låter bra. Det var till socialtjänsten i Stockholms stad man vände sig. Man borde kunna förvänta sig att man där åtminstone vet vart man kan vända sig och att man kan ge förslag på vart man kan ringa för att få ytterligare hjälp. Även om det är semestertider måste det finnas människor i Stockholms stad som kan slussa vidare en person som kommit till insikt om att han behöver hjälp för sitt drogberoende.

Anförande nr 43

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Vi verkar vara överens, så vi kanske inte behöver diskutera detta så mycket mer. Det framgick ändå vid de efterforskningar som jag gjorde att det var oklart om det var Socialtjänsten. För mig var det ju viktigt att veta vart man ringt och var man ska sätta in åtgärder och se till att systemet fungerar.

Fråga nr 4. Äldreboende

Anförande nr 44

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Ordförande, fullmäktige! På våren 2003 stod 218 personer i kö till olika särskilda boenden inom äldreomsorgen i Stockholm. Nu, två år senare, har antalet fördubblats. Jag undrar vad du tänker göra åt det, med tanke på att det avvecklas så mycket.

Anförande nr 45

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Det är alltid svårt med siffror som alla letar upp, och hur man hittar dem. Jag får väl lita på Ann-Katrin Åslund när hon säger att det har ökat.

Vi fick faktiskt en rapport före sommaren om hur det såg ut när det gäller frekvensen av dem som väntar på platser. I antalet personer var det den 31 mars 2005 239 personer. Av dem hade en del avböjt plats, en del hade väntat i 30 dagar. Det visar sig, om man tittar i statistiken, att de oftast får plats ganska snart.

Rapporten visade att det inte var något alarmerande. Av de cirka 12 000 platser av olika former av boende som finns i staden var det en liten, liten del som hade fått vänta mer än tre månader, vilket man kan tycka är oacceptabelt. I vissa fall visade det sig att de väntade på en speciell plats på ett speciellt ställe.

Man ska naturligtvis se till att det går fortare att komma in i ett nytt boende. Det har delvis hängt samman med att man har gjort en omdaning och byggt om och gjort dem modernare och mer funktionsdugliga för de gamla människorna.

Anförande nr 46

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Faktum kvarstår ändå, Margareta Olofsson. Du var också med när vi i veckan fick ett papper från äldreomsorgsberedningen. Det står betydligt över 200 och väntar på en plats i äldreomsorgen. Det rimmar ganska illa med den snabba omvandling och det stopp för utbyggnad som ni jobbar med. Det stämmer väldigt väl överens med den strategi som brukar finnas när det är socialistisk majoritet.

När vi tillträdde 1998 var det en rejäl kö inom äldreomsorgen. Den byggde vi bort. Vi lovade att bygga mer än 500 platser. Det gjorde vi också. När vi började var det en dramatisk kö. Det stod över 400 i kö. Nu är jag rädd att det håller på att bli på precis samma sätt. Det är alltid så att när ni tillträder säger ni att de äldre blir friskare

och att de inte vill bo i äldreboenden och att det inte behövs några nya platser och så avvecklar ni.

Anförande nr 47

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Nu börjar det bli riktigt intressant. Det finns inget stopp för byggande av äldreomsorgsplatser. Det har aldrig funnits något sådant under den här majoriteten. Det som är intressant och som Ann-Katrin Åslund glömmar att tala om när hon talar om hur duktiga de var är att ni tog bort servicehusplatser och byggde om dem till andra former av vårdboende. Ni byggde inte fler. Ni förändrade karaktären på dem.

Det som har skett nu, och som jag tycker att vi ska vara väldigt glada över, är att antalet personer som är utskrivningsklara från sjukhus och har behov av plats i vård- och omsorgsboende har minskat, och minskat radikalt. Det har ju tidigare varit en stor stötesten. Man kan tycka att 200 personer är mycket. Men både du och jag vet att det beror på olika omständigheter att 200 personer vid ett måttillfälle står i kö till de 12 000 platser som finns inom äldreomsorgen.

Anförande nr 48

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): När vi tillträdde 1998 stod 400 personer i kö. När vi lämnade var 118 kvar. Nu har det ökat. Det har mer än fördubblats sedan vi tillfredsställde det behov som fanns.

När vi tillträdde fanns det inte en byggplan i någon byrålåda någonstans. När ni tillträdde höll det fortfarande på att byggas. Nu har det stoppat och kön ökar. Resurserna till äldreomsorgen har ju också minskat. Det är väl helt i paritet.

Vi ser ett mönster. När ni är vid makten finns det inget behov. När vi tillträder har kön hunnit växa sig stor igen. Jag tycker att det är lyckligt eftersom det drabbar enskilda individer.

Anförande nr 49

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Det som är olyckligt är egentligen att Ann-Katrin Åslund står här i salen och gång på gång far med osanning. Det tycker jag är trist. Det finns inget stopp för byggande. Det har invigts många äldreboenden. Det finns inget hinder för att bygga. Det kanske finns andra skäl till varför man inte bygger, men det är inte stopp för byggandet.

Jag tror att det är fjärde eller femte gången jag säger detta i den här talarstolen, så ta det nu till dig, Ann-Katrin Åslund. Det ni gjorde var att ni inte byggde speciellt mycket nytt. Ni omvandlade servicehus till en annan form av omvårdnadsboende för äldre människor. Det var vad ni gjorde, Ann-Katrine Åslund.

Fråga nr 5. Kulturfestivalen i Vantör

Anförande nr 50

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Detta handlar egentligen inte så mycket om kulturfestivalen i Vantör mer än att det är inledningen till min faktiska fråga. Jag förväntar mig inte att Teres Lindberg ska ha någon åsikt om vad en stadsdelsnämnd har beslutat att använda sina pengar till i ett enskilt fall. Det är ändå principiellt intressant.

Förra helgen var jag i tre dagar på Älvsjöbadet och var med på kulturfestivalen i Vantör. Det var en väldigt trevlig tillställning. Jag diggade loss till Alcazar och Mendez, inte så mycket till Markoolio. Hade det varit kompbandet utan Markoolio hade det varit fantastiskt. Men det är ju en smaksak.

Stadsdelsnämnden har använt över 3 miljoner av stadsdelsförnyelsens pengar till de här tre dagarnas party. En vecka innan kulturfestivalen inleddes stod det i Mitt- och Söderort att ungefär samma summa, 3,3 miljoner, skulle sparas på Högdalens äldreboende. Man skulle säga upp sju sjuksköterskor för att spara 3 miljoner.

Min fråga till Teres Lindberg är: Har du förståelse för att medborgare har svårt att förstå prioriteringen när projektpengar används till gager till Sveriges artistelit samtidigt som man tvingas spara in på sju sjukskötersketjänster på ett äldreboende i samma stadsdel?

Anförande nr 51

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Ordförande, fullmäktige och Henrik! Jag hade tyvärr inte själv förmånen att vara där, men jag hade nog rockat rätt fett om jag hade haft möjlighet att vara där och titta på Ebba Gold och deras Ebba Grön-covers. Tyvärr hade jag inte det.

Jag har naturligtvis förståelse för den dubbelhet som speglas. Du vet lika väl som jag att det är olika plånböcker som styr stadens verksamheter. Så fungerar verkligheten.

Förståelse måste man ju alltid ha. Jag tror att det är viktigt att människor ges möjlighet att mötas. En av grundförutsättningarna för att staden ska fungera och att människor kan leva i symbios med varandra är att man hela tiden får möjlighet att träffas. Vad jag har hört om kulturfestivalen i Vantör är att det var ett mycket lyckat projekt och att väldigt många människor som bor i de trakterna var där.

Anförande nr 52

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): I det här fallet är ju problemet att de äldre på äldreboendet i Högdalen inte kunde rocka fett den här helgen. De är så illa tvungna att stå ut med de besparingar som görs inom äldreomsorgen.

Standardsvaret från majoriteten är att det är olika plånböcker. Men det är ju samma beslut. Det handlar om att förtroendet för fullmäktige kan skadas. Det är ju fullmäktige som har sagt att en påse pengar ska användas till stadsdelsförnyelse. Jag

hade inte sagt om de här tre miljonerna om de hade använts långsiktigt. Vad är de långsiktiga effekterna av en tre dagars kulturfestival?

Man hade kunnat använda de tre miljonerna till långsiktiga integrationsprojekt i Vantör som har allvarliga problem med det. Det är därför man har de här projektpengarna.

Jag menar att det är uppenbart att det här sättet att använda projektpengar blir galet ur medborgarnas synvinkel. Jag undrat om Teres Lindberg har något sätt att hantera det på annat än att säga att det är olika plånböcker.

Anförande nr 53

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Ordförande, fullmäktige och Henrik! Politik handlar om att vilja, men det handlar också om att välja. Man måste naturligtvis alltid fundera över de val man gör och varför man gör de valen. När man hör dig måste man fråga sig när vi har råd med kultur. Är det bara när alla andra behov är fyllda som vi ska ha råd med kultur? Menar du att Vantörsborna inte är berättigade utan att kultur ska vara något för finfolket i innerstaden?

Det handlar ju alltid om att välja. Jag tycker att det även i förorterna är viktigt med kultur där människor har möjlighet att mötas och utvecklas.

Anförande nr 54

H e n r i k G E h r e n b e r g (kd): Det är ju helt fantastiskt att jag anklagas för att tycka att Stockholms stad inte skulle kunna använda pengar till kultur. I just det här fallet blir det dock rätt makabert. 3 miljoner festas upp på tre dagar, medan de äldre på ett äldreboende i samma stadsdel måste leva med sju färre sjukskötersketjänster för all framtid, såvitt jag förstår.

Var det meningen att den här festivalen skulle lyfta fram kulturlivet i Vantör? Lokala organisationer som ville visa upp sig och visa allt bra man gör i Vantör var tvungna att betala 12 500 kronor för ett tält. De som inte hade råd med det föstes ihop i ett gemensamt tält på 100 kvadratmeter som 30 föreningar fick dela på.

Jag tycker att det här är bröd och skådespel för väljarna. Det skjuter ganska skarpt mot fullmäktige eftersom vi här har riktat kritik mot er för att ni när ni avsatte de här pengarna till stadsdelsförnyelse inte kunde vara precisa när det gällde hur pengarna skulle användas, utan att de skulle kunna användas till precis vad som helst.

Anförande nr 55

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Man kan ju alltid ställa olika grupper, verksamheter och enskildheter mot varandra. Det kan vi ständigt göra. Med tanke på den omsättning som staden har kan vi göra det i varje enskilt fall. Det är alltid problem när vi hamnar i den här diskussionen och pratar om kultur i förorten – inte när vi pratar om Dramaten och andra finkulturställen, utan kultur för vanligt folk och kultur ute i stadsdelarna. Det är precis samma sak när det gäller idrottsfrågorna. Ska vi i varje

enskilt tillfälle sätta det ena mot något annat? Vi måste naturligtvis satsa på alla människor. Människor måste ges möjlighet att mötas också i Vantör.

Fråga nr 6. Avgift för parkering

Anförande nr 56

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Det finns ett problem som alla vi som kör bil har. Det handlar om hur man ska kunna parkera bilen. Man skulle kunna tro att framför allt den här majoriteten skulle slåss hårt för att man snabbt ska kunna bli av med bilen när man kommer in till staden. Så är nu inte fallet. För att kunna betala i alla de små apparater som står runt om i staden ska man ha med sig mynt.

De slarviga får oändligt mycket böter. Vi som är mer förutseende har bilar som är som något slags rullande skattkistor med guldpengar i handskfack och överallt. Det är bra. Då klarar vi oss undan. Jag själv tycker inte om att förvandlas till Pippi Långstrump och att min bil ska vara i ett kaos.

Det är möjligen väldigt bra för P-bolaget. Det kommer säkert in mycket böter på det här sättet. För invånarna är detta ett stort gissel. För turister är det riktigt pinsamt. Det känns otroligt omodernt att man i staden ska kunna betala i stort sett enbart med mynt.

Jag undrar vilka planer det finns för att förändra detta, och om det finns några sådana över huvud taget.

Anförande nr 57

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag ska inte kommentera ordningen i Madeleine Sjöstedts bil. Däremot kan jag säga att det här är en ständigt aktuell fråga för parkeringsbolaget och för dem som ansvarar för tömningen av parkeringsautomaterna.

Det finns en plan. Det finns ny teknik som används och som fasas in i parkeringsautomaterna. Där kan man använda kontokort. Man kan också använda telefonen med *blue tooth*-funktionen på telefonen för att betala.

Anledningen till att det fortfarande finns en mängd parkeringsautomater som tar mynt är att medborgarna önskar detta. Det är en servicefunktion gentemot medborgarna. För parkeringsbolaget och andra förvaltare innebär det nästan enbart bekymmer med mynthanteringen. Det kostar mycket pengar att hämta mynten. Det är tungt att hämta mynten. Det är också en enormt stor inbrottsrisk, vilket inte minst har visat sig under sommaren då det har varit stor skadegörelse på parkeringsautomaterna och också inbrott.

Utifrån det skulle vi väl egentligen allihop önska att vi kunde införa kortbetalning eller telefonbetalning. Men det finns människor som har bil och behov av att parkera men inte har möjlighet att betala vare sig över telefon eller med kontokort. Därför finns det på många håll i staden fortfarande möjlighet att betala med mynt.

Jag tycker också att vi kan titta på om det går att kombinera tekniken med mynt, telefon och kort så att man kan göra både och.

Det här är något som parkeringsbolaget håller på med för fullt just nu.

Anförande nr 58

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Många svar kan man vänta sig på den frågan, men svaret att medborgare i Stockholm vill åka runt med mynt så det måste vi ha kvar, hade jag faktiskt inte alls förväntat mig. Även jag blir faktiskt nästan svarslös.

Jag är övertygad om, Leif Rönngren, att om du frågar medborgarna om de vill kunna betala med kontokort eller med mynt kommer de att säga att de gärna skulle vilja betala med kontokort.

Du säger att vi erbjuder möjligheten att betala med mynt. Det var den värsta politikeromskrivning jag hört i hela mitt liv. Vi har 1 200 parkeringsautomater här i staden. Alla utom 500 tar bara mynt. 500 kan man göra något annat med, men de flesta tar bara mynt. Det är inte ett erbjudande. Det är tvång.

Är du nöjd med ambitionen? Du säger att det finns planer. Det är 50 apparater av de 500 som tar något annat än kort som ska byggas om. Är du nöjd med den ambitionen att 50 av 1 200 apparater ska tillgodose medborgarnas önskemål att slippa åka runt med guldistor i bilen?

Anförande nr 59

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande! Jag får elaka viskningar som säger: Säg att du är stolt, men inte nöjd. Jag tänker inte säga det.

Jag ska säga att jag faktiskt är lika förvånad. Den här diskussionen hade vi på parkeringsbolagets styrelse förra veckan. Jag hade samma invändning som du: Vill verkligen folk åka omkring med mynt i fickan? Svaret är ja. Man har gjort undersökningar och vi får in synpunkter. Där man ställer kortautomater eller automater med möjlighet att betala över telefon blir det problem för väldigt många. Det kan handla om att man har betalningsföreläggande och inte får ha mobiltelefon eller att man inte har kort. Jag tror att det i ett längre perspektiv är en naturlig utveckling att det kommer att fasas in. Det finns en plan för att byta ut myntautomaterna på grund av de problem det ställer till med inbrott, skadegörelse och hantering av mynten.

Men det är faktiskt så att folk vill ha myntparkering. Jag vet inte om det finns teknik att göra både och i vissa lägen där det rör sig mycket folk utifrån och inte främst handlar om människor som är boende i området, utan där det är omsättning på parkeringsplatserna. Det är något som vi gemensamt får titta på.

Anförande nr 60

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Om människor här i staden föredrar kontant-handel framför allt annat måste vi ta konsekvenserna och betala alla anställda med

kontanter i handen som man gjorde för 50 år sedan. Jag tror inte att någon föreslår detta.

Anförande nr 61

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Verkligheten ser faktiskt ut så just nu. Medborgarna vill ha detta. Folkpartiet får väl agera utifrån det och välja ny befolkning eller säga åt folk hur de ska göra.

När parkeringsbolaget har gjort undersökningar som handlar om service och möjligheten att erlægga avgift i parkeringsautomater har det tydligt framgått att många vill behålla möjligheten att betala med mynt.

Sedan kan jag tycka att det ibland är svårt och att det borde vara enklare över telefon och kort, men alla har inte telefon och alla har inte kort. Följaktligen tycker jag att vi ska tillmötesgå medborgarna när det gäller detta.

Ordningsfråga

Anförande nr 62

K e r s t i n G u s t a v s s o n (m): Ordförande, bästa ledamöter! Jag står här för att jag efterlyser de motioner som vi skrev under förra året angående val. Det gäller en motion där jag kräver valobservatörer vid valet 2006. Sedan har Rolf Könberg och jag skrivit en motion där vi vill att det ska fordras ID-handlingar i vallokal. Med tanke på olika händelser under senare år i samband av valet kräver jag att de här motionerna kommer upp på bordet och kommer att behandlas i god tid före valet 2006. För valobservatörerna gällde det valet 2006. Jag har frågat Teres många gånger men inte fått ett riktigt svar.

Anförande nr 63

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Fullmäktige! Jag kan inte annat än att instämma med Kerstin om att vi bör hantera motioner och besvara motioner i god tid, snabbare än vad som i just det här fallet har blivit resultatet. Men jag kan ändå informera fullmäktige om att jag har för avsikt att hos presidiet begära att göra precis som vid nästa fullmäktigemöte då vi tar upp äldreomsorgstemat och senare i höst vad gäller demokratiområdet. På roteln har vi ungefär 15 demokratiärenden som kommer att skrivas fram under den närmaste tiden. Vi kommer att ha ett antal ärenden att behandla under hösten. Det är min ambition att de här ärendena kommer att bli behandlade under hösten.

Anförande nr 64

K e r s t i n G u s t a v s s o n (m): Jag vill ha ett svar. Jag skulle vilja veta när, för att vi ska hinna bli klara så att man kan vidta åtgärder inför valet.

Anförande nr 65

Borgarrådet L i n d b e r g (s): Tyvärr kan jag inte svara på det i dag, utan det blir en diskussion mellan mig och presidiet.

§ 19 Genomförandebeslut om upprustning av fullriggaren af Chapman (utl. 2005:126)

Anförande nr 66

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, kommunfullmäktige! Vi ska alltså nu bege oss till västra brobänken på Skeppsholmen där af Chapman ligger, som ju är ett känt inslag i Stockholms stadsbild och som vi anser är viktigt att bevara. Det handlar nu äntligen om ett genomförandebeslut.

Af Chapman har använts som vandrarhem i över femtio år. De flesta som gästar båten är unga. Många är turister från utlandet. Jag anser att Stockholm som turiststad ska ha ett brett utbud av hotellboenden, och det här ligger helt i linje med det. Vi kan erbjuda hotellboende också i lägre prisklasser.

Nu är fartyget i mycket dåligt skick, och jag tycker att det är viktigt att genomföra den föreslagna renoveringen och att denna renovering kan påbörjas så att fullriggaren kan bevaras för framtida generationer. Men jag vill poängtera att det är viktigt att renoveringen nu kommer i gång.

För att vara riktigt tydlig med vad som ska inträffa, vilket jag säker på alla är intresserade av, är det fråga om att bevara skrov och rigg så som de ser ut nu, men de kommer att upprustas. Man ska naturligtvis rätta sig efter gällande krav när det gäller brandskydd och ventilation. Det blir alltså ingen förändring exteriört av båten.

Det som också har varit uppe till diskussion handlar om takhöjden, att man skulle sänka ett mellandäck. Nu vill jag också vara väldigt tydlig: Det kommer inte att ske någon förändring i det avseendet heller. Huvuddäcket, som är mycket, mycket dåligt, kommer att bli ett plåtdäck, och det ska kläs in i trä så att det kommer att se ut precis likadant som i dag. Hiss kommer inte att installeras i båten.

Man tänker fortsätta med de kontakter som man redan har med både Stadsmuseet och Sjöhistoriska museet.

När det gäller finansieringen beräknar man att det skulle kosta 70 miljoner kronor, men med de ändringar som nämnts här, att man slipper höja mellandäcket, finns det möjligheter att få restaureringen billigare. Finansieringen är upplagd så att den del som hör till själva båten, det som gör att det fortsätter att vara en båt, finansieras av staden, hotelldelen av den som kommer att driva hotellet och drift och underhåll fortsättningsvis av den som ska driva hotellet.

Med detta, mina vänner, yrkar jag bifall till förslag om genomförandebeslut. Det är mycket angeläget att vi kommer i gång så fort som möjligt.

Anförande nr 67

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Ordförande, fullmäktige! Det är väl ingen tvekan om att af Chapman är en av våra mest intressanta delar i stadsbilden. Det är ett inslag som många i Stockholm är uppvuxna med. Det är viktigt att det fartyget hålls i gott skick. Alla som har besökt af Chapman den senaste tiden vet att det är stora behov av

renovering och upprustning, plåtbyte och annat för att fartyget ska fortsätta att flyta och vara ett härligt inslag i Stockholms stadsbild.

Jag blir litet förvånad, herr ordförande, när föredragande borgarrådet berättar om allting som inte står att läsa i ärendet. I den text som vi ska ta ställning till står ingenting av det som Py Börjeson nu berättar. Det står ingenting om att det finns kontakter med Stadsmuseum och Sjöhistoriska. Det står ingenting om att man ska välja ett enklare alternativ, utan det står tvärtom att om legala förutsättningar finns ska man eventuellt göra det. Men ärendet handlar om att tillföra projektet 70 miljoner kronor och i praktiken ge klartecken för en väldig förändring av skeppet.

Jag tror att vi alla har någon gammal avlutad möbel hemma och vet att på 70-talet var det inne att förstöra antikviteter, och det här är en antikvitete som Börjeson ska avluta. Det är det som är sanningen, och det vill inte jag vara med om. Det vill inte Sjöhistoriska museet vara med om. De har faktiskt ringt mig. Jag blir väldigt förvånad av att höra Py Börjeson glatt berätta om vilka kontakter som finns med Sjöhistoriska i det här ärendet. Så är det nämligen inte. Chefen ringde mig i förra veckan och var upprörd och sade att det här är ett tveksamt förslag, och det milt uttryckt. Han är helt enkelt oerhört bekymrad över det grundläggande faktum att det inte har varit någon antikvarisk remiss i det här ärendet över huvud taget. Man har inte tillfrågat experter, något som vi alltid brukar göra i samband med kraftiga ombyggnader för att få veta vad som är rimligt och lämpligt i ett sådant unikt objekt som det är fråga om. Det här är ett unikt fartyg. Det kan alla instanser intyga.

Det verkar som att man stundtals betraktar det som ett fartyg, stundtals som ett hus. Oavsett om det är ett fartyg eller ett hus, och jag tillhör dem som anser att af Chapman är ett fartyg, ska man tillfråga antikvariska myndigheter. Det ingår i ett sådant här ärende.

Därför vill jag, herr ordförande, att vi återremitterar ärendet. Det är inte för att oppositionen vill triskas utan det är därför att vi anser att ärendet inte är komplett. Sjöhistoriska museet anser inte att det är komplett. Vi ska se till att det finns möjlighet till komplettering. Det tar, herr ordförande, inte så förskräckligt lång tid. Från Sjöhistoriska har man redan ringt och varit upprörd. De kan säkert skriva ned det på papper ganska fort, och det ska ingå i handlingarna. De ska få chansen. Det ska vara ordning och reda.

Därför yrkar jag på återremiss så att beredningen kan göras på riktigt sätt.

Anförande nr 68

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Af Chapman är ett jättefint inslag i Stockholm, kanske själva symbolen för vad Stockholm är, alltså staden på vatten. Men vi vet alla att af Chapman naturligtvis måste restaureras. Jag blir jätteförvånad när jag hör borgarrådet beskriva ett helt nytt ärende. Det är inte alls det vi har på vårt bord. Det är någonting helt annat du talar om.

Den springande punkten vad gäller hanteringen av af Chapman är de kulturhistoriska värdena. Ett fartyg eller ett hus av den här digniteten måste behandlas med pietet. Det räcker inte med några allmänna kontakter, ett samtal från Py Börjeson till

Sjöhistoriska museet eller till Stadsmuseet. Det handlar faktiskt om en procedur för hur man hanterar sådana här frågor här i landet och här i staden, och det har man inte iakttagit, för man har inte visat någon respekt för sådant i den här frågan.

Vad vi har framför oss är en lyxrenovering av af Chapman. Det ska förvandlas till något slags dussinhotell. Borgarrådet pratar om vandrarhem i medierna, men här i talarstolen säger hon att det är ett hotell, och det är med sanningen överensstämmande. Endast skalet kommer att vara kvar. När man går ombord på af Chapman kommer man inte att märka skillnaden på om man på Royal Viking, på en Finlandsfärja eller på af Chapman. Det tycker vi är fel. Detta måste stoppas.

Vilka är det som ska bo på af Chapman? Jo, det kan man fråga sig. Om det inte vore en båt skulle man säga att det här är ett ärende om luftslott. Det är fromma önskningar och inga garantier för någonting. Faktum är att den renovering som nu föreslås kommer att slå sönder af Chapman som det är; det kommer mer att se ut som en Finlandsbåt och priserna kommer att höjas åtta gånger, antagligen. Det måste bli en återremiss. Vi måste följa statens och stadens rutiner för hur man brukar göra i sådana här fall. Det räcker inte med att borgarrådet säger att vårt mål är att det ska vara ett vandrarhem. Ingenting säger att det går att bibehålla det så. Mål ska vi inte hålla på med. Vi ska hålla på med verkligheten. Återremittera ärendet!

Anförande nr 69

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag måste ha ett väldigt kort minne, för jag kan inte komma ihåg att jag i mitt anförande sade någonting om någon målsättning om att det här skulle vara ett vandrarhem. Jag sade att det skulle vara ett vandrarhem, att vi skulle ha lågprisboende och hotell i båten.

Dessutom måste jag säga att jag blir litet upprörd när ni säger att det här arbetet inte har förberetts med respekt för fullriggaren af Chapman. Jag vill påstå att idrottsförvaltningen har tagit med alla de kunskaper som man har kunnat hitta i det här avseendet. Man har studerat noga hur man gör med barken Viking och Pommern som finns på Åland. Man har arbetat väldigt mycket för att kunna göra en riktig uppskattning.

Jag vill gärna påpeka att det är väldigt många svårigheter förknippade med renoveringen. Fartyget har exempelvis en barlast som man måste flytta på för att kunna konstatera hur det ser ut i de undre regionerna. Det är många sådana delar som man inte kan se förrän man har båten på varv.

Anförande nr 70

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): Jag konstaterar att det inte finns något löfte från borgarrådet om att ta till den sedvanliga metoden för hur man gör med värdefulla gamla båtar eller byggnader. Jag konstaterar att det är fromma önskningar när borgarrådet säger att det inte ska bli ett hotell utan förbli ett vandrarhem. Kan fru Börjeson garantera att det kan fortsätta att vara ett vandrarhem? Nej, det kan hon inte, för de pengarna finns inte. Det finns ingenting som säger att STF kommer att kunna behålla det över huvud taget. Borgarrådet sade i sitt inledningsanförande att det kommer att bli någon annan som driver det här hotellet. Precis så sades det.

Anförande nr 71

B i l l y Ö s t h (m): Ordförande, fullmäktige! Man blir rätt häpen när man hör borgarrådet säga någonting helt annat än vad som står att läsa i ärendet. Man ska göra helt annorlunda.

Man kan tycka att det är rätt tveksamt om staden över huvud taget ska äga fartyg där hotellverksamhet bedrivs, men okej. Så säger borgarrådet att det ska finnas boenden i de lägre prisklasserna. Visst, men varför i herrans namn ska man då renovera för 70 miljoner kronor? Låt gå att det kanske möjligtvis kan bli någon krona billigare. 70 miljoner kronor är rätt mycket, även om man är van vid att den här majoriteten slösar ännu mer med skattebetalarnas pengar.

Men borgarrådet skriver: Det är inte rimligt att hyresgäster ska finansiera hela ombyggnaden. Men varför ska vi skattebetalare finansiera ett hotellbygge? Det är rätt häpnadsväckande. Även om man nu inte ska sänka eller höja taket eller golvet ska man ändå bygga om väldigt mycket. Kan borgarrådet garantera att det här blir kvar som ett billighetsalternativ? 70 miljoner kronor är som sagt rätt mycket pengar. I så fall kan man likaväl bygga ett hotell på kajen i stället.

Det här ärendet är otroligt klantigt hanterat av majoriteten. Man säger en sak i talarstolen och en helt annan i de papper som vi fick utskickade före sommaren. Det finns all anledning att återremittera ärendet i enlighet med vad tidigare talare har sagt.

Anförande nr 72

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! 70 miljoner är mycket pengar. Det är också ett väldigt svårt renoveringsarbete vi har framför oss. Billy Östh ifrågasätter om vi ska betala ett hotellbygge. Vad vi betalar för är att få ha kvar den fantastiska båten, skeppet, fullriggaren af Chapman som den viktiga stadsbildsdel som den är. Jag måste fråga Billy Östh: Är du redo att säga att vi inte ska ha båten kvar? Det är faktiskt det du säger.

Anförande nr 73

B i l l y Ö s t h (m): Nej, det är inte alls det jag säger. Läser du den reservation som vi hade i idrottsnämnden ser du att vi betonar vikten av att vi ska ha kvar af Chapman. Det vill jag verkligen betona. Vad vi har sagt i idrottsnämnden, vi borgerliga partier, är att vi ska försöka hitta andra finansieringsformer så att inte skattebetalarna står för hela kakan på 70 miljoner kronor. Men det vill inte ni, utan det ska prompt vara i kommunal regi, liksom allt annat ska vara det för den här vänstermajoriteten.

Anförande nr 74

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Miljöpartiet stöder absolut borgarrådets inställning att af Chapman fortsättningsvis kan fortsätta att vara ett lågprisalternativ. Jag trodde att det skulle fortsätta att vara vandrarhem med låga priser och inte bli ett lyxkategoriboende. Sådant har vi ganska gott om i staden.

Det låter bra att arbetet inte blir alltför omfattande och att de kulturhistoriska aspekterna vägs mot andra frågeställningar. Remissförfarandet gör mig dock lite tveksam, måste jag säga. Jag undrar vilka instanser som ärendet inte har remitterats till.

Självklart måste vi ta itu med upprustningsarbetet och inte bara avvakta och se vad som händer med båten, för det går inte. Vi måste göra det här nu så att skeppet kan komma till den användning som det är tänkt.

Anförande nr 75

M e h d i O g u z s o y (v): Ordförande, fullmäktige! Det är inte första gången och inte heller sista gången som borgarna kompenserar sin politiska oförmögenhet med privata lösningar. Upprustningen av af Chapman är inget undantag. Af Chapman har historiska och kulturella värden som inte får äventyras i samband med upprustningen.

Ordförande! Af Chapman har också stor betydelse för Stockholms turistnäring. Borgarna hävdar att dess nuvarande driftform, att använda det som vandrarhem, riskerar att försvinna. De är rädda att det försvinner efter upprustningen. Men vad händer om man låter privata intressen rusta upp af Chapman? Vilket inflytande har vi då över hur af Chapman i framtiden ska bedriva sin verksamhet?

Anförande nr 76

H a r d y H e d m a n (kd): Det är roligt för en gammal flottist att gå upp och tala i det här ärendet. Jag var visserligen malaj i flottan men jag rodde i alla fall tiohuggare och vet lite grann om båtarna. Det står faktiskt på sidan 3545: återmontering av master samt läggning av ett nytt mellandäck 40 centimeter lägre samt påbörjad utredning av vandrarhemsdelen. Sedan står det i förslaget till beslut: Upprustningen av fullriggaren af Chapman om 70 miljoner kronor godkänns.

Det betyder att vi har gått med på att sänka däckets 40 centimeter. Då får man ändra förslaget till beslut och på första punkten säga att dock ska mellandäcket ligga kvar på ursprunglig nivå och ej får sänkas 40 centimeter.

Det är en väldigt viktig fråga om det ska bli ett fartyg som är ett fartyg och inte någon sorts skrov som är ombyggt till hotell. Folk som kommer dit vill ha känslan av att det är hytter i en båt. Nu sade borgarrådet att man inte ska ändra, och då tycker jag att vi måste ha med det i beslutet. Ni kan väl formulera ett förslag till beslut att man inte får bygga om fartyget på ett sätt att man plötsligt ändrar däck.

Anförande nr 77

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Jag vill gärna göra fullmäktige uppmärksamma på att just det står i mina synpunkter trots allt.

Anförande nr 78

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vill återigen vädja till fullmäktige att se till att vi nu kan komma i gång med renoveringen av båten. Vi behöver kunna frakta af Chapman till ett varv innan höststormarna blir alltför farliga för båten. Vi hade hoppats att vi skulle kunna få båten till varv på våren eller på sommaren. Det är inte alls självklart att båten kan föras till ett varv om höststormarna sätter in. Vi behöver komma i gång med renoveringen. Vi behöver lyfta upp henne för att se vad vi behöver göra. Det är också viktigt att ni uppmärksammar att det kommer att vara olika upphandlingar beroende på vilka olika saker som ska göras

Jag är inte orolig för att fartyget ska fara illa. Jag är övertygad om att det kommer att ske en pietetsfull renovering i nära samarbete med Sjöhistoriska museet och Stadsmuseet. Det har redan varit kontakter. Det är mycket möjligt att de kontakterna kan förbättras.

Jag vill gärna vädja till fullmäktige att fatta det här beslutet så att vi kommer i gång med renoveringen innan det blir för sent.

Anförande nr 79

H a r d y H e d m a n (kd): Det är riktigt att vi bör komma fram till det. Men du har sagt om mina synpunkter: Om de legala förutsättningarna finns bör den tilltänkta sänkningen av däckets enligt min mening ej genomföras. Men det är din mening. Det står ingenting om det i förslaget till beslut.

Anförande nr 80

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Det är litet oklara spår i det här ärendet, herr ordförande. Det måste man väl ändå konstatera. Börjeson säger att det har varit kontakter med Sjöhistoriska museet. Då är det väldigt konstigt att Sjöhistoriska museets chef ringer mig och är väldigt bekymrad över att man inte har fått yttra sig över ärendet. Det är vad han har gjort. Han har ringt och varit väldigt bekymrad och tycker att det milt sagt är en väldigt olämplig åtgärd som borgarrådet Börjeson föreslår i fullmäktige i kväll. Det står inte så som Börjeson i talarstolen säger att man ska göra, utan det som står att läsa i ärendet och det som hon vill ha ett klartecken för är att frakta bort fartyget och ha carte blanche för att göra en avlutning och göra fartyget i praktiken ganska värdelöst. Det ska bli ett skal.

Jag känner precis igen den här debatten. Det verkar ligga en förbannelse över Skeppsholmen. Det är inte så många år sedan som vi var engagerade när Statens fastighetsnämnd, Py Börjeson också, skulle riva bron och göra en exakt kopia och ställa dit. Man sade: Det kommer inte att bli någon skillnad. Jo, en unik järnbro som det inte finns maken till i hela världen skulle komma att vara borta. Det är likadant med skeppet. Det är ett unikt skepp som ska bevaras som skepp. Låt gå att det ska renoveras, det ska göras ordentligt och det är angeläget. Det håller jag helt med om, men det är en hel del oklarheter i ärendet.

Den senaste veckan har jag fått klart för mig att till exempel de brandregler som det syftas till inte gäller fartyget. Boverkets regler, som det också hänvisas till och som

är grunden till att man ska bygga om fartyget enligt Boverkets nya standard, gäller nybyggen. Om de över huvud taget gäller fartyg är synnerligen oklart.

Grunden för det här ärendet måste vi få diskutera. Det är rimligt att man får en antikvarisk remiss till stånd som vi i alla andra sammanhang som rör stora ombyggnader i staden värnar om och i fullständig politisk enighet ser till att vi gör. Det måste vi ha även i det här ärendet. Det är en mycket väsentlig del i Stockholms stadsbild. Jag tror faktiskt att fartyget mår bättre av återremissen än av att vi tar beslutet i kväll. Jag håller fast vid återremissen, herr ordförande.

Anförande nr 81

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Jag skulle vara oerhört förtjust om Mikael Söderlund ville tala om exakt vilka delar det är som återremissen gäller. En antikvarisk utredning: Men förvaltningen har arbetat väldigt länge. Jag skulle vara väldigt glad att få veta exakt vilka delar det gäller. Din beskrivning av något slags plåtskal känner jag över huvud taget inte igen.

Anförande nr 82

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Jag tycker att jag var väldigt tydlig i talarstolen. Jag vill att det ska bli en återremiss och att det ska vara ett antikvariskt yttrande över förslagen till ändringar och att det som Börjeson säger i talarstolen också framgår i ärendet. Det du säger framgår inte av ärendet. I ärendet står det att om de legala förutsättningarna finns. Det betyder att man kan göra hur man vill efter det att beslutet är fattat. Det betyder att du kan avsluta fartyget i morgon, satsa 70 miljoner på att riva ut inredningen ifall man upptäcker att de legala förutsättningarna inte finns. Det är det som är hela problematiken i det här ärendet.

Anförande nr 83

M a d e l e i n e S j ö s t e d t (fp): När man är här i fullmäktige tycker jag att det finns en ganska fundamental sak, och det är att man förstår vad det är man håller på att fatta beslut om. Då brukar man läsa sina ärenden noggrant och se: Så står det här, och det här ska vi tycka till om. Det är väl en ganska bra grund för demokratin. Man försöker sätta sig in i det man ska göra. Sedan finner man sig i fullmäktige, och så säger borgarrådet precis tvärtom: Det inte är detta vi ska besluta om utan någonting helt annat som hon har pratat om med någon dagen innan.

Vad är grunden för det här ärendet? Man tror att det är långsiktiga processer, inte att borgarrådet plötsligt har fått telefonnummer till chefen för Statens maritima museer och lyckas slå det numret. Det är inte det som är grunden för att fatta beslut i ett sådant här ärende.

Då kan man konstatera att det som står i ärendet är att båten kommer att byggas om till ett hotell. Det kommer inte att vara någon skillnad om man är på en Finlandsbåt eller om man är på af Chapman. Och taket kommer att höjas.

Borgarrådet säger att det är hennes synpunkter, och så säger hon det ena och det andra. Av det som står där framgår att hyran ska läggas på vandrarskatten för att

subventionera den förändring som där sker. Då vet vi att detta kommer att kosta ofantligt mycket pengar. Samtidigt säger man att det ska vara låga priser och god kvalitet. Detta är inget annat än önsketänkande.

Jag vill ha garantier för att af Chapman kommer att vara ett vandrarhem. Jag vill veta vad STF säger om detta. Vad kan de betala? Är de med på tåget, eller är det någon annan som ska hyra? Jag vill veta att det sker en normal antikvarisk prövning av det här. Det handlar inte om en renovering, det handlar inte om en upprustning, det handlar om en restaurering. Och det är något helt annat. Ni har börjat i fel ända, och det är väldigt tråkigt. Allra ledsnast kommer det att vara för stockholmarna. Det här är klandrigt skött. Ärendet måste återremitteras.

Anförande nr 84

B i l l y Ö s t h (m): Ordförande, fullmäktige! Borgarrådet säger att det är viktigt att vi kommer i gång med renoveringen. Samtidigt säger hon att man har arbetat länge med den här frågan. Ja, då skulle man ha rappat på lite grann och fått upp ärendet på fullmäktige långt tidigare. Några veckors försening nu kan väl inte betyda speciellt mycket.

För att vara extra tydlig gentemot borgarrådet om vad vi har sagt om af Chapman skriver vi i reservation: Såsom förvaltningen skriver är det viktigt att säkra en mångårig fortlevnad för fartyget och att det kan ligga kvar vid sin nuvarande plats invid västra brobänken på Skeppsholmen. Så är det sagt.

Sedan till Mehdi: Hur ska stadens inflytande garanteras om man låter andra intressenter komma med? säger du indignerad i sann kommunistisk anda. Ja, det är precis som det är. Vi vill inte att staden ska behöva ha ett inflytande här, utan vi vill bredda det och låta andra kunna betala också. Staden ska inte hålla på med hotellverksamhet.

Anförande nr 85

M e h d i O g u z s o y (v): Om privata intressen skulle ta över det här, vilket inflytande skulle vi då ha för att bevara det i vandrarhemsform, att det även i fortsättningen skulle drivas så? Kan du svara? Kan du besluta över de privata investerare som du önskar tar över i stället för kommunen?

Anförande nr 86

B i l l y Ö s t h (m): Det kan jag självklart inte göra. Det som är hela poängen är att vi inte ska hålla på med den här typen av verksamhet. Jag kan inte garantera någonting om vad privata initiativ kan göra. Det viktigaste är att vi inte satsar 70 miljoner kronor av skattebetalarnas pengar på ett hotell. Det finns andra saker vi ska satsa pengar på i stället.

Anförande nr 87

M a r i a H a n n ä s (v): Jag tycker att det är precis vad vi ska göra. Vi har hållit på och utrett det här i väldigt många år. När jag satt i stadsmuseinämnden under den

borgerliga perioden, Stella Fare var ordförande där, var vi väldigt eniga från alla partier om att vi måste göra någonting. Det handlar inte om att grunden för det här ärendet är Boverkets regler, som Mikael Söderlund sade, utan grunden är att fartyget är i extremt dåligt skick. Det måste göras någonting, och det väldigt fort.

När jag satt i stadsmuseinämnden under tidigare period fick vi se väldigt mycket bilder. Det var ett enormt omfattande material som också Stadsmuseets personal var involverad i på den tiden, jag vet inte hur det är nu men på den tiden var det så. Det var otroligt grundliga inventeringar som man gjorde och tog fotografier på hur det såg ut. Jag tycker att det är konstigt att man här säger att det inte skulle vara utrett hur det ser ut.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 88

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Jag är väldigt förvånad över att Maria Hannäs, som är en klok person, inte tog till det jag sade om dem som anser sig vara relevanta remissinstanser och som besitter den antikvariska kunskapen när det gäller skepp. Det är väldigt konstigt om Maria Hannäs har uppfattningen att det här är fullständigt utrett, alla vet precis vad som ska göras. Hur kommer det sig då att fartygsentusiaster ringer mig och är hemskt upprörda och ledsna, att chefen för Statens marina museer och chefen för Sjöhistoriska ringer mig och är väldigt ledsna och upprörda, liksom medarbetare? Om allt är utrett och allt är klart och det är alldeles självklart vad som ska göras och det inte är kontroversiellt, varför är alla dessa människor arga och ledsna? Varför ringer de mig och vill att det ska göras en remittering av ärendet? Det är det Maria Hannäs ska svara på.

Jag kan inte förstå det på annat sätt än att det saknas vitala delar i det här ärendet när det gäller expertis och att det är oklart vad vi faktiskt beslutar om i kväll. Det har också framställts av det ansvariga borgarrådet vid flera tillfällen.

Anförande nr 89

M a r i a H a n n ä s (v): Jag vet inte varför de ringer till dig och inte till majoritetens företrädare, borgarrådet Börjeson i så fall. Det kan jag inte svara på. Men däremot känner jag mig väldigt orolig för att de borgerliga partierna i det här skedet inte är intresserade av att det här blir gjort. Jag känner mig väldigt orolig. Det är ett landmärke i Stockholm som håller på att gå om intet. Det är i jättedåligt skick, och vi måste börja göra någonting, och det måste vi göra nu så fort som möjligt. Det är vår uppfattning.

Anförande nr 90

H a r d y H e d m a n (kd): Med hänvisning till debatten vill vi stödja återremisskravet eftersom det är för mycket i ärendet som inte stämmer. Det verkar som om staden inte har skrivit och begärt undantag för takhöjdsreglerna. Det är klart att man skulle ha fått det för ett musealt skepp. Det är ett bra krav att ha om man vill ha det kvar som ett vandrarhem. Då får det minsann inte vara full takhöjd, och det går alldeles utmärkt så.

Anförande nr 91

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Jag blev litet besviken över att Maria Hannäs, som är en klok person, inte ville höra vad jag sade i mitt första inlägg som ju handlade om att det är angeläget att fartyget renoveras. Det är ingen som har någon annan uppfattning i den här salen. Det som frågan handlar om är på vilket sätt renoveringen ska göras. Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi slår fast det. Renoveringen behöver göras, det är inte tu tal om det. Det är fråga om vad som ska göras, på vilket sätt och vilken hänsyn man tar till att det är en unik fartygsmiljö. Vi har ansett hela vägen att man som vandrарhemsgäst väljer det här fartyget därför att det är ett fartyg.

Jag kan berätta för Maria Hannäs att när jag besöker det här fartyget säger även personalen att de är oroliga för vilka konsekvenser det här får för fartyget. Det är väldigt många där ute som är bekymrade. Även om inte Maria Hannäs ser det är det många som är det, många som är berörda av fartyget och engagerade i sjöfartshistoria. Då tycker jag att vi ska ge dem chansen att yttra sig över ärendet innan vi fattar beslut. Då får man chansen att klara ut några frågetecken i föredragandetexten som faktiskt fortfarande kvarstår.

Anförande nr 92

M a r i a H a n n ä s (v): Jag tycker att det verkar som Moderata samlingspartiet här inte är överens. Billy Östh sade för en liten stund sedan att ni inte vill lägga några pengar på en upprustning av af Chapman. Ni vill inte lägga några pengar, 70 miljoner, på en upprustning. Det sade han från talarstolen alldeles nyss. Det verkar inte som att ni är överens ens en gång i ert parti.

Anförande nr 93

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Jag är förvånad över att man anstränger sig för att missförstå vad jag säger. Det är klart att om man inte vill göra den väldigt omfattande så kallade renoveringen, som är en förstörelse av det unika skeppet, så kommer det inte att kosta 70 miljoner kronor. Jag ser inte att vi inte är överens i den moderata bänken. Vi är helt överens. Vi vill inte lägga 70 miljoner på att förstöra fartyget, utan vi vill göra en skonsam renovering, och den kommer inte att kosta 70 miljoner.

Anförande nr 94

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag kan förstå om den personal som finns på fartyget är orolig, särskilt om det inte händer någonting alls.

Jag vill igen säga att jag uppfattar och anser att frågan är utredd så långt man någonsin kan komma för att det ska bli en pietetsfull renovering. Det är ett otroligt komplicerat arbete. Man har gjort vad man kan inom idrottsförvaltningen.

Jag tycker också att det som ni säger är konstigt. Ni tycker inte att man ska satsa 70 miljoner, men ni tycker ändå att vi måste göra någonting. Jag är inte säker på att jag kan tro att ni anser att detta är en viktig del av stadsbilden och att det ska göras någonting, det kommer att kosta mycket pengar. Det man säger är att det är möjligt

att man kan komma ner i kostnad, men det är inte troligt därför att den här typen av renoveringar är så här kostsamma.

Jag vill vidare säga att jag tycker att det är väldigt stort ansvar som ni i oppositionen nu ikläder er när ni vill förskjuta och försena renoveringen af Chapman på det här viset. Jag tycker att vi borde kunna vara konstruktiva och hitta andra lösningar. Jag är villig att se till att ni finns med i arbetet nära. Ni kunde bilda en egen grupp, en referensgrupp för arbetet. Men jag tycker att det är väldigt olyckligt att ni ihärdigt kräver att vi ska återremittera ärendet.

När det gäller vandrarhemsdelen är det helt klar att det kommer att bli ett vandrarhem och ett lågprisboende.

Anförande nr 95

Borgarrådet Söderlund (m): Herr ordförande! Jag tycker att föredragande borgarråd ska vara försiktig med att försöka lämna svartepetter till oppositionen. Det är Py Börjeson som har skrivit fram det här. Jag har skrivit till Py Börjeson i förra veckan om vad jag tycker i det här ärendet och vilka förändringar som bör göras. Jag har inte fått något svar. Jag kan bara konstatera att det är en samlad entusiastskara och expertskara utanför det här huset som tycker att det här ärendet är åt skogen, för att tala klartext så att vi är på det klara med vad vi pratar om. Då hjälper det inte att Py Börjeson och Maria Hannäs i talarstolen försäkrar fullmäktige att allt är under kontroll och blir precis som vi vill ha det. Vi är inte säkra på att det blir så som vi vill ha det och inte som det här fartyget förtjänar att det ska vara, nämligen ett välfungerande riktigt fartyg även i framtiden. Det tar inte särskilt många dagar att genomföra en korrekt och riktig remiss till ansvariga myndigheter så att vi får klarhet i de här frågorna.

Kasta inte svartepetter till oss. Det här ärendet är dåligt berett, dåligt framhandlat och kräver kompletteringar för att vi ska kunna fatta beslut i enighet.

Anförande nr 96

Madelaine Sjöstedt (fp): Här talar borgarrådet om ansvarsfrågor. Den bollen får man nog kasta tillbaka. Jag har själv ägnat en stor del av mitt liv åt restaurering av gamla hus, dock inte av båtar men det är samma princip. Det ansvar som man tar på sig när man förstör något sådant här, vilket är det som majoriteten nu föreslår, innebär att någonting som har ett historiskt värde försvinner. Det finns både lagar och rutiner för hur vi ska hantera sådant i Sverige. Dem har man inte lyckats kolla på i det här ärendet över huvud taget. Stadsmuseinämnden har inte kollat det. Du kan tala med Eva-Louise Erlandsson så kan hon nog beskriva alla regler som handlar om detta.

Idrottsförvaltningen har gjort så gott de har kunnat, säger du. Ja, det är klart, men de är väl inte experter på hur man historiskt restaurerar gamla hus! Det är klart att det går att hitta andra lösningar, men se till att få fram dem snabbt så lovar jag att vi ska hantera det hur fort som helst. Men se till att det blir ordentligt förberett.

Sedan säger du att det ska användas till vandrarhem och lågprisboende. Då kan man fråga sig: Vem betalar det? I det här ärendet finns inga garantier för hur det blir.

Anförande nr 97

B i l l y Ö s t h (m): Ordförande, fullmäktige! Jag håller med Mikael Söderlund helt och hållet när han säger att ärendet inte är bra berett. Hade det varit litet mera fart på idrottsroteln hade ni kunnat skriva fram ärendet tidigare, och då hade vi kunnat fatta beslut före sommaren. Här är det inte, som Mikael säger, fråga om någon jättelång tid för att fixa i ordning det.

Det är, Maria Hannäs, helt riktigt att vi tycker att det är för mycket pengar att satsa 70 miljoner på det här. Mikael och jag är helt överens. Men vi har inte sagt att det inte ska kosta en krona. Vad vi har sagt i idrottsnämnden är att vi vill återremittera ärendet och be förvaltningen att utreda en helt eller delvis annan finansiering av upprustningen.

*§ 25 Förvärv av tomträtten Kampementet 4 av Seniorgården/JM Bygg
Hemställan från fastighets- och saluhallsnämnden (utl. 2005:138)*

Anförande nr 98

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! Förvärvet av Kampementet 4 av Seniorgården är en naturlig följd av den koalitionspolitik som vi bedriver just nu och som har två fokus: både god ekonomi och kvalitativt bra verksamheter. Det fokuset har vi oftast när vi fattar beslut i den här salen.

Under byggtiden har samtal förts mellan JM och staden om att staden skulle förvärva Kampementet. Utgångspunkterna för staden har varit två. Den ena är att det ger rådighet över planeringsförutsättningarna inom stadsdelsområdet när det gäller äldreomsorg. Vi vet att behoven förändras över tid, vilket inte minst avspeglas i fullmäktigedebatten. Det handlar om en mycket attraktiv fastighet som snart är färdigbyggd i ett mycket attraktivt läge där stadsdelen sedan tidigare har slutit ett tioårigt hyresavtal med Seniorgården AB.

I och med beslutet här i dag får stadsdelen bättre förutsättningar för att planera för sitt äldreomsorgsbehov, men samtidigt hushållar man med resurserna.

Det leder in på den andra utgångspunkten för oss i den här affären för fullmäktiges del. Det handlar om ekonomi. Dels tjänar staden, ytterst våra skattebetalare, 30 miljoner kronor då staden slipper mervärdesskatten, dels minskar hyreskostnaden för stadsdelen avsevärt i jämförelse med om exempelvis Familjebostäders dotterbolag, FB Servicehus AB, skulle få förvärva denna fastighet.

Det gör också att 1,7 miljoner kronor mindre om året behöver betalas ut i hyra. Det är 17 miljoner kronor ytterligare på en tioårsperiod. Det är pengar som nu kan användas till att satsa på verksamheten, till att se till att det finns personal på plats, till kvalitativa åtgärder och till dem som stadsdelens äldreomsorg är till för, nämligen de äldre.

I det övergripande inriktningsmålet för fullmäktige finns det fem övergripande mål. Två av dem handlar om det jag just har beskrivit: god ekonomisk hushållning och de ambitioner som vi har när det gäller att utveckla välfärden, bedriva verksamheterna effektivt, rationellt och med bästa möjliga kvalitet. Det är grunden och det som förvärvet av Kampementet handlar om.

Det är ingenting ovanligt, trots den debatt som har startats utifrån det här ärendet, att staden faktiskt genomför affärer på detta sätt och ser till att vi får goda ekonomiska förutsättningar för staden att bedriva verksamheter och förbättra för exempelvis stadsdelsnämnderna att bedriva mer verksamhet.

Jag vill med detta, fru ordförande, yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 99

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Vi har i den här salen vid ett stort antal tillfällen under de senaste ett och ett halvt åren fattat beslut om hur staden ska utveckla och förädla sitt fastighetsbestånd. Vi har fattat två principbeslut om renodling av fastighetsbeståndet. Vi har inrättat en fastighets- och saluhallsnämnd, i dagligt tal benämnd hus- och skinknämnden. Vi har också klarat ut, helt enigt, att ett antal bolag ska ta över fastigheter och bli specialister på olika funktionshus. Det gäller till exempel äldreboenden och servicehus som går till FB Servicehus. Det har också fattats ett särskilt beslut om att det bolaget ska direktägas och direkttillsättas från denna sal.

Vi har dessutom fattat ett enigt beslut eftersom ni kom fram till att det inte skulle startas något kommunalt byggbolag. Ni kom till den här församlingen och gjorde avbön på den punkten, vilket vi tyckte var väldigt trevligt. I det ärendet diskuterade vi ett antal saker. Det gällde vad som i stället borde göras för att hålla nere byggkostnaderna och öka konkurrensen. Även det var vi överens om.

Detta var ett antal oerhört viktiga principfrågor, där vi upplever att vi har varit överens tills det här ärendet kom. Sällan har man i ett och samma ärende på så oerhört få sidor, fru ordförande, slagit ut så många principer. Det här är ännu en fråga där majoriteten säger: Detta är våra principer. Gillar ni inte dem så har vi andra.

Nog är det bra, Leif Rönngren, om vi minimerar byggmomsbetalningarna från staden. Men det vore bättre om ni gick på våra mångåriga yrkanden om att staden ska verka för sänkt byggmoms. I stället litar ni i kommunsektorn. Med det här lirandet, där nämnden fullständigt slår ut idén med FB Servicehus AB och blir byggherre i ett pågående byggprojekt, så måste man fråga sig vilka principer som finns kvar – om några.

Vilka fastigheter ska fastighets- och saluhallsnämnden inte ta över med momsargumentet? I vilka fall gäller inte det här? Är det så att vi har infört nya principer, och vad händer i så fall med de gamla? Ska vi ha ett kommunalt byggbolag eller möjligtvis en kommunal byggnämnd av momsskäl eller ska vi inte ha det? Ska vi ha renodling av fastighetsbeståndet, som vi har fattat en massa principbeslut om? Gäller de principerna? Om inte, finns det några principer alls? Det är min fråga.

Jag yrkar bifall till Moderaternas och övrigas reservation.

Anförande nr 100

B j ö r n L j u n g (fp): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Man blir rätt så förvånad. Jag är byggherre själv, fast jag har inte så mycket kompetens för det så på landet får andra hjälpa mig med det här. De får se till så att det blir rätt. Men i fastighets- och saluhallsnämnden ska jag minsann som en av nämndledamöterna sitta med något sorts ansvar. Man upphör nästan aldrig att förvånas.

Leif Rönngren! Jag tycker att du har gjort en ganska bra start som borgarråd, men det här är ett präktigt magplask. Du har en partikamrat som brukar säga att det är häftigt att betala skatt. Jag betalar min skatt själv, och jag tycker att man ska göra det och

följa de regler som finns. Men här ska vi ägna oss åt kvalificerad momsffiffel, tydligen.

Det är från Folkpartiets utgångspunkt ett av skälen till att vi inte tycker att man ska hålla på med den här leken med bolag i den kommunala sektorn. Vi vill minimera antalet kommunala bolag. Nu är inte jag principfast, för vi säger nämligen att man bör ha kvar bostadsbolagen. Men som princip är frågan intressant. Man använder bolagen till att utnyttja ett system för skattefusk, egentligen. Det gör vi i koncerner när vi håller på och för pengar mellan bolag och verksamhet också; det gör vi verkligen! Men nu går vi in i en helt ny klass, där vi gör vad vi kan för att komma undan statliga momspengar.

Det fanns en generalklausul mot skatteflykt tidigare. Jag är förvånad över att inte den återopas i borgarrådstexten. Det är allvarligt när man försöker komma undan moms – det vet vi ju. Men troligen kommer ingen att reagera. Det finns någon sorts kryphål och det finns en gråzon, och så blir det här bra.

Det finns några frågor som vi behöver svar på: Är det okej att syssla med momsflykt? Är det okej att jag måste vara byggherre i fastighets- och saluhallsnämnden? Karin Wanngård, som är ordförande i nämnden, kanske är duktigare än jag på att vara byggherre – det vet jag inte. Den sista frågan är som sagt: Hur blev det med renodlingen?

Jag sitter också i FB Servicehus som vice ordförande. Ska man ha tomten så ska man köpa den direkt. Dessutom handlar det här egentligen om ytterligare en grej, nämligen om att rädda JM. JM har köpt på sig så himla mycket att bolagets balansräkning behöver lättas lite. Där har Stockholms stad hjälpt till vid flera tillfällen. Det kan vi också fundera över.

Bifall till den gemensamma borgerliga reservationen!

Anförande nr 101

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag måste säga att jag blir lätt upprörd när jag hör Björn Ljungs retorik och argument. Det finns ingenting i detta som är en gråzon och som handlar om kryphål eller skatteffiffel, som du har uttryckt nu. Det är den vanliga retoriken som Björn Ljung använder när han inte är överens med oss om det som majoriteten föreslår.

Det här är en väldigt god affär för staden. Den frigör resurser för verksamhet. Den gör att vi bättre kan använda de skattepengar som vi faktiskt har ansvar för att använda på bästa möjliga sätt och få bästa möjliga avkastning för. Som jag sade så handlar det om 30 miljoner kronor i en engångssumma. Sedan handlar det om 17 miljoner kronor över en tioårsperiod.

Jag vet hur ni agerade under förra mandatperioden. Då hade ni två mål. Det ena var att sänka skatten. Det andra var att privatisera och sälja ut. Men vi har en högre ambition, som handlar om att både utnyttja resurserna på bästa möjliga och mest effektiva sätt och om att ha bra kvalitativa verksamheter. Det handlar ärendet om, och det har ingenting med skatteffiffel att göra.

Anförande nr 102

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag förstår att borgarrådet Rönngren blir upprörd, för dina argument tryter. Det är självklart att det här är ett uttryck för att man gör vad man kan för att komma undan att betala moms. Något annat vore ju larvigt att påstå. Det står ju i stort sett i ärendet, och det har varit uppe i alla diskussioner om det här.

Jag noterar att du väldigt tydligt undvek den fjärde principen, nämligen att rädda det börsnoterade JM Byggs balansräkning. Eftersom JM har köpt på sig så mycket så måste bolaget få lättnader. Stockholms stad har varit duktig på att köpa tillbaka fastigheter från JM Bygg för att man inte klarar det hela. Man har köpt på sig för mycket. Den här fastigheten kunde lika gärna ha varit kvar i JM:s ägo. Vi kunde ha hyrt den av JM; det hade gått lika bra. Det är ett bekymmer när ni gör på det här sättet.

Bifall till reservationen!

Anförande nr 103

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Det är oerhört intressant att följa den här debatten, som har förts under en längre tid. Det sägs att det är positivt att renodla verksamhet. Det har vi gjort när det gäller förskolorna och skolorna. Vi renodlar för att det underlättar arbetet. Likaså gäller det äldreboende inom FB Servicehus.

Men plötsligt är det en annan retorik som gäller och andra beslut som blir viktigare att fatta. Det gäller nu att slippa betala skatt. Tänk om du, Leif Rönngren, talade på samma sätt till medborgarna! Tänk om du sade att det frigör resurser för de enskilda medborgarna om vi sänker skatten! Då får de möjlighet att påverka sina egna liv. Men det får vi aldrig höra från er sida. Här slår du dig plötsligt för bröstet och säger att vi lyckas bli av med den skatt som ni tycker att alla medborgare ska vara så glada för att betala. Borde ni inte resonera på samma sätt hela vägen?

I stället för att verka för att regeringen skippar byggmomsen eller åtminstone sänker den så att det blir billigare att bygga och så att vi kunde ha billigare hyror så går du omvägen genom att minska momsen och frigöra resurser. Vad gäller egentligen? Vad är det som vi ska lyssna till från majoritetens sida, och vad ska vi lita på framöver? Hur ska vi veta att de beslut som är fattade faktiskt också gäller åtminstone mandatperioden ut?

Det har funnits socialdemokrater under tidens gång som helt lagligt har skatteplanerat. De åkte ut med huvudet före trots att de hade gjort det helt lagligt. Det är några år sedan som det hände, och det var en man som fick schavottera ganska ordentligt. Här utnyttjar ni samma sak, och ni har mage att slå er för bröstet och säga att det är positivt att slippa betala skatt.

Bifall till vår reservation!

Anförande nr 104

R o l f K ö n b e r g (m): Egentligen skulle man kunna nöja sig med att hålla med Ewa Samuelsson och inte tillägga så mycket mer. Detta var ett inlägg som precis på pricken klarade ut vad det här handlar om.

Jag ska dock gå vidare på temat utifrån en mer formell utgångspunkt. Det finns ingenting, fru ordförande och herr borgarråd, som säger att fastighets- och saluhallsnämnden ska syssla med byggmomsclearing. Det finns inte en rad i reglementet för den nya hus- och skinknämnden om att vi ska syssla med byggmomsclearing. Det är vad vi nu tvingas göra. Låt mig klara ut en sak, fru ordförande, nämligen att det är det enda skälet till den här affären. Det framgår av ärendet. De otadliga, integra tjänstemännen svarar nej på min fråga om ifall det finns något annat skäl till att göra på det här sättet. Det är bara momsskäl som gör att den här skentransaktionen ska göras.

Vi kan notera att vi i dag kommer att göra ännu en skattedriven affär i den här salen. Det är ungefär som när Vasakronans balansräkning inför årsskiftet 2003/04 var viktigare än den kommunala demokratin när det gäller Skrapan, om ni minns det. Detta är också ännu en kommunalisering av privat egendom, förstås. Björn Ljung var även inne på att detta är ännu ett exempel på att vi lyfter av JM dessa affärsrisker. Efter Tantogatan år 2003 så kommer Kampementet år 2005.

Man måste fråga sig vad alternativet är till de här dumheterna, fru ordförande. Jo, det är att låta någon entreprenör göra det här – om det inte var så att doktrinen var att vi ska äga själva och driva själva. Jag kan berätta för borgarrådet att det finns flera entreprenörer som har räckt upp handen och sagt att de vill driva verksamheten. De skulle vilja bygga färdigt och de vill ta ansvar. Det hade varit en mycket bättre politik än den här tvångskommunaliseringen som är kryddad med momsfiffel – jag tvekar inte att använda det ordet.

Man måste fråga sig en sak, borgarrådet Rönngren. Ska vi nu föra tillbaka de hus som vi just har fört över? Ska fastighets- och saluhallsnämnden hämta in den skingrade kommunala egendomen och göra ännu fler momstransaktioner? Jag förstår att det är så, fru ordförande. I så fall finns det hur många fastigheter som helst som vi kan hämta tillbaka från FB Servicehus, SISAB, Stadsholmen och Gud vet vart vi har skickat grejerna. Ska vi hämta tillbaka dem av momsskäl? Förklara för mig, så att jag förstår!

Anförande nr 105

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag noterar att det finns mycket oro och många frågor om detta ärende från oppositionen. De funderar på hur världen egentligen ser ut efter detta beslut.

Jag kan ge lugnande besked. Nej, det planeras inte för att en massa fastigheter ska byta ägare eller driftsform eller ligga på något annat ställe i stadens organisation. Den renodling som vi har gjort av stadens fastighetsbestånd gäller. Den var väldigt viktig utifrån att man ska renodla fastighetsbeståndet och bedriva en effektivare och mer rationell fastighetsförvaltning.

Men det finns ingenting som hindrar att man gör kloka affärer trots att man har antagit principer. Det här är ingenting unikt. Det har gjorts under föregående mandatperiod också. Man funderar, gör en helhetsbedömning och väljer sedan ett handlingssätt som ger bästa möjliga utdelning både utifrån ekonomi och från verksamhet och budget.

Det handlar inte bara om momspengarna i detta läge. Det handlar också om den avvägning som man har gjort där man tittar på hyreskostnaderna utifrån det tioåriga avtalet med Seniorgården AB. Utifrån det avtalet ger detta 1,7 miljoner billigare hyra varje år. Det blir sammantaget 17 miljoner över en tioårsperiod. Om inte det betyder någonting så undrar jag vad som betyder någonting.

Vår uppfattning är att varje skattekrona ska användas på bästa möjliga sätt. Det ska vara det mest effektiva och mest rationella sättet för att ge bästa möjliga verksamhet. Då pratar vi också om kvalitet. Vi vet att vi har olika uppfattningar om detta i denna sal. Vi vet det utifrån föregående mandatperiod, då vi hade oändliga fighter om detta. Det som ständigt och jämt var aktuellt var utförsäljningarna. De skulle ske till varje pris. Om inte folk ville frivilligt så skulle man gå ut och övertala dem att köpa loss. Det skulle bli ombildning av det som är vårt gemensamma och det skulle gå till några få personer. Det har precis nu kommit en rapport som behandlar detta.

Det handlar inte om att hjälpa JM eller något annat företag i deras situation. Det handlar om att vi har gjort en bedömning av vad som är bra för staden, bra för våra skattebetalare och bra för dem som vi är till för. Det gäller inte primärt oss som förtroendevalda, utan stadens organisation och i det här fallet äldreomsorgen.

På det här sättet kommer Östermalms stadsdelsnämnd att få mer pengar att röra sig med. Man kommer att få bättre planeringsförutsättningar för sin verksamhet över en tioårsperiod. Det är intressant att ni är emot detta. Vi kan notera att om ni hade fått råda över det här så hade det blivit avslag. Skattebetalarna hade gått miste om 47 miljoner kronor.

Anförande nr 106

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Problemet med debatten är att majoriteten och borgarrådet är så yrvakna. Ni bryter mot principerna utan att ens förstå att det är det som ni gör. Då blir det jobbigt, för då ska ni försvara det. Ni säger, som du nyss sade, att ni kan göra kloka affärer trots principerna. Då måste man fråga sig om det möjligtvis är något fel på principerna. Vilka av de tidigare besluten som vi har fattat här i bred enighet skulle ni vilja gå tillbaka och ompröva? Sådana ärenden kommer inte, utan det kommer någonting som slår ut alla principer. Sedan förnekar ni att det är det som sker.

Det är alltid lite svårt att debattera sådant här, men ett faktum är i alla fall att ni kommunaliserar JM:s privata egendom för andra gången. En gång är ingen gång; två gånger är en tradition. Traditionen är att vi nu tar över och kommunaliserar JM:s privata egendom. Dessutom gör ni de facto fastighets- och saluhallsnämnden till byggherre och momsclearingenhet. Är det någon i staden som ska vara det så är det väl internbanken. Nu får Karin Wanngård och jag gå en kurs i momsclearing. Jag kan säga att det inte är vad vi ansåg ligga i vårt kommunala uppdrag.

Anförande nr 107

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Jag har noterat att Rolf Könberg i pressmeddelandet har beskrivit att staden nu smygvägen inför byggbolag. Jag är helt oförstående inför det, kan jag säga. Förvärvet av Kampementet genomförs när fastigheten står på plats och är färdig.

Jag sade det förut och jag kan säga det igen: Vi kommer inte att rucka på några principer. Om det dyker upp något ytterligare tillfälle då vi behöver göra en avvägning i förhållande till de regelverk som finns och annat för att det är en god affär för staden och för skattebetalarna så kan jag nog säga att jag är beredd att göra en sådan prövning igen. Hade vi inte i den här koalitionen haft ett mål för ögonen som handlar om att bygga bostäder och annat så hade vi säkert inte gjort flera andra både mark- och fastighetsaffärer.

Vi är offensiva och vi vill att staden ska utvecklas. Vi vill skynda på och bidra till den utvecklingen. Då fattar vi ett par beslut som faktiskt gynnar det målet på vägen, och det här är ett av dem.

Jag tror att vi allihop fortfarande står bakom renodlingen. Den är viktig i ett längre perspektiv. Det är viktigt att vi har en renodlad och effektiv fastighetsförvaltning.

Anförande nr 108

E w a S a m u e l s s o n (kd): Då är frågan, borgarrådet Rönngren, vad denna renodling egentligen står för eftersom man redan har börjat göra avvikelser från den. Hur många fler avvikelser kommer att ske under den fortsatta delen av mandatperioden?

Det här är inte heller första gången. När det gällde äldreomsorgen var det beslutat om ett moratorium. Sedan kom ett nytt ärende in, och så blev det förändring också där. Man fattade ett beslut om förändringar av delar av ett äldreboende. Man kan börja undra vem i hela majoriteten man kan lita på.

En god affär för staden är att se till att man slipper betala moms. Man frigör medel som kan användas för stadens verksamhet. Men för den enskilda medborgaren är det tydligen inte någon god affär att få sänkt skatt och frigjorda medel som man sedan kan använda på bästa sätt för sin egen verksamhet – kanske den enskilda familjen. Svara på det! Varför är det bra för staden att slippa betala skatt men inte för den enskilda medborgaren?

Anförande nr 109

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vet inte hur många gånger jag ska behöva säga det här. Det handlar inte ytterst om skatt eller inte skatt. Det handlar om att verkligheten förändras. Det gör den dagligen. Vi får olika beslutsunderlag. Vi kan se under en process att förutsättningarna ändras.

I det här fallet gör de ändrade förutsättningarna och att staden nu förvärvar Kampementet 4 att vi nu kan tillgodogöra oss 30 miljoner kronor. Ja, det handlar om moms. Men vi sänker också hyran med 17 miljoner kronor över en tioårsperiod.

Jag tycker att det är oerhört bra att vi kan fatta det här beslutet i kväll för att frigöra ännu mer resurser till verksamheten. Det gäller inte administration, byråkrati och hyror utan det går till verksamheten och människorna.

Anförande nr 110

B j ö r n L j u n g (fp): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Det var intressant, det som borgarrådet Rönngren avslutade med. Äntligen erkände han att det var frågan om momsplanering. Det sade du tidigare att det egentligen inte var. Men det är alldeles tydligt och klart att det är det.

Jag undrar om lagstiftaren, när man nu kom fram till att det skulle vara moms på sådant här, verkligen menade att man skulle kunna gå den här bakvägen. Vilken bakväg ska jag gå nu då, när jag bygger på landet? Hur ska jag slippa betala moms till hantverkarna och så vidare? Hur ska jag göra då? Ska jag betala svart? Tycker du det? Jag vill inte göra det. Man får göra rätt för sig.

Jag vet inte om din partikamrat Nuder tycker att det är okej att man håller på på det här sättet. Principerna finns inte kvar längre. Om man kan förvalta och om man kan göra det på ett sätt så att man kan tjäna de här kronorna så gör man det, och så spelar principerna ingen roll. Jag tycker att det är väldigt upprörande.

Du har haft lite sifferexercis här, Leif Rönngren. Du har räknat kronorna flera gånger, och det förstår var och en som lyssnar till dig. Lägenheter kan man ju också räkna. Det gäller nere på Tantogatan, tomten som Familjebostäder köpte ute i Spånga och nu Kampementet. Hur många fler bostäder blir det av det? Det blir ju lika många bostäder om någon annan bygger som om staden tar över och bygger. Det blir absolut ingen skillnad.

Vad som händer, Leif Rönngren, är att stadens kassakista töms på ett antal miljoner – hundratals miljoner! De här hundratals miljonerna betyder lägre ränta till Stockholms stad. Det betyder i sin tur att vi förlorar pengar som man tjänar i ränta. Dem hade man kunnat använda i verksamhet. Men det tänker du inte på. Bara staden köper och får tillbaka och kan kommunalisera så är det bra, tydligen.

Det vi gjorde när vi erbjöd hyresgäster att köpa fastigheter och bilda bostadsrättsföreningar var att vi betalade av lånen i Stockholms stad och slapp en massa räntekostnader. De pengarna kunde vi använda till verksamhet i stället. Nu gör ni det motsatta, och så säger du att det är en jättegod ekonomisk affär för Stockholms stad. Nej du, du får nog titta på båda sidorna i räkneboken om du ska få det här att gå ihop. Fiffel brukar inte löna sig, och det gör det nog inte i det här fallet heller.

Anförande nr 111

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Jag begärde ordet igen när Leif Rönngren sade att det här var ett färdigt hus. Det må vara hänt att huset är nästan färdigbyggt. Men då blev det jobbigt igen med principerna. Av det ärende som vi hade i fastighets- och saluhallsnämnden framgår det att nämnden de facto blir byggherre. Vi tar alltså över ett ännu icke färdigt bygge. Det är under en kort tid, men vi gör det dock.

Därmed, fru ordförande, har dammluckorna öppnats för en bygg- och momsclearing-nämnd. Jag ska gärna säga att jag inte var medveten om att beslutet innebar att ett kommunalt byggbolag skulle komma tillbaka i en ny driftsform så att det blir en byggnämnd i stället. Men nu är vi där.

Nu håller vi på med de här skenaffärerna i den kommunal sfären, som alla andra tittar på och konstaterar att Stockholms stad är en konstig kropp. I den mån det inte var klart innan så är det definitivt klart nu. Jag tycker fortfarande att det vore bättre, borgarrådet Rönngren, om vi gemensamt gick till staten och sade: Sänk byggmoms-en! Då slipper vi de här skentransaktionerna, och kan göra schysta, raka och ärliga affärer inom den kommunala sfären. Vi kan gå tillbaka till renodlingen och tillbaka till servicehus på banan och sluta med de här dumheterna. Om vi sänker byggmoms-en, som vi har föreslagit hur många gånger som helst, så behövs inte det här.

Jag yrkar fortfarande bifall till den borgerliga reservationen.

Anförande nr 112

K a r i n W a n n g å r d (s): Ordförande, fullmäktige! Det trevliga med det här köpet är att vi kan satsa mer på äldreboendet på Östermalm. I och med att vi går in och gör det här köpet så får Östermalms stadsdelsnämnd lägre hyror när det gäller äldreomsorgen.

När det var frågestund tidigare här i dag så fick Teres stå till svars för de tre miljoner som var satsade på kulturen i ytterstaden och som skulle kunna gå till åtta sjuksköterskor. Det blev en diskussion mellan frågeställaren och borgarrådet. För de här 47 miljonerna – nu är jag inte helt haj i huvudet på det här – blir det väl ungefär 117 syror som vi skulle kunna satsa på för bättre vård inom äldreomsorgen. Men det säger oppositionen nej till. De pengarna vill inte ni ha till staden. Ni vill hellre att de lämnar stadens kassa.

Jag tycker att det är positivt att just fastighets- och saluhallsnämnden får ansvar för en så här stor affär. Det är vi som är mest lämpade att göra detta. Jag tycker att det är positivt att jag kommer att få utbilda mig både tillsammans med Björn och med Rolf i dessa frågor.

Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 113

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Nu hycklar Karin Wanngård. Man kan nästa tro att hon är politiker, som det heter. Det är väl skönt om du kanske har gått en grundkurs som vi andra inte har beretts tillfälle till eftersom vi blev lite överrumplade av att vi nu skulle bli byggherrar och syssla med momsclearing.

Vårt problem med det här ärendet, Leif Rönngren och Karin Wanngård, är att det i denna sal under ett och ett halvt års tid har fattats fyra enhälliga principbeslut om renodling av stadens fastighetsbestånd. Det har gällt hur det ska skötas och drivas. Det har inrättats nämnder, bolag och hela köret och verkställts enligt alla c-klavkvadrater.

De fyra principbesluten slås nu bara ut – pang tjoff – på två sidor i ett helt annat ärende! Helt plötsligt finns det inga principer. Nu handlar det i stället om att göra kloka affärer trots principerna. Då är min fråga fortfarande: Vilka principer ska vi jobba efter – de här eller några andra? Nu är det verkligen beslut trots alla principer, fru ordförande.

Anförande nr 114

K a r i n W a n n g å r d (s): Jag ska bara tydliggöra för Rolf att det är de huvudprinciper som vi har fattat beslut om som gäller. Detta är ett undantag.

Anförande nr 115

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag ska nu vända mig till ordförande Wanngård. Jag tycker att du är klok, och du sköter nämnden på ett utmärkt sätt. Det som jag ändå vill veta är vilken roll jag kommer att ha i det här och vilket ansvar jag har som nämndledamot. Vi blir ju nu pådyvlade en sådan här historia av fullmäktige. Ska vi under återstående nämndsammanträden, till dess att detta blir överfört till FB Servicehus AB, inte delta för att vi är byggherrar under den tiden? Jag tycker att det är en väldigt konstig soppa.

Ni hörde här att borgarrådet Rönngren undvek att kommentera att vi har shoppat fastigheter för massor av miljoner kronor. Då är det inte så noga längre. Då behöver man inte använda de pengar som man annars hade fått in i ränta. Dem behöver man inte använda till verksamhet. Då är det plötsligt inte så noga. Det finns ingen principfasthet – inte ett dugg!

Anförande nr 116

K a r i n W a n n g å r d (s): Jag tänker inte direkt gå in och svara Björn Ljung på vad som händer framöver. Det händer lite grann i vår nämnd som i alla andra nämnder som får beslut från fullmäktige. Vi får naturligtvis i uppdrag att utföra detta, och det kommer vi att göra efter bästa förmåga med förvaltningens hjälp och med nämndens hjälp. Det är väl ingen svårighet för oss att titta över det. Jag ser absolut inga som helst problem med rollerna.

Anförande nr 117

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Du säger att det här är ett undantag, Karin Wanngård. En enig kommunfullmäktigeförsamling har beslutat om renodlingen. Vi var överens, och vi tyckte att det var bra.

Men sedan säger du att ni är bäst lämpade att ta hand om den här fastigheten. Vad är det då som säger att ni inte är bäst lämpade att ta alla andra fastigheter som nu finns i FB Servicehus? Då kan vi lämna över det beslut som vi redan har fattat. Du säger att det här är ett undantag. Hur ska vi kunna lita på att det här är ett undantag?

Apropå stadsdelsförnyelsepengar i Vantör så har ju ni i era statuter skrivit att stadsdelsförnyelsepengar ska vara till ett långsiktigt ändamål. En festival över en helg med Alcazar och Lill-Babs är möjligen långsiktig politik från er sida.

Anförande nr 118

K a r i n W a n n g å r d (s): Jag ser fram emot att föra en kulturpolitisk debatt med Ewa Samuelsson där vi kan prata om långsiktighet i kultur. Men det är inte riktigt det som ärendet handlar om.

Det som oron gäller från er sida är att vi vågar göra affärer som ger bra utdelning för staden. Vi vågar värna varenda skattekrona. Vi vågar vara duktiga med stadens kassa och göra det bästa för stockholmarna och staden. Det är ni oroliga för, men det ansvaret tar vi.

Anförande nr 119

E w a S a m u e l s s o n (kd): Nej, det är vi inte ett dugg oroliga över. Men vi är oroliga över hur vi ska tolka era förslag framöver. Å ena sidan säger ni att det är häftigt att betala skatt och att vi ska höja skatterna. Å andra sidan blir det ingenting för medborgarna. Det är inte bra om vi sänker skatterna och pengar frigörs för enskilda människor, tycker ni. Familjens verksamhet kanske skulle kunna få lite mer att röra sig med då. Men det är tydligen bara bra att sänka skatten om staden gör det för sin egen vinning. Det är det som vi undrar över.

Kommer ni att fortsätta göra sådana här affärer? Eller kommer ni att gå till regeringen och kräva förändrade regler när det gäller moms, framför allt för att sänka byggmomsen så att vi kan bygga billigare? Då kan ju också äldreboendena bli billigare framöver.

Anförande nr 120

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Jag delar Björn Ljungs åsikt att Karin Wanngård i huvudsak, fru ordförande, sköter sitt uppdrag som ordförande väl.

Hon sade här alldeles nyss att fastighets- och saluhallsnämnden ska utföra de uppdrag som den åläggs av fullmäktige. Det låter ju korrekt och bra. Men problemet är att det inte finns något uppdrag till fastighets- och saluhallsnämnden att vara byggherre och momsclearingnämnd. Det kan man ju raljera över, men låt mig för ögonblicket säga att det finns exempel på att den kommunala byggherrekompetensen ska stärkas och att det fattas sådana beslut i den här salen.

Jag var ordförande i Svenska Bostäder under 2001 och 2002. Vi hade ett mycket tydligt uppdrag att stärka vår byggherrekompetens. Därför råkar jag veta någonting om vad det innebär. Det tog uppskattningsvis sex till åtta månader innan vi hade startat en organisation för att hantera stora, komplexa byggprojekt.

Oavsett om vi pratar om dagar, veckor, månader eller år är det de facto så att ni med det här beslutet ber hus- och skinknämnden att vara byggherre. Och det har vi ingen kompetens för! Då får vi gå på massor med kurser. De kommer att ta längre tid än de demokratikurser som vi också ska få gå, fru ordförande. Det blir mycket kurser framöver, många byggherrar och mycket momsclearing. Men framför allt blir det mycket skenaffärer i den kommunala sfären.

Det vore mycket bättre om de bolag som är skapade för att bygga fick göra det i stället för att man köper in och kommunaliserar privat egendom av JM. Nu är vi också en del av det. Det bidrar möjligen, fru ordförande, till min extra stora upprördhet över detta. Det är så urbota dumt! Ärendet komprimerar så mycket dumhet på så få sidor, fru ordförande.

Anförande nr 121

C e c i l i a B r i n c k (m): Fru ordförande! Jag hade egentligen inte alls tänkt gå in i debatten, och det finns inte så mycket som återstår att säga efter Rolfs vältalighet.

Men jag blev faktiskt djupt oroad över några saker som Karin Wanngård sade. Det tycks mig som om det vi nu ser är något slags institutionalisering av ändamålet-helgar-medlen-principen. Visst har vi riktlinjer! Det gäller i det här fallet riktlinjer om renodling, som den här församlingen har beslutat om i enhällighet. Vi har dem så länge inte den trista verkligheten kommer och ställer till det för oss. Just då, just nu och just i det här fallet kan vi tydligen göra undantag från riktlinjerna.

Och sedan står Karin Wanngård i fullmäktige och är stolt över detta! Vi vågar ta ansvar, vi vågar gå ut på en tunn gren för att göra bra affärer för staden, säger hon. Jovisst, men vi är några stycken som tycker att det är väldigt bra om man dels följer fullmäktiges beslut, dels tillämpar de principer som man har även när det är svårt. Att ha principer som man inte bryr sig om när verkligheten knackar på dörren är inte svårt. Vad det handlar om är att vara principfast och tillämpa dem även när det är lite jobbigt. Där uppvisar ni inte någon storartad meritlista – inte heller i det här fallet.

§ 27 Motion om förnyelse av Riddarholmen (utl. 2005:13)

Anförande nr 122

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Jag vill tacka för svaret på motionen. Det är i grunden ett ganska positivt svar, och det är jag glad för.

Vi har, kära vänner, väldiga tillgångar i Stockholm som vi inte alltid utnyttjar på bästa sätt, tycker jag. Vi har platser vid vattnet som står ganska öde och tysta. Det finns inte någon riktig möjlighet att njuta av de positioner runt om i centrala Stockholm som vi skulle vilja använda på ett mycket bättre sätt. Ibland är centrala platser nästan helt folktomma under kvällstid fast de ligger centralt och har kvällssol och det finns alla förutsättningar för ett rikt och levande kvällsliv.

Min motion i det här fallet handlar om Riddarholmen, som jag tror skulle kunna ha fantastiska utvecklingsmöjligheter. Den majoritet som vi har har jobbat en hel del med småbåtshamnar, och man har kanske lagt dem i lite svåra lägen som borta vid Skeppsbron. Riddarholmen lämpar sig däremot väl för en liten småbåtshamn i bukten in vid Gamla stans tunnelbanestation. Den mynnar ju också ut på Riddarholmssidan, och det är ett ökänt tillhåll i Stockholm. Viken där passar väldigt väl för någon typ av gästhamn.

Jag tror också att det finns stora möjligheter att göra Riddarholmen lite mer tillgänglig med ganska enkla medel. Jag pekar på några av de sakerna i min motion. Föredragande borgarråd har tyvärr inte riktigt tillstyrkt detta, men jag tror att man skulle vinna mycket på att Riddarholmen fick lite bättre möjligheter för gående att ta sig ned där och även runt den.

Riddarholmen är också en fantastisk plats för uteserveringar. I dag finns det en kiosk där. Jag kan inte svära på hur den har öppet, men jag tror inte att den har öppet särskilt mycket på kvällarna i alla fall. De turister som mot alla odds ger sig över barriären med de sex filerna motorväg kommer att finna den underbara Riddarholmskyrkan och alla de andra kulturskatterna som finns där. Ibland är de öppna för allmänheten, och de finns åtminstone som en fantastisk bakgrund för kvällsliv på Riddarholmen. Jag tror att de här kajerna skulle vara jättebra för uteserveringar med olika åtgärder i anslutning till Riddarholmen.

Jag tror till och med att man skulle kunna ordna med badbryggor för riktigt badglada. Som en del fullmäktigeledamöter kanske känner till fanns det förr ett bad här vid Riddarfjärden som låg ganska nära Stadshuset och som användes publikt. Varför inte åstadkomma lite bättre förutsättningar att bada för dem som vill även från Riddarholmen? Jag har förstått att man gör det från Stadshusparken, men även från Riddarholmen tror jag att det skulle kunna vara kul att ta några dopp och att göra det på ett tillgängligt och bra sätt.

Fru ordförande! Jag vill dels tacka för svaret, dels yrka fullständigt bifall till min motion. Jag tror att detta mycket väl kan göras oavsett Citytunnlar och andra åtgärder som ska till i centrala Stockholm. Riddarholmen är en bortglömd pärla i Stockholm som förtjänar mycket mer av levande liv. Jag tycker att det är sorgligt att vi i

Stockholm är så dåliga på att utnyttja alla våra kajer och de naturliga gångstråk som vi egentligen har men som är ganska öde stora delar av året, om vi ska vara ärliga.

Jag tackar alltså för svaret och yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 123

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag måste säga att jag helt och hållet delar motionären Mikael Söderlunds uppfattning om Riddarholmen. Det gäller både beskrivningen av hur det ser ut i dag och hur den skulle kunna användas framöver med lite goda insatser.

Alltfler söker sig ut i staden, till våra kajer, ut på holmarna och runtom för att strosa, ta del av utelivet, fika eller bara sitta på kajkanten i solen. Det är någonting som jag tror att vi alla står bakom att vi ska premiera och ge bättre förutsättningar för. Jag håller med Mikael om att många av stadens ytor är trista för att vi inte tar till vara på de möjligheter som faktiskt ges. Riddarholmen är ett gott exempel på det.

Både jag – undertecknad – och det tidigare gatu- och fastighetsborgarrådet tycker dock att det är en god idé att ge kommunstyrelsen i uppdrag att undersöka möjligheten att förlägga både uteservering och småbåtshamn i Munkbrohamnen. Man måste dock ta i beaktande Citybanans dragning och de arbeten som kommer att ta vid. Med anledning av de rapporter om de insatser som kommer att göras på Slussen och området däromkring tror jag också att det är viktigt att man synkar detta.

Jag tror dessutom att det bara är positivt att det här tar några år. Då kan vi faktiskt fundera över detta och bjuda in fler till samtal och samråd om hur man skulle kunna göra Riddarholmen ännu mer attraktiv framöver. Jag har mött många som inte riktigt har uppmärksammat detta trots att den här motionen har varit ute på remiss i stadsdelen och i olika förvaltningar. Många enskilda gamlastanbor och södermalmsbor skulle vilja vara med och tycka till och framföra ännu fler synpunkter på hur man vill utveckla Riddarholmen. Den tiden ges nu, när vi ger uppdraget till kommunstyrelsen i dag.

Jag vill yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, vilket innebär att vi ska undersöka möjligheten för både uteserveringar och för en småbåtshamn på Riddarholmen.

Anförande nr 124

Å s a R o m s o n (mp): Fru ordförande, ledamöter! Först vill jag tacka för motionen och för att Mikael Söderlund på det här sättet sätter fokus på en plats i Stockholm som jag tror att många stockholmare känner till och känner sig bevandrade på och som man även kan se potentialen till förändringar hos. Detta är viktigt. Det finns många sådana platser i Stockholm, inte bara i innerstaden. Men i innerstaden är det lättare att sätta fokus på dem, för här ser vi att det är många intressen som samspelar. Här har staden svårigheter på sina håll med att mark tillhör Statens Fastighetsverk, som kanske inte alla gånger ser på sin verksamhet på dessa ställen på det lokala och livfulla sätt som vi från det kommunala perspektivet kan göra.

Precis som beskrivs av motionären och som det inte verkar råda någon större oenighet om alls här i salen ser också vi i Miljöpartiet oerhört positivt på att man utnyttjar Stockholms platser. Det gäller speciellt de vattennära platserna, som är så eftertraktade av stockholmare, av turister och av andra besökare. Det påpekades också att detta är ett utmärkt gott solläge, och det har väl många sett. Särskilt den här sommaren har Riddarholmen nästan slagit Stadshusparken vad gäller både sol- och åtminstone badattraktivitet, även om det inte är tillåtet att bada på någon av de här platserna eftersom de utgör hamnområde.

Vi välkomnar förslaget om att titta vidare på en småbåtshamn. Vi tycker att det är bra. Vi vill också poängtera att vi tycker att läget mot tunnelbanan mot Gamla stan i Munkbrohamnen är väldigt bra, inte bara för tillfälligt besökande småbåtar utan även för de reguljära turer som i dag sker med privata båtbolag för arbetspendling. Det är också en väldigt bra omstigningsplats mellan båttransportmedel och tunnelbana, och båt är ett transportmedel som jag tror att Stockholm skulle må bra av att ha mer av.

Om man ska utveckla Riddarholmen i ett längre perspektiv skulle det dock kunna finnas lite mer publika verksamheter än de domstolar som i dag dominerar ön, som kunna göra det lite mer permanent. Om det vore ett extremt bra serveringsläge så skulle det finnas några entreprenörer som redan hade gett sig i kast med saken. Det är ju inte stadens sak att driva själva serveringarna, men däremot är vi positiva till att ytterligare underlätta detta. Vi håller med om att alla typer av utveckling inte kan stoppas av att man ska gräva under staden och bygga Citybanan. Här borde det kunna göras något bra, och jag hoppas även att Stockholms Hamnar kommer att medverka till detta.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 125

A n n M a r i E n g e l (v): Ordförande, fullmäktige! Vi är säkert ganska överens här i salen om Riddarholmens värden. I ett av de förra ärendena, när det gällde af Chapman, diskuterade vi alla, inte minst Mikael, vikten av att slå vakt om stadens historiska värden och att använda antikvarisk expertis när det gäller förändringar.

Det gäller ju också i hög grad Riddarholmen, som har en unik historisk karaktär. Det konstateras i ärendet att Riddarholmen har en särart av kultur, arkitektur och vackert läge. Det måste vi vara rädda om. Ön ska naturligtvis vara tillgänglig och kunna besökas av stockholmare, och det är en bra inriktning att göra den mer tillgänglig.

Men tillgänglig med vad? Jag tror att vi måste göra det här väldigt försiktigt. Mikael Söderlund har idéer om bouleanor, badbryggor och serveringar. Det avstyrker nu remissinstanserna. Man hänvisar också till komplikationen med Citytunneln. All sådan publik verksamhet för ju också med sig annan påverkan på miljön. Jag tror alltså att det är viktigt att man går försiktigt fram, och att man även i ett sådant här ärende verkligen tillfrågar Skönhetsrådet och Stadsmuseet och annan expertis innan man drar in verksamhet i ett sådant här område.

Jag tycker att det är en bra kompromiss och en bra inriktning i förslaget. Man tittar på Munkbrohamnen och ser om man kan rusta upp den. Det hela är väl avvägt.

Jag tycker inte att det är riktigt sant att vi är så dåliga på att utnyttja våra kajer i Stockholm, Mikael. Jag tycker att vi har många jättefina områden där vi verkligen utnyttjar kajerna. Naturligtvis är det inte så att vi inte kan bli bättre, men jag tror att vi alla är överens om att vi vill slå vakt om det som är unikt på varje område i Stockholm. Det är inte säkert att det ska vara likadan publik verksamhet på alla ställen. Riddarholmen kanske ska ha sin speciella karaktär.

Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 126

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Ann Mari Engel! Varför måste det vara så tråkigt i Stockholm? Det är för bara knappt 20 år sedan som det blev tillåtet att ha uteserveringar över huvud taget utanför stadens restauranger. Innan dess var det i praktiken omöjligt. Det där ligger liksom kvar över oss alla; det ska vara svårt att göra någonting i de här lägena.

Jag håller med Ann Mari Engel om att detta är kulturhistoriskt viktiga hus som inte får ta skada. Men jag ser faktiskt ingen komplikation med att både värna Riddarholmskyrkan och de kulturhistoriskt mycket värdefulla byggnader som finns på Riddarholmen och att ha en och annan uteservering eller till och med restaurang på kajen. Man skulle kunna ha en och annan badbrygga också.

Jag vet mycket väl varför remissinstanserna avstyrker detta. De vill att fartyg, eller helst ingenting, ska lägga till där. Så blir det om de får bestämma helt. De vill inte ha någon aktivitet alls. Men det kan väl inte vara Ann Mari Engels uppfattning? Det tror jag inte heller att det är.

Jag vill bara, fru ordförande, yrka på att vi tillstyrker motionen och att vi är positiva till och engagerade i att göra staden lite mer levande. Det kostar inte så mycket och det inverkar inte särskilt negativt på vår omgivning.

Anförande nr 127

A n n M a r i E n g e l (v): Jag beklagar, Mikael, om du har så tråkigt i den här staden. Här finns verkligen väldigt mycket att göra i form av festivaler och evenemang. I min stadsdel finns det 280 serveringar, varav de flesta har uteservering. Jag har svårt att förstå ditt uttalande om denna otroliga tråkighet.

Vad jag menar är att det finns ett värde i att olika delar av staden har olika aktiviteter. Det första man skulle göra med Riddarholmen är kanske inte badbryggor, boulebanor och uteserveringar. Nu avfärdar du plötsligt remissinstanserna som om de inte vill göra någonting. Det är så tråkigt, säger du. I det förra ärendet tyckte du att man skulle lyssna på antikvarisk expertis.

Jag tror inte att man behöver vara så oerhört oenig om det här. Jag tror att man ska gå försiktigt fram. Det finns otroligt mycket att göra i vår stad på olika ställen, men allt behöver inte se likadant ut överallt. Jag tycker att det är ett väl avvägt förslag som föreligger, och jag tror att man ska vänta lite med att ha tingeltangel precis överallt.

Anförande nr 128

A n d e r s B r o b e r g (kd): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att det är bra att motionären tar upp miljön i vår stad. Det finns många platser som behöver bli mer levande. Riddarholmen är ett sådant exempel. Men med tanke på den historiskt känsliga miljön får man ändå gå varsamt fram. Jag tror att vi alla minns debatten om tredje spåret och vilket damm den rev upp. Det påminde oss också om att det gäller att vara varsam med den här typen av miljöer.

När man nu försöker göra någonting åt Riddarholmen så tror jag att det är bra att man försöker hitta på lite mer träd och liknande. Det har ju också funnits tidigare.

Sammanfattningsvis, fru ordförande, delar jag borgarrådets uppfattning. Det är med varsam hand som man bör göra Riddarholmen mer attraktiv.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsen.

Anförande nr 129

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande, fullmäktige! Från Folkpartiets sida tycker vi verkligen att det här är en bra idé. Samtliga partier i salen verkar vara ganska överens om att Riddarholmen är en pärla, men en bortglömd sådan, i den här staden. Vi måste göra någonting åt det – det är vi också överens om. Vi tycker att det är bra att man lägger fram förslagen om en ny småbåts- och gästhamn och flera uteserveringar. Det är jättebra, så vi vill bifalla motionen.

I början på sommaren anordnades det någonting som heter Riddarholmsdagen. Det blev en stor succé. Det kom över 8 000 besökare för att titta på den här bortglömda holmen i staden. Det här visar väl om något hur viktigt det är att man tar till sig det här och gör någonting. Man öppnade exempelvis Riksarkivet, som finns där borta, den här dagen. Det är stängt i vanliga fall. Över 2 000 personer betalade 20 spänn i inträde och gick in och tittade i Riksarkivet. Det visar att det finns intresse bland de vanliga stockholmarna när man gör någonting.

Men i motionen vill man att vi ska kunna gå dit och vara där varje dag, och kunna uppleva lite bättre miljö. Vi ska kunna sitta och fika på kajerna och beskåda lite båtliv och så vidare. Vi verkar vara överens om tagen, men inte om hastigheten.

Bifall till motionen!

Anförande nr 130

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Fru ordförande! Det var Ann Mari Engel som fick mig att begära ordet igen eftersom hon började prata så föraktfullt om tingeltangel. Jag vet inte var i motionen hon har läst om detta tingeltangel. Jag föreslår inget sådant, vad jag vet. Däremot föreslår jag ett levandegörande av en spännande plats i centrala Stockholm som jag tror att många skulle kunna ha roligt på. De skulle behöva uppleva den här lite bortglömda platsen mitt i stan.

Det finns ju städer i Europa som är ganska radikala, Ann Mari Engel. De gör ganska skojiga saker sommartid. I Paris gör man till exempel en badstrand vid Seine. Jag

minns till exempel när man hade en scen i samband med Vattenfestivalen ute på Riddarholmen. Det var oerhört populärt och ett lyckat arrangemang mitt i stan.

Ibland tycker jag att man kan få tänka lite fritt, Ann Mari Engel! Man måste få komma med radikala förslag. Kan det inte få vara lite roligt? Om det sedan inte går av olika skäl – antikvariska skäl, myndighetsskäl eller andra – så får man väl respektera det. Jag håller inte med dig om att vi använder våra kajer på ett så fantastiskt sätt. Har du till exempel gått på Stadsgården in mot staden? Det är inte världens mest spännande promenadstråk; det kan jag inte tycka.

Det är klart att det går att förena saker. Om Sjöfartsverket och andra inte vill att vi ska vara där så får de väl respektera att man kan göra både–och. Varför kan man inte vara öppen för det? Det finns fortfarande, år 2005, inget sammanhängande stråk som gör att man kan promenera hela vägen runt Södermalm.

När du säger att allting är jättebra så säger jag att det är bra på många håll, men det är inte bra överallt. Det finns många små skatter kvar att upptäcka och att låta fler njuta av. Det gäller inte minst dem som kommer hitresande från Italien, Tyskland och alla möjliga delar av världen och som inte har den förmån som du och jag har av att vara i Stockholm hela tiden. Jag tror att vi skulle kunna göra mycket för dem med ganska små medel. Vi har väldigt mycket gratis i den här staden, som få andra städer har.

Anförande nr 131

A n n M a r i E n g e l (v): Mikael! Om du hade lyssnat lite så hade du hört att jag inte sade att allting är bra överallt. Jag sade att vi har mycket fin användning av kajerna och att vi också ska lyfta fram det.

Vi har många besökare här från andra länder som tycker att Stockholm är en fantastisk stad. Och det är den! Men självfallet finns det mycket att förbättra. För min del handlar det också i hög grad om att minska biltrafik och parkering på många av våra kajer. Då skulle det bli ännu trevligare. Men vi ska inte ta den debatten nu.

Jag menade inte att du säger att det bara ska vara tingeltangel. Jag menar att det finns en tendens till att man ska ha precis samma verksamhet överallt. Det kan ju finnas miljöer som är känsliga, och man kanske inte ska dra dit verksamheter som kräver så mycket renhållning, offentliga toaletter och allt det där som det för med sig så fort man öppnar en servering. Man måste göra det här med varsamhet och försiktighet. Det finns gott om uteserveringar på många andra ställen i staden.

Jag tycker att förslaget som det föreligger är väl avvägt. Vi ska se vad man kan göra med Munkbrohamnen.

Jag håller med en av de föregående talarna om att det är tråkigt att Riksarkivet står oanvänt mitt på Riddarholmen, men det är ju en statlig fråga.

*§ 28 Motion om förbättringar för hemlösa**Motion om ungdomsparlamentets motion angående hemlöshetspolitiken (utl. 2005:14)*

Anförande nr 132

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ordförande, fullmäktige! Ungdomsparlamentet som sammanträdde för ungefär fem år sedan engagerade sig i dem som är hemlösa och skrev en motion som vi ska behandla så här långt efteråt. Ungdomarna har på ett engagerat sätt beskrivit både bakgrund och orsaker till hemlöshet och även gett förslag till olika åtgärder. De hade också en mängd olika möten och seminarier innan de skrev motionen.

Mycket har hänt sedan motionen skrevs, även om naturligtvis mycket återstår att göra. Stadsdelarnas verksamhet utvecklas stadigt, och det är bra. Stadsdelarna ska känna att de har ett ansvar för sina medborgare även om de är hemlösa, även om de är bostadslösa. I 14 av de 18 stadsdelarna finns nu kontaktpersoner för hemlösa. Dagverksamheter som daghärbergen, träfflokaler, öppenvård med mera byggs ut. Fler och fler stadsdelar öppnar boenden i olika former för missbrukare och psykiskt funktionshindrade. Det är lågtröskelboenden men också nyktert och drogfritt boende. Vi har också sett till att antalet försöks- och träningslägenheter i det närmaste har fördubblats. Varje stadsdel har dessutom fått resurser för uppsökande verksamhet som de har utnyttjat på ett bra sätt.

Tillsammans med klientorganisationerna har vi för två år sedan startat ett projekt som vi kallar Stockholmsmodellen och som efter tre år ska stå på egna ben. Syftet är att den som är avgiftad och återkommer till staden inte ska falla tillbaka i sitt missbruk och sitt beroende. Därför har vi startat det här projektet. Det krävs en bostad, det krävs ett arbete och det krävs en meningsfull fritid.

Boendet har gått mycket bra. Det har gått enligt planerna. Däremot har arbetsdelen mött en del problem. Men vi tror att de är av övergående art.

Dessutom har vi startat ett samarbete med landstinget och Ersta om åtta platser för svårt sjuka hemlösa. Hittills under den här mandatperioden har det öppnats 84 nya platser som är planerade den här perioden. Då är inte nya härbärgesplatser inräknade. I år kommer vi dessutom att fortsätta bygga ut Rocksta med ytterligare bostäder; ca 100 nya platser räknar vi med. Inflyttning i 30 lägenheter i etapp 2 sker om någon månad. Utbyggnad av Hamnvikshemmet och Basen planeras under 2005 och beräknas till 18 platser. År 2006 har vi hittills planer för runt 90 platser inom Stiftelsen Hotellhem. De första Skevehusen räknar vi med blir inflyttningsklara i början av nästa år. Ytterligare projekt planeras, men det är för tidigt att platsberäkna dem.

Om allt går enligt planerna kommer vi att ha startat över 300 nya boenden, härbärgesplatser oräknade. Då återstår fortfarande ett år av mandatperioden att planera under. Det, herr ordförande, tycker jag är ett mycket gott resultat hittills, och jag vill yrka bifall till kommunstyrelsen.

Anförande nr 133

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen så att jag inte glömmer bort det.

Sedan skulle jag vilja säga att den här motionen härstammar från år 2001. Det var en motion från Miljöpartiet och en motion från Socialdemokraterna. Det har alltså gått fyra år innan den har kommit upp till behandling. Under den tiden har ni haft makten i tre år. Det hade varit fritt fram att genomföra precis allting som står i de här motionerna. Men det är ju inte gjort. Margareta Olofsson talar om de boenden som ni har infört, men fortfarande är faktiskt antalet hemlösa lika stort. Det ser jag som ett mycket allvarligt problem.

Det finns många punkter i de här programmen, som bland annat Socialdemokraterna har tyckt var viktiga, som inte är genomförda alls och som inte är nämnda. Fortfarande finns det ett problem när det gäller kontakten mellan frivilligorganisationerna och socialtjänsten. Både på Comvictus och på Klaragården var de mycket bekymrade över att socialtjänstens kontakt med deras besökare inte var bra. Det finns problem med sådana som har sällskap och vill sammanbo men som hör till olika stadsdelar. Här är det precis som i många andra fall, som när man talar om funktionshindrade, att de hänvisas till sin stadsdel. Man splittrar paren. De får inte välja bara för att de hör till en speciell stadsdel och man har olika regler och rutiner.

Jag tycker att ni borde ha genomfört de här motionerna, och jag undrar: Varför har ni inte gjort det?

Anförande nr 134

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Vi kanske inte tyckte att allting var alldeles utmärkta förslag, Ann-Katrin Åslund. Det tyckte uppenbarligen inte Folkpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna heller. Läser man er reservation ser man att ni pratar om att målsättningen ska vara att alla som vill ska kunna garanteras en säng för natten. Det är er målsättning.

Anförande nr 135

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Du kanske skulle läsa hela reservationen, för där står många andra saker också. Du har fortfarande inte svarat på hur det kommer sig att ni har behövt tre år för att svara på den här motionen.

Anförande nr 136

H a r d y H e d m a n (kd): Ordförande, fullmäktige! Hemlöshetsproblematiken är verkligen svår. Man skulle kunna sammanfatta den så här. Ju bättre Stockholm blir på att ordna platser och bostäder för hemlösa, desto fler hemlösa kommer till Stockholm. Om du frågar hemlösa på stan vilken kommun de har bott i visar det sig ofta att de har bott i till exempel Huddinge, och därför måste vi i Stockholm se till att regeringen kräver att kommunerna i storstadsområdena samarbetar om bostäder och åtgärder för hemlösa och andra. Det är väldigt anonymt att komma in till storstaden, men det gör att väldigt många människor blir rotlösa. De förlorar alla kontakter de har haft.

Det finns en annan ände där vi borde kunna börja. Mycket av det som Margareta och majoriteten har gjort är väldigt bra, men det är en sak som jag tycker är svår och det är alla de pensionärer som är alkoholskadade. De skulle behöva vad jag skulle vilja kalla ett väldigt traditionellt och hemligt ålderdomshem. Vi skulle behöva fler sådana i Stockholm. Det finns något enda. Men vi skulle behöva ganska många sådana, där frivilligorganisationer och andra ställde upp. De här människorna är inte intresserade av något slags trappstegsboende där de ska vänjas till. Det är för sent. De behöver en lugn och trygg ålderdom. Som nykterist måste jag säga att jag förstår att de kan vilja ta sig en hutt då och då på sitt rum. Det bör inte vara farligt. Man har lyckats med detta i Göteborg, och det borde vi kunna göra också genom att bygga ett antal sådana ålderdomshem runt staden.

Sedan tycker jag att Margareta kunde kräva i budgetförhandlingarna att ni bestämmer hur många av de 20 000 lägenheterna ni vill ha. Du säger att du har dubblat antalet, men det måste ju gå att räkna ut hur många av de 20 000 vi behöver för att lösa det här problemet. Kräv i budgetförhandlingarna att ni offentligt talar om att si och så många procent av de lägenheterna ska bli träningslägenheter eller något annat. Se till att man runt varje lägenhet bygger upp ett stöd av både proffs och frivilliga. Det finns många frivilligorganisationer som skulle ställa upp på det och jobba ihop med proffs. Det blir en väldig diskussion i Stockholm mellan proffs och frivilligorganisationer. Det märks även i Stadsmissionen, som egentligen är en stor proffsorganisation. Men de har lite svårt att klara sina frivilligarbetare.

Sedan tycker jag att man ska titta på Finland. Där har facket och arbetsgivarna köpt upp ägarlägenheter över stora delar av landet. Dem erbjuder de människor som har problem, både hemlösa och andra som inte kan få en lägenhet. Det har fack och arbetsgivare gjort tillsammans.

Det sista förslaget, som jag tycker är bra, är småhus för hemlösa som inte klarar en vanlig miljö. Det hoppas jag att vi ska lyckas med på några ställen i Stockholm, dock kanske inte så nära Tyresögränsen.

Anförande nr 137

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Säg inte det, Hardy. Jag tänkte på de äldre. Vi har ju Gamlebo. Fascinerande nog lever också många av de hemlösa längre, och det behövs fler sådana boenden. Min ambition är att stadsdelarna ska ta ansvar. Det har man gjort i många fall och sett till att de här gamla har kommit in i servicehus. Men jag håller med dig om och är fullkomligt övertygad om att det inom en inte alltför avlägsen framtid behövs fler boenden som Gamlebo just för äldre hemlösa.

När det gäller tränings- och försökslägenheter såg jag att ni i er reservation egentligen har snott ett förslag från en skrivelse som jag har lagt fram. Det är att man ska planera in olika typer av boenden i planprocesserna, antingen trappboende, gruppboende eller försöks- och träningslägenheter. Det jag tog upp här var att det har varit ett mycket gott tillskott, och det märks i verksamheten att det flödar på. Jämfört med 2001, när ni hade majoriteten, har vi fördubblat antalet försöks- och träningslägenheter.

Anförande nr 138

J a r i V i s s h e d (s): Jag begärde inte ordet för att gå i polemik med Hardy. Jag håller med om det mesta som han sade. Men jag tänkte på just problemet med äldre. Vi har ju Gamlebo, som Margareta var inne på, men vi har också inom Stiftelsen Hotellhem ett omvårdnadsboende som i praktiken riktar sig väldigt mycket till de äldre.

I Stiftelsen Hotellhem fick vi förra året, 2004, ut 40 procent i reguljärt boende. 40 procent hade för mycket skulder. Sedan finns det 20 procent som man kan säga i stor utsträckning blir kvar. Det är de äldre gubbarna som behöver lite hjälp med lakansbyten och lite sociala kontakter. Den verksamheten utvecklas just nu inom Stiftelsen Hotellhem.

Anförande nr 139

H a r d y H e d m a n (kd): Det är jättebra. Det är viktigt att hitta sådana personer som man redan har i Stiftelsen Hotellhem, alltså den typen av supermorsor som tar hand om de här gamla. Och det hänger inte på hur många utbildningar de har till socialsekreterare eller något annat utan det är en viss typ av människor som behövs i de boendena. Jag tror att det skulle gå att ordna jättefina ålderdomshem, kanske i Stiftelsen Hotellhems regi, för de äldre alkoholisterna.

Anförande nr 140

M o n i k a L i n d h (s): Herr ordförande, ledamöter! Det är ju en motion som har fem år på nacken och den skrevs naturligtvis utifrån den verklighet som existerade då. Men jag tror ändå att den kan ses som uttryck för en ständigt pågående debatt och diskussion som berör väldigt många människor i Stockholm: självklart alla de som är hemlösa och bostadslösa, men också alla de som möter hemlösa och alla vi som har tagit oss an ett gemensamt uppdrag kring frågor som rör utsatthet, hemlöshet och utslagning.

När man tittar på högerns reservation kan man säga att det talas mycket om bostadsfrågan, och den är betydelsefull. Men då kan man ju fråga reservanterna följande: Hur ska en hemlös få en bostad när ni vill sälja ut det kommunala bostadsbolag som förser staden med flest tränings- och försökslägenheter? Hur ska en hemlös komma åt ett hyreskontrakt när ni vill privatisera bostadsmarknaden och förvandla hyresrätter till bostadsrätter? Hur ska tränings- och försökslägenheter kunna förmedlas i tillräcklig omfattning, alltså minst ungefär 300 per år, när de privata hyresvärdarna i dag står för ungefär tio stycken per år? Hur ska ni få privata byggherrar att planera in bostäder för hemlösa i sina bostadsrättsbyggen? Det vet vi genom erfarenhet av överklaganden är väldigt svårt.

Högern talar också om behovet av samverkan mellan stad och landsting. Då ska vi komma ihåg att fyra år gick utan att några överenskommelser med landstinget om till exempel kostnadsansvar eller gemensam vårdplanering gjordes. Nu har vi avtalen, vi gör de gemensamma vårdplaneringarna, och vi har skapat ett antal gemensamma vårdplatser också.

Högerns uttalade målsättning är som första punkt i reservationen att alla som vill ska garanteras en säng för natten. Det är en målsättning som verkligen visar skillnaden mellan högern och den nuvarande majoriteten. Den enda målsättning ni hade under fyra år var tillfälliga, kortsiktiga, akuta lösningar. Det ska ställas mot det uppdrag som vi har tagit oss an och som är både svårt och mödosamt, att bryta trenden från det tillfälliga till det permanenta och i stället gå mot minskad hemlöshet, ökad långsiktighet och egna bostäder. Det är precis som de hemlösas förening säger i sin grundläggande analys, att utan egen bostad är en hemlös alltid hemlös. Då spelar det liksom ingen roll om ungefär 85 procent har egna boenden, man har inget eget kontrakt. Och hur ska man kunna få det?

Anförande nr 141

H a r d y H e d m a n (kd): Du får nog säga oppositionen eller vad du vill men inte blanda in oss i något som du kallar för högern. Det är självklart att vi vill vidta alla de där åtgärderna på olika nivåer. Men min fråga är: Hur många av de 20 000 lägenheterna har ni bestämt ska gå till hemlösa?

Anförande nr 142

M o n i k a L i n d h (s): Jag kan inte svara exakt när det gäller de 20 000 lägenheterna, men jag kan säga att i och med att vi har en så hög bostadsbyggnadstakt – mer än på 30 år faktiskt – får vi också tränings- och försökslägenheter i en omfattning som vi inte har fått tidigare. Vi ska komma ihåg att på er tid, 2001, fick man 138 tränings- och försökslägenheter. Vi ligger närmare 300 under förra året, 285 stycken. Det är klart att med ett generellt högt bostadsbyggande får vi rörelser som gör att vi också får loss de små lägenheter som behövs. Det kan både Stiftelsen Hotellhem, härbärgena och stadsdelarna konfirmera.

Anförande nr 143

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Ordförande och Monika Lindh! Visst är det märkligt ändå att stå här framme och slå sig för bröstet när man faktiskt från majoritetens sida har ganska låg ambitionsnivå när det gäller att ta hand om de hemlösa i staden. Hemlösas förening har väl aldrig någonsin i den här staden haft en sådan intensiv kampanj som man har nu för att tala om hur ni missköter den delen av staden.

Jag måste säga att jag blir otroligt fascinerad av Monika Lindhs anförande när hon säger att vi under den tidigare borgerliga majoriteten genomförde så många ombildningar. Jag måste ha missförstått någonting, men jag har aldrig upplevt att trycket på att ombilda till bostadsrätt i till exempel Hotellhems bestånd var väldigt hårt. Du glömde nämligen bort att säga att det var helt frivilligt att ombilda sin hyresrätt eller sitt boende till bostadsrätt under förra mandatperioden. Det var inget tvång. Och ett ombildningstryck i Hotellhems bestånd fanns inte, så några sådana planer fanns inte över huvud taget.

Anförande nr 144

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Jag måste säga att jag blev lite förvånad när du sade att det enda vi var intresserade av var att det fanns en målsättning med en säng för natten. Jag tycker inte att man ska glömma att det under förra mandatperioden handlade om hållpunkt Maria, trappstegsboenden och många andra saker. Det var också så att frivilligorganisationerna kände sig betydligt mer uppskattade under den tiden än de gör i dag. Det kan jag garantera. Det vittnar de ju om.

Anförande nr 145

M o n i k a L i n d h (s): När det gäller det ena som Ann-Katrin Åslund tar upp, frivilligorganisationerna, tror jag att du har läst och hört precis samma sak som jag, bland annat den strategiska rapport som vi fick i juni på socialtjänstnämnden. Där beskriver man samarbetet med frivilligorganisationerna och den enorma kompetens och utbildningsverksamhet som vi kan ta del av i staden tillsammans med frivilligorganisationerna.

Vi har också den här mandatperioden ett intensivt samarbete och konstruerar träffar tillsammans där vi också tittar över behoven framöver. Vi svarar upp mot i stort sett det mesta som frivilligorganisationerna lyfter fram som betydelsefullt. Så det där är inte riktigt sant. Och Hemlösas förening fanns ju inte under er mandatperiod. Så var det ju.

Anförande nr 146

K a r i n R å g s j ö (v): Ordförande, ledamöter! Hemlöshetsproblemet är komplext och berör väldigt många politiska områden. Den situation vi har i staden har uppkommit genom ett systemskifte från början av 1990-talet, minskade statliga bidrag, bristande sociala ambitioner i bostadsbyggandet och delvis genom psykiatireformen. Det ökade behovet möttes inte av en ökad medelstillelning från staten. Reformen genomfördes utan tillräcklig analys och tillräckliga medel.

Men vem bär ansvaret? Det är intressant att lyssna på den här debatten. Gör inte alla partier det? Fanns hemlösheten inte före 2002? Det låter nästan så. Tenderade hemlösheten att försvinna under förra mandatperioden? Näppeligen. Vi sitter med ett gemensamt socialt problem som vi behöver hitta alla vägar för att utrota. Det vore klädsamt om ni på specifikt den moderata sidan kunde erkänna det. Det här är ett gemensamt problem som vare sig ni eller vi har löst. Och inte blev det bättre för de hemlösa när ni ombildade allmännyttan till bostadsrätter. Icke! Situationen förvärrades radikalt.

Tak-över-huvudet-garantin är en väldigt fin tanke. I praktiken riskerar den hemlöse missbrukaren att fastna i härbärgescirkeln. Det var det som hände. Det säger organisationerna själva. Risken är att man blir stigmatiserad. Det behövs mycket mer än kaffe, macka, dusch och nya kläder. Det behövs en motivering att gå vidare. Det behövs en samverkan mellan frivilligorganisationerna och staden.

Vi har på olika sätt jobbat för att försöka hitta synergieffekter mellan staden, socialarbetare och frivilligorganisationerna. Just frivilligorganisationerna har varit

oerhört viktiga i vårt arbete. Men framför allt behövs det nya typer av lägenheter, olika typer av boenden. Där har vi verkligen satsat. Och det gjorde inte ni.

14 års sparande när det gäller den sociala sektorn, för det är faktiskt så, skapar ett specifikt problem. Det fordras förstås en mycket stor satsning om vi på allvar ska kunna eliminera hemlösheten och nå ett nolläge. Vi bygger på. Vi utvecklar nya metoder. Vi tar fram alternativa boenden. Vi startar gemensamma verksamheter med landstinget. Vi arbetar tillsammans med organisationerna för att hitta de här synergi-effekterna. Ni sitter bredvid och är negativa. Ni tittar inte framåt.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 147

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Med det höga tonläget skulle man väl ändå kunna ställa frågan: Hur tycker du att det går just nu? Tycker du att det ser bra ut när du går ut på stan? Tycker du att ni har lyckats med er politik? Och så säger du att vi med vår ombildning av hyresrätter till bostadsrätter fick fler att bli hemlösa. Är det någon som tror på det utom du själv? De har ingenting med varandra att göra. Det var nämligen inte så att de lägenheter som folk bor permanent i helt plötsligt blev lediga så att någon ny person kunde flytta in där. En hemlös person kunde inte helt plötsligt flytta in i en lägenhet där det redan bodde människor. Det var de människorna som själva ville ombilda.

Kan jag i så fall få fråga dig på vilket sätt ni hjälper människor som lever på gatan och som inte vill ha med socialtjänsten att göra genom att biståndsbedöma tak-över-huvudet-garantin, som för övrigt inte är en garanti längre. På vilket sätt hjälper det dem som har det svårast i den här staden?

Anförande nr 148

K a r i n R å g s j ö (v): Självklart kan man, om man gör en sådan kraftig ombildning som ni gjorde med allmännyttan, se tydligt att för varje år som ni satt vid makten sjönk antalet försöks- och träningslägenheter. Det kunde man faktiskt avläsa i olika typer av tabeller.

Nej, precis som jag sade är vi inte nöjda. Hur ska man kunna vara det? Men man ska också veta att utgångspunkten är 14 års sparande. Jag tycker att det är oerhört svagt att ni inte kan se att det här är ett gemensamt problem. Problemet med hemlösheten var också stort under er mandatperiod.

Tak-över-huvudet-garantin var förstås en god tanke. Men alla som jobbar i den här branschen kan se risken för att stigmatiseras när man går på daghärbärgen och härbärgen och inte får något boende. Det innebär att man fastnar i en cirkel. Det är det de här personerna har gjort som är längst nere på botten och som enheten för hemlösa bland annat arbetar med. Det vi har arbetat med och haft i fokus är att skaffa fram lägenheter av olika typer och modeller som innebär att människor får vård och behandling och exempelvis bostad.

Anförande nr 149

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Om man lyssnar på Karin Rågsjö skulle man ju tro att det är tak-över-huvudet-garantin som är orsak till att det är så väldigt många som är hemlösa nu. Men det kan du väl ändå inte mena. Det är märkligt att du påstår att omvandlingen är orsaken till att det är så många hemlösa. Det är precis som om du blundar för all den svarthandel som finns bland hyreslägenheterna och som gör att en hemlös utan en krona på fickan inte har någon möjlighet att komma åt de här lägenheterna, oavsett om de är bostadsbolagens eller några andras. Jag tycker att du ska sluta blunda för verkligheten. Och som sagt var, om allt ni har gjort vore så bra borde det vara ett bättre läge nu, men det är fortfarande lika många hemlösa.

Sedan tror jag att du också måste veta att vi inte har sagt nej. Det låter som om vi var motståndare till Skevehus, att vi var motståndare till Rocksta. Det har vi absolut inte varit. Där är vi tämligen eniga. Det är klart att vi inte tror att det är något problem som har uppstått i dag. I så fall skulle det inte ha behövts någon tak-över-huvudet-garanti.

Anförande nr 150

K a r i n R å g s j ö (v): I inledningen av mitt anförande sade jag väldigt tydligt vad jag tyckte var anledningen till de problem vi har nu. Det är ett långt gående systemskifte när det gäller de stora besparingarna på välfärdsområdet. Det är minskade statliga bidrag, bristande sociala ambitioner i bostadsbyggandet, ökat missbruk etcetera. Men om man ombildar en så stor del av allmännyttan som ni gjorde och gör om de här små lägenheterna till bostadsrätter innebär det självklart att människors möjligheter att få bostäder minskar. Så var det, och så är det.

Dessutom är det helt uppenbart att ni under er tid inte satsade på boende. Det ser man om man läser olika rapporter. Ni satsade på just tak-över-huvudet-garantin, som är en fin och bra tanke. Men den måste också kombineras med boenden, med bättre resurser för vård och behandling. Ni satsade på härbärgen och daghärbärgen. Jag tycker att det är väldigt bra att de personer som är på daghärbärgena och härbärgena får möjlighet att träffa exempelvis en socialarbetare. Det kan inte vara helt fel.

Anförande nr 151

Å s a R o m s o n (mp): Ordförande, fullmäktige! Jag ska inte försöka lösa hemlöshetsproblematiken i Stockholm. Jag såg att några av er var lite oroliga och undrade varför hon går upp, hon brukar inte prata i sådana här frågor, och det brukar jag inte göra. Jag är glad att jag inte har försökt men jag hoppas att någon någon gång kommer att försöka sätta sig in i dem så mycket att man har några bra svar på dem. Hittills tycker jag att debatterna om själva den här frågeställningen är väldigt svåra, därför att det är en problematik som har funnits länge i Stockholm, som finns nu och som jag verkligen undrar om vi är så oense om som det ibland låter.

Men det var inte det jag skulle ta upp utan det var det faktum att vi här diskuterar två motioner som egentligen har sitt ursprung i motioner som av formella skäl inte har fått lämnas till oss från Ungdomsparlamentet 2001. Jag får konstatera att de som lyssnar på den här debatten, som liksom borde återföras till den väldigt engagerade diskussion de hade 2001, troligen inte är närvarande här i salen. Vi kan inte se dem.

Jag vet inte om de lyssnar på debatten. Det här är ett problem, tycker jag. Vi har haft ett ungdomsparlament. Det var länge sedan. Det har inte funnits sedan dess, vad jag vet. Jag satt inte själv här i salen 2001. Det var antagligen valår sedan och då hade väl inte den dåvarande majoriteten tid att hantera den här frågan. Vi i den här majoriteten har inte tagit något större ansvar för att hantera den här frågan vidare när det gäller att återföra en viktig diskussion och debatt som många ungdomar har engagerat sig i och fortfarande engagerar sig i. Det här var ju inte en fråga som ungdomar då tyckte var intressant och som nu inte är intressant längre.

(Förste vice ordföranden: Det gäller inte riktigt det. Jag tycker att vi ska hålla oss till motionen.)

Motionen är ju väldigt tydlig. Sista raden i Christopher Ödmanns motion handlar om att förslaget lagts fram därför att det kommer från ett ungdomsparlament. Det jag skulle vilja återföra den här diskussionen i fullmäktige till är det temafullmäktige som demokratiborgarrådet pratade om att vi borde ha här i fullmäktige senare i höst och i den delen faktiskt ta till vara, diskutera och tänka efter om den här typen av debatter i fullmäktige är det rätta sättet att återföra en intressant och viktig fråga till ungdomarna. Är det inte snarare så att vi borde börja varje termin i fullmäktige med att lyssna på ungdomar i ett ungdomsparlament. De skulle säkert ta upp hemlöshetsfrågan aktualiserad i dag, och vi skulle kanske kunna debattera den direkt. Jag tycker, herr ordförande, faktiskt att det tillhör den här frågan.

(Förste vice ordföranden: Vi har från presidiet ett uppdrag att titta över det, och det gör vi för närvarande.)

Anförande nr 152

Hardy Hedman (kd): Om det är någon fråga som verkligen inte passar i det ideologiska spelet mellan vänster och höger är det den här frågan. Det borde väl alla på vänstersidan kunna erkänna. Kristina Axén Olin gjorde faktiskt en hel del bra grejer för hemlösa. Och vi borde väl kunna erkänna att Margareta har gjort en hel del bra för hemlösa. Detta är någonting som man inte löser på fyra år. Det är ett jätteproblem. Vi har fyraåriga mandatperioder och så ska vi hålla på och slå varandra i huvudet om det.

Det ni borde kunna göra nu är att säga hur många av de 20 000 lägenheterna som ska anslås till träningslägenheter. Monika Lindh säger att när man bygger mycket blir det väl några lägenheter lediga någonstans. Det är nästan oförsämligt att inte kunna säga att vi vill ha så och så många lägenheter till träningslägenheter av de 20 000, och vi kommer att kräva av dem som bygger husen att de har sådana lägenheter.

Det andra nyset är att bostadsrättsföreningar inte tar sitt ansvar. Jag råkar känna till en förening ganska bra. I det huset bor det en kille som skulle ha varit bostadslös om inte människorna i föreningen hade engagerat sig för honom, hjälpt honom med mat, hjälpt honom med kläder och städning, tagit kontakt med socialtjänsten. Det finns massor av sådana föreningar i staden. Ni ska inte inbilla er att det enda medkännandet finns på den socialistiska sidan. Det är dumheter att säga det.

Anförande nr 153

M o n i k a L i n d h (s): Jag förstår precis vad du säger, men det är inte så att jag sade att det väl blir några lägenheter lediga om man bygger 20 000. Så sade jag inte. Jag sade att det som händer är att det blir en rörlighet på bostadsmarknaden, vilket gör att man får lägenheter utöver tränings- och försökslägenheter, som vi har lagt ett tydligt uppdrag om. Vi har sagt till våra bolag att de ska leverera in hundra lägenheter mer än tidigare årligen för att vi ska ha en tillräcklig volym på tränings- och försökslägenheter. Vi har lagt ett tydligt sådant uppdrag.

Sedan struntar vi i om det är nybyggda lägenheter, om de tillhör 20K-kvoten eller var de kommer ifrån. Huvudsaken är att de levereras och att de kan användas. Det ska då jämföras med att ni 2001 klarade av att få till 138 tränings- och försökslägenheter. År 2002 var det 157. Vi är uppe i dubbelt så många. Däremot kan jag konstatera att bostadsförmedlingen säger att ungefär 9–14 lägenheter årligen kommer från privata värdar.

Anförande nr 154

H a r d y H e d m a n (kd): Jag vet inte hur många som skulle ha varit bostadslösa om inte människor i närheten hade engagerat sig.

Den andra viktiga frågan är ju att om man ombildar en massa lägenheter bor det ju folk i dem. De säger inte så här: Jag köper lägenheten och sedan flyttar jag ut för att en hemlös ska flytta in. Det blir inte fler lägenheter av det. Det är konstigt, men har ni sagt att ni ska bygga 20 000 lägenheter och ta socialt ansvar borde ni väl kunna säga något annat än mer än hundra fler per år. 20 000 lägenheter – ni kunde ju klara problemet!

Anförande nr 155

M o n i k a L i n d h (s): Ordförande, ledamöter! Vi ska inte hamna i gräl om antalet lägenheter hit eller dit. Men jag kan konstatera att det ser ganska illa ut med införseln av tränings- och försökslägenheter från privata värdar. I år är det inte fler än tre eller fyra stycken. Det är klart att det är ett problem, och det är viktigt att komma till tals med värdarna om varför det är så. Utfallet av tränings- och försöksboendet är väldigt bra. När bostadsförmedlingen tillsammans med bolagen efter ett och ett halvt år utvärderar hur det har fungerat konstaterar man att det har varit väldigt lite klagomål och att det har fungerat väldigt väl. Det borde vara av intresse också för de privata värdarna att förse staden med fler tränings- och försökslägenheter.

Men jag ska vända mig till Kristina Alvendal som på något sätt har missförstått det mesta när det gäller tak-över-huvudet-garantin och påstår att vi biståndsbedömer tak-över-huvudet-garantin. Det är inte sant. Jag kan tala om vad som händer. Samma sak gäller som tidigare, det vill säga 2001. Den enskilde kommer till härbärgat, antingen via socialjouren eller direkt. Man får en plats, och härbärgat sänder fakturan till socialjouren. Nästa dag meddelar socialjouren den stadsdel dit personen förmodligen hör att den personen har bott där och där. Då sker en intern kostnadsfördelning mellan socialjouren och stadsdelen så att kostnaden hamnar rätt.

Det som därefter händer är mycket viktigt för enskilda personer, därför att efter det att stadsdelen har fått detta besked fattar man i efterskott ett biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen. Detta beslut är ett tjänstemannabeslut som är möjligt att överklaga för den enskilde. Det är aldrig så att man fattar ett nekande beslut. Men i efterskott konfirmerar man natten genom ett biståndsbeslut, och det rapporteras sedan till den sociala delegationen i form av ett så kallat listbeslut. Det här görs därför att stadsdelarna måste veta att de har ansvaret för ungefär 70 procent av de hemlösa. Det är ingen skillnad för den som söker plats på härbärge. Det om detta.

Man kan säga att både frivilligorganisationer och hemlösa har uttryckt problemen med att få kontakt både med stadsdelar och med handläggare. Därför var det viktigt att utveckla den delen av tak-över-huvudet-garantin, att underlätta en långsiktig planering.

Anförande nr 156

H a r d y H e d m a n (kd): Om det är svårigheter att få privata fastighetsägare att ställa upp med träningslägenheter kan det bero på att de inte tror att de får någon service av kommunen. Gå ut med en kampanj och tala om för dem att om ni erbjuder en träningslägenhet ställer vi upp med folk. Vi ordnar folk från frivilligorganisationerna som hjälper till. Vi bygger ett nät runt den personen. Man kan inte bara tro att de ska dela med sig utan att de får veta vilken service kommunen ger. Jag tror att många av de här fastighetsägarna inte känner till det. Det kan vara herrar som sitter långt ifrån husen de äger.

Anförande nr 157

M o n i k a L i n d h (s): Det är mycket möjligt att det skulle underlätta. De privata fastighetsägare som förser staden med tränings- och försökslägenheter har vid flera tillfällen också tagit upp frågan med sina kolleger och även berättat om de goda resultaten av att ha tränings- och försökslägenheter. Det här kan också underlättas av de rörliga team som vi arbetar med ute i stadsdelarna som har mycket mer kontakt med olika värdar än man hade tidigare och där man också arbetar för att förhindra vräkningar. Det är väldigt glädjande att den kontakten och det samarbetet har utvecklats så bra under den här mandatperioden.

Anförande nr 158

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Om ni undrar vad det var Monika Lindh beskrev från talarstolen så var det någonting som heter flexibel fältförlagd biståndsbedömning. Smaka på det! Det är precis lika krångligt som hon beskriver det också. Om man ska bedöma dagen efter ska man då säga så här: Nej, du hade inte rätt att sova här i natt men du kan överklaga om du vill. Det faller på sin egen orimlighet.

Vi har aldrig motsatt oss att man förbättrar kontakten mellan socialtjänsten och de som är i behov av hjälp, självklart inte. Men att krångla till det på det här sättet är ju bara för att man ursprungligen hade tänkt sig någon annan modell som skulle vara lite annorlunda och som skulle ha drabbat de behövande betydligt hårdare. Flexibel fältförlagd biståndsbedömning borde i själva verket heta uppsökande verksamhet.

Och det trodde jag att de som jobbade med uppsökande verksamhet sysslade med. Då hade det varit bättre att utöka den kadern i stället för att införa någonting som heter flexibel fältförlagd biståndsbedömning.

Anförande nr 159

M o n i k a L i n d h (s): Ann-Katrin Åslund! Det var nog så att du missförstod mig. Jag beskrev inte den flexibla fältförlagda biståndsbedömningen, som är en helt annan sak. Men det missförståndet kan vi reda ut vid ett annat tillfälle.

En mycket viktig anledning till att hemlösa faktiskt har rätt till ett, må vara gynnande biståndsbeslut, men precis som andra medborgare har rätt att få ett biståndsbeslut var, och det var bärande för oss, att det innebär att man också har rätt att överklaga. Man är medborgare i dess fulla mening och har rätt att överklaga, till och med om man anser att man har fått fel härbärgesplats eller om man tycker att någonting inte var bra där man var. Man har rätt att överklaga.

Skillnaden är att ni med er tak-över-huvudet-garanti, som ni tillämpade den, över huvud taget inte fattade några biståndsbeslut, vilket satte de hemlösa i en omöjlig medborgarposition.

Anförande nr 160

M e h d i O g u z s o y (v): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att Hardys analys av hemlöshetsproblematiken är bra och lovvärd. När det gäller de 20 000 lägenheter som kommunen ämnar bygga tar du upp frågan om målsättningen att avsätta en del för att lösa hemlöshetsproblematiken. Jag tycker att det är en relevant fråga.

Men på högersidan vill ni sälja hela Stockholmshem, som har ett bestånd på 30 000 lägenheter och som i dag avsätter ett avsevärt antal lägenheter som försöks- och träningslägenheter. Om du kommer till makten, Hardy, tillsammans med borgarkolleger, kommer du att delta i ett beslut som leder till att man säljer hela Stockholmshem för att därmed försämla till exempel avsättningen av försöks- och träningslägenheter?

Anförande nr 161

H a r d y H e d m a n (kd): Jag tror att det går att komma överens om det. Fastighetsägare som köper en fastighet är inte så hjärtlösa som du tror. Jag tror att de också kan ställa upp med träningslägenheter.

Anförande nr 162

M e h d i O g u z s o y (v): Tyvärr tror ni gott om de privata fastighetsägarna. Men faktum kvarstår, de tar inte det ansvar som de borde ta. Därför är de kommunala bostadsbolagen en garant för att få in de mest utsatta människorna på bostadsmarknaden. Kristina Alvendal – ursäkta att jag apostroferar dig – nämnde att Hotellhem inte har omvandlats. Men det är inte meningen att människor ska bo resten av sina liv i hotellrum.

Anförande nr 163

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ordförande, fullmäktige! Det är alltid intressant att diskutera tränings- och försökslägenheter. Man ska lämna siffror över exakt hur många det är fråga om. Faktum är att säljer ni Stockholms hem och det blir en privat hyresvärd, ombildar man till bostadsrätter, blir det färre lägenheter.

Det vi har gjort är att se till att allmännyttan, de lägenheter staden själv äger och har rådighet över, faktiskt har tillfört och haft ett flöde av tränings- och försökslägenheter. Poängen är ju att det måste vara ett flöde därför att en försökslägenhet faktiskt ska gå över till ett fast kontrakt. Det är så. Därför måste man hela tiden ha nya lägenheter. Vi kommer naturligtvis att fortsätta kräva nya lägenheter hela tiden av våra bostadsbolag. Men vi kommer också att kräva det av de privata, och det har vi gjort. Det gör vi fortsättningsvis också. En del har faktiskt ändå skänkt och gjort det på olika sätt, i vissa fall direkt till Hemlösas förening, medan andra är stenhårda och även vräker folk. Det är den krassa sanningen, tyvärr. Det krävs faktiskt också ett kommunalt bostadsbolag för att man ska få det flöde som hela tiden behövs.

Jag begärde egentligen också ordet för att ta upp frågan om föreningar. Det kommer ofta upp i debatten, och det gled förbi lite grann nu också, att föreningarna tycker att vi är så dåliga och att högern var så himla bra. I våras hade man en kaféverksamhet i Umeå som sändes i tv. Där satt en representant för frivilligorganisationerna, föreningarna, och sade att nu är det ett jättebra samarbete med staden. Det har aldrig varit så bra som det är nu, därför att vi har hittat rågången mellan våra verksamheter. Det tycker jag är bra. Läser man Situation Stockholm kan man se samma sak där i intervjuer med olika personer.

Sedan vill jag snabbt ta upp flexibel fältförlagd biståndsbedömning, som Ann-Katrin Åslund faktiskt gör ett skämt av. Ann-Katrin Åslund har i en debatt tidigare sagt att hon inte kunde tänka sig att man tog bort biståndsbedömningen för personer över 80 år, för hon var så rädd att de inte skulle få sin rättstrygghet, att de inte skulle få rätt i vårt system. Men hon vill neka de hemlösa samma rättighet. Vad är det för syn på människor egentligen? Är de mindre värda som människor därför att vi gör en biståndsbedömning som har fått ett lysande resultat? Det vet du också att det har fått i de utvärderingar vi har gjort. Att den är flexibel beror på att de inte har ett hem att bo i.

Anförande nr 164

K r i s t i n a A l v e n d a l (m): Men då kanske vi i den här debatten kan ta bort ett antal nidsbilder som ni faktiskt försöker måla upp. Det finns ju andra aktörer som faktiskt tar ett ansvar. Nu har borgarrådet också erkänt här i kväll att en hel del av de privata fastighetsägarna tar ett ansvar. De kan säkert göra mycket mer, och vi kan göra mer i de kommunala bostadsbolagen. Men det är viktigt att veta vad vi pratar om.

Då måste jag ändå fråga borgarrådet som säger att en del privata värdar är bra och att andra betar sig och vräker folk: Vet du att vi i de kommunala bostadsbolagen vräker folk?

Anförande nr 165

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ja, det vet jag att vi gör. Men det är också en sådan diskussion som vi naturligtvis tar upp, och det är enklare för oss att hantera än med de privata hyresvärdarna och fastighetsägarna. Jo, det är det faktiskt.

Jag har aldrig förnekat, du säger att jag erkänner men jag har aldrig förnekat att de privata också lämnar lägenheter. Det finns ett fåtal privata fastighetsvärdar som har ett gott renommé och ett stort socialt patos. De har alltid vidtagit den här typen av åtgärder och kommer förmodligen också alltid att göra det. Men även de privata vräker och det gör tyvärr även de allmännyttiga. Och vad beror det på? Jo, och nu ska vi samla ihop den diskussion vi har haft, det beror oftast på att grannar klagat, att hyran inte betalats, och det är lika för alla fastighetsägarna.

Anförande nr 166

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Det var i alla fall klarläggande att höra att Margareta Olofsson sade att det kunde finnas några privata värdar som skötte sig. Jag som sitter i en social delegation i en stadsdelsnämnd kan säga att de som har blivit vräkta där har alla blivit vräkta av de kommunala bostadsbolagen. Så är det.

Sedan tycker du att jag förlöjligar den flexibla fältförlagda biståndsbedömningen och undrar varför jag inte tycker att man ska ha rätt att bli biståndsbedömd som hemlös. Jag tycker visst att man kan bli biståndsbedömd som hemlös, men jag tycker att det sätt som det sker på nu är lite märkligt. Det talas mycket om överklagande, men jag undrar hur många hemlösa det är som överklagar. Det är inte så himla lätt.

Det är också så att de flesta hemlösa inte håller till i sin stadsdel. Det vet ju du också. De känner sig inte alls särskilt hemma och kanske inte har besökt Spånga-Tensta på flera år. De kanske inte alls har besökt Farsta på flera år. De håller till inne i staden. På så sätt trillar de mellan stolarna. Är det dessutom så att de har sällskap med någon annan är det två stadsdelar som ska behandla och ha hand om biståndsbedömningen för två olika människor, och det betyder att man skiljer dem åt. Det kanske är den enda trygghet de har i livet. Jag tycker ändå att man måste titta på verkligheten och inte på kartan.

Anförande nr 167

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ann-Katrin Åslund! Helt plötsligt förstår jag varför du kan säga som du gör. Du har ju inte förstått någonting. Du vet ju inte ens vad flexibel fältförlagd biståndsbedömning är. Jag tror att jag får överrätta det ärende vi hade innan sommaren till dig så att du förstår det. Jag får säkert också överrätta det ärende som vi hade när man gjorde utvärderingen av den här verksamheten. Poängen är faktiskt att man ska hjälpa de här människorna att få kontakt med sin stadsdel. Man ska hjälpa dem att komma vidare i sitt liv. Man ska hjälpa dem att få en bostad och en annan stadga i livet. Och det lyckades över förväntan.

Dessutom borde du veta att om det är som du säger, att de inte har befunnit sig i sin stadsdel i Spånga-Tensta på två år, så överförs de till enheten för hemlösa. Där får de också ett bra bemötande efter denna biståndsbedömning just därför att många av dem saknar de här kontakterna. Och det har visat sig mycket lyckosamt, Ann-Katrin.

Anförande nr 168

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Det beror nog på vilken hemlös man talar med. Alla är inte riktigt lika nöjda som du vill förespegla. Det är faktiskt så att man inte känner sig hemma i sin stadsdel. Man har dåliga erfarenheter. Man vill inte återknyta den kontakten. Anledningen till att man inte har varit där är att man har så dåliga erfarenheter av den socialtjänst man kommer ifrån. Man vill till varje pris undvika den. Och då hänvisas man tillbaka till den. Det är precis vad många säger, och det vet du också.

Anförande nr 169

M o n i k a L i n d h (s): Ordförande, ledamöter! Det är mitt tredje och sista inlägg och jag ska ta upp en tråd från Hardy Hedmans första inlägg. Jag utgår från det du sade om gamla hemlösa. Vi har haft en sådan diskussion också i socialtjänstnämnden, där vi har ställt oss frågan hur länge man ska vara hemlös. Hur länge ska man behöva definieras som hemlös? Ska det gälla oavsett om man själv tycker att man är hemlös eller inte? Vems definition är det som ska gälla?

Då kan jag tänka på gamla hemlösa som faktiskt behöver få vara på ett ställe, ett normalt äldreboende. Ofta tänker jag på gubbarna på Bergsjöhöjd i Göteborg. Ibland tänker jag också på gubbarna på Monumentet som oavsett hur länge de har bott på Monumentet ingår i hemlöshetsstatistiken. Man kan fundera på om inte definitionen hemlös kan förändras utifrån vad den enskilde själv beskriver sig som. Jag vet inte. Det är ju inte vi som styr definitionen utan det är en nationell definition som gäller alla kommuner och som säkert har bäring och är betydelsefull för statistik och annat.

Men det är också som Hemlösas förening säger, att så länge man inte har den egna nyckeln och det egna kontraktet i fickan är man hemlös. Då spelar det ingen roll om man har ett boende som man faktiskt kallar sitt hem på jorden. Det kan vara på Rocksta, det kan vara på Gamlebo, det kan vara lite varstans eller i Skevehus. Till och med om man bor i ett Skevehus, i en egen stuga någonstans i Stockholm, är man hemlös. Det är naturligtvis inte rimligt. Den här diskussionen måste vi fortsätta föra med Hemlösas förening, men också med varandra och med dem som styr definitionerna, alltså den nationella nivån. Jag skulle nog vilja hävda att det är en viktig fråga.

Sedan måste vi också fundera på våra egna tekniska, byråkratiska system i staden, tycker jag, och hur de faktiskt försvårar möjligheten att få fram nya boenden. Nu är det inte överklaganden som stoppar upp processerna. Det är inte medborgare som säger nej, vi vill inte ha de här människorna hos oss, utan det kan ibland vara så att det är våra egna interna byråkratisk-tekniska processer som är motstridiga. Det får vi försöka komma till rätta med, för kan vi tjäna tid i den här frågan tjänar vi också liv.

Anförande nr 170

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Herr ordförande! Jag kan ändå inte låta bli att återigen peka på reservationen från Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna, där det ju står att målsättningen ska vara att alla som vill ska garanteras en säng för natten. Får jag då tolka Ann-Katrin Åslunds tidigare inlägg, där hon inte tycker att de behöver ha kontakt med socialtjänsten och hon inte tycker att det behövs någon biståndsbedömning, förstår jag ju att det här är er målsättning. Någon annan strategi,

några andra idéer har ni inte mer än målsättningen att alla som vill ska kunna garanteras en säng för natten.

Om jag tolkar det Ann-Katrin Åslund sade förut så menar hon att de inte behöver och att de inte vill. Vem ska de då ha kontakt med? Hur ska de då bli hjälpta? Frivilligorganisationerna, kommer säkert Ann-Katrin Åslund att säga. Men nu är det så att frivilligorganisationerna faktiskt tycker att myndighetsutövningen utövas bäst av myndigheten själv, det vill säga staden i det här fallet. Därför undrar jag om det är så att ni abdikerar. En säng för natten, det är ert recept.

Anförande nr 171

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Om du hade lyssnat på hela mina inlägg hade du hört att jag varenda gång sagt att det var viktigt med kontakt med socialtjänsten. Problemet är att du vill bestämma vilken socialsekreterare de ska ha kontakt med, och det här är människor som har oerhört dåliga erfarenheter av socialtjänsten. Det vet du också. Det måste finnas en frivillighet att inte vara hänvisad till sin gamla stadsdelsnämnd, annars får man vara utan hjälp. Så är det faktiskt.

Anförande nr 172

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ann-Katrin Åslund brukar alltid säga "så är det". När man skrapar på ytan och tittar på mängden personer och när man får rapporterna kan man hitta någon. Men det har visat sig att det går över förväntan, och den rapporten borde även Ann-Katrin Åslund ha tagit till sig. Då kan man i stället utveckla det här arbetet på ett ännu bättre sätt.

I vissa fall tar det lång tid. Det har det gjort med dem som bor på Skrubba. Det har tagit lång tid när de efter 15 år i hemlöshet faktiskt ändå har en bra kontakt, en god kontakt. Då har det i den relationen ändå gått ganska kort tid. Det fungerar faktiskt så för de flesta andra människor som kommer i kontakt med biståndsbedömarna på härbärgena. Det är också någonting som man egentligen kan säga att härbärgena själva skulle utöva och se till att de här människorna fick de här kontakterna. En säng för natten är faktiskt ingen framtid för någon människa.

Anförande nr 173

H a r d y H e d m a n (kd): Nej, men en säng för natten kan ju betyda just att man får de kontakter man behöver. Det är det som är det viktiga. Vi har tidigare lagt fram ett förslag om att frivilligorganisationerna och kommunen borde ha en gemensam mottagning för de hemlösa som kommer, där de kan välja vem de vill prata med och där det är lätt att få tag i alla. Det har tyvärr avvisats av en del av frivilligorganisationerna. De är precis som kommunen ibland, att de ska ha eget monopol på att göra det bra. Om alla verkligen samarbetade om detta borde det inte vara ett problem. Det finns massor av frivilliga som vill hjälpa till som stödpersoner. Det finns jättebra socialsekreterare som kan sin sak. Kan vi inte i Stockholm försöka lösa detta problem med gemensamma ansträngningar i stället för att försöka göra det till någon sorts blockfråga.

Anförande nr 174

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Det är alltid jättehärligt med dig Hardy. Vi har ju sagt att vi ska inrätta ett medborgarkontor för hemlösa där dessa funktioner kommer att finnas. Sedan är det oväsentlig vad man kallar dem. Detta har också redan startat i liten skala där staden finns med och där organisationerna är delaktiga.

Men det som du sade inledningsvis är lika viktigt. I och med den fältförlagda biståndsbedömningen möter de hemlösa socialsekreterare som kan tala om för dem att de kan gå till medborgarkontoret där det finns möjligheter att också söka andra kontakter.

§ 30 Motion om stadsövergripande rådgivningsverksamhet (familjerådgivning) (utl. 2005:43)

Anförande nr 175

A b i t D u n d a r (fp): Ordförande, ledamöter! Först vill jag tacka för svaret. Syftet med motionen är att man ska använda sig av rådgivning som metod för att ge möjligheter till alla som vill ha sådan. Det finns flera studier som visar att rådgivning är en effektiv förebyggande insats.

Familjerådgivningen inom staden är populär bland stockholmarna. Men alla får inte tillgång till den, och den politiska majoriteten vill inte ändra på det. Föredragande borgarråd skriver följande i sitt svar: "Många av de rådgivningsfunktioner som motionärerna vill föra över till familjerådgivningen ligger i dag under stadsdelsnämnderna". Det är precis det som vår motion går ut på. Poängen med motionen är att de flesta inte vänder sig till socialtjänsten på grund av socialtjänstens dubbla roller som myndighetsutövare och som stödjande.

Därför är det viktigt att staden tydliggör skillnaden mellan stöd och myndighetsutövning. På det sättet kommer man att nå många vanliga individer och inte bara marginaliserade grupper. Detta är avsikten med vårt förslag. Men borgarrådet vill inte förstå detta eftersom det inte passar med hennes bild av socialtjänsten. Det är uppenbart att borgarrådet inte vill ha mångfald inom välfärden. Det handlar om att modernisera välfärden för alla utifrån stockholmarnas behov.

Jag yrkar bifall till motionen.

§ 31 Motion om demensvård med kvalitet (utl. 2005:44)

Anförande nr 176

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Jag vet inte om det är fullmäktige som har att bedöma om man kan vara dement även om man är yngre, men så är det i alla fall, och tyvärr är det så att andelen yngre dementa ökar. Problematiken i de fallen kan vara större då det kan finnas tonårsbarn hemma och anhöriga som befinner sig mitt i yrkeslivet.

Anledningen till att vi väckte den här motionen var att vi ville ha en helhetssyn på hur man arbetar med dementa i Stockholms stad. Mycket av det som är skrivet kring den här motionen är positivt. Alla tre stadsdelsnämnder som har yttrat sig tillstyrker mycket av det som vi har skrivit. Några av dem har också visat att det pågår en utveckling även om det finns en del övrigt att önska.

På äldreberedningen i fredags behandlade vi till exempel en granskning av äldreomsorgen i Kista. Där påpekades det att dementa bor tillsammans med andra boendegrupper och att man inte har något organiserat anhörigstöd för äldre.

Jag tror att det är mycket viktigt att vi ser allvaret i denna fråga och betraktar demens som en folksjukdom. I storstaden Stockholms stressade tillvaro riskerar kanske en än större mängd personer drabbas av denna sjukdom.

När det gäller stödet till anhöriga till demenssjuka är det oerhört viktigt att man jobbar utifrån ett mer flexibelt synsätt. Ofta utgår man från den sjukes behov, men om man kan underlätta för de anhöriga genom att stödja dem kanske det gör att de orkar lite till.

Jag vill också lyfta fram de många nya svenskar som tyvärr också drabbas av den här sjukdomen. Där kan det bli ännu större problem. Därför måste vi se till att det finns både information och kunnig personal som har språkutbildning så att man kan möta det behovet på ett värdigt sätt.

Därför behöver staden ha ett handlingsprogram som ser över hela stadens verksamhet så att det kan bli en likvärdig vård. Att det inte sker en likvärdig bedömning i staden och att det därför inte erbjuds en likvärdig vård ur ett rättsligt hänseende har lyfts fram när det gäller äldre vården i stort från stadens inspektörer och inte minst från äldreombudsmannen.

Jag tackar för svaret, men jag tror att det är oerhört viktigt att vi fortsätter att uppmärksamma den här frågan och på sikt arbetar fram en handlingsplan.

Anförande nr 177

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Även om det finns en andel yngre dementa, så består ändå huvudgruppen av äldre dementa. Den gruppen ökar mer och mer i takt med att vi blir äldre och äldre. Det är viktigt att tänka på det. Även om man är fysiskt någorlunda frisk kan man ju, om man har blivit dement, ha behov av ett äldreboende.

Jag vill understryka det som Ewa sade när det gäller de anhöriga. En stor del av äldreomsorgen i Stockholm och i hela landet bedrivs av anhöriga. Ett stöd till de demenssjukas anhöriga är en förutsättning för att de ska orka med.

Det ser väldigt olika ut. Det finns avlastningsmöjligheter och alldeles utmärkta enheter på olika ställen i staden, men de är kanske inte tillgängliga för alla. Det finns också en stadsdelsarrest. Har man tur och råkar bo i rätt stadsdel fungerar det bra, men gör man inte det så vet man kanske inte ens om att pensionat Hornskroken finns. Det är viktigt att man även här ser vår stad som en helhet, vilket man faktiskt inte gör när det gäller den här typen av frågor.

Anförande nr 178

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Det är kanske lite anmärkningsvärt att föredragande borgarråd inte begär ordet i den här frågan. Men jag vill ändå passa på att lyfta fram en del som vi har stött på efter kontakter med professionen där man har betonat vikten av mobila demensteam, alltså samverkan mellan kommuner och landsting för att kunna möta de behov som ser olika ut i stadsdelarna. En enskild stadsdel har kanske inte möjlighet att inrätta ett demens-team, men man skulle kunna göra det i samverkan mellan olika stadsdelar.

När vi hade ärendet uppe i äldreberedningen föreslog vi från oppositionen att man borde se över hur det ser ut med dagvårdsplatser för dementa. Men då fick vi svaret av socialborgarrådet att hon hade pratat med stadsdelarna, och det var ingen stadsdel som hade lust att inrätta fler dagvårdsplatser. Om det är utifrån ett lusttänkande som vi ska agera när det gäller sjuka och äldre i Stockholms stad vet jag inte om det är ett kvalitetstänkande och om vi har individen i centrum. Här måste vi ju se till behovet och till de enskilda personerna som är drabbade av den här sjukdomen.

Anförande nr 179

M i r j a S ä r k i n i e m i (s): Ordförande, fullmäktige! Jag ska prata lite om den här gruppen utifrån min profession som undersköterska eftersom jag sedan 1981 i olika omfattning har jobbat med gruppen senildementa.

Orsaken till att den här sjukdomen har kommit upp på tapeten är inte bara att de gamla blir fler och äldre utan det är också att forskningen på området har ökat. Man forskar kring demenssjukdomar och har hittat de olika grupperna av demenssjukdomar som finns.

Man måste titta på de olika behov som finns när det gäller kompetensutveckling och utbildning för personalen. Om man är ung och har en frontallobsdemens behövs det kanske en tätare bemanning jämfört med helt åldersdementa grupper där sjukdomen beror mest på åldern.

Jag tycker att stadsdelarna är alldeles utmärkt skickade att göra en sådan kartläggning och kompetensinventering utifrån de gruppboenden och det befolkningsunderlag som man har. Det finns ett stort anhängigstöd, men det är viktigt att den personal som arbetar dagligen kontinuerligt får vidareutbildning och också handledning. Det är nästan ännu viktigare att man får handledning för att man ska

orka med detta jobb som är oerhört tungt. Man måste också kunna orka att stödja anhöriga. Många gånger är det den kompetenta personalen som ger stöd.

Jag instämmer i det som borgarrådet anför, att det inte bara är sjuksköterskor och undersköterskor som ska ha den spetskompetensen och kompetensutvecklingen. Vi måste komma ihåg att det ändå är vårdbiträdena i vår stad som utgör merparten av personalen inom äldreomsorgen. Därför är det viktigt att man sätter in kompetensutvecklingsinsatser där, vilket man också har gjort i väldigt många stadsdelar och även i kompetensfondens regi.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 180

E w a S a m u e l s s o n (kd): Precis som vid många andra sjukdomar ska man försöka att lyfta fram det friska. Det är det som man ska arbeta med och satsa på. Därför behövs det bland annat fler dagvårdsplatser där de dementa kan få stimulans och ökad hjärnaktivitet.

Sedan är det ju intressant att just Mirja säger att stadsdelarna är kompetenta att bedöma och se till behoven. Men i Kista blandar man dementa med andra äldre i boendegrupper. Där har man inte heller något organiserat anhörigstöd.

Anförande nr 181

M i r j a S ä r k i n i e m i (s): Ordförande, fullmäktige! Då måste det vara en nyordning. Utifrån min erfarenhet av Kista har man där absolut inte blandat olika demensgrupper med helt så att säga klara patienter. Vi har gruppboenden, och på varje servicehus i stadsdelen finns det också ett gruppboende för dementa med tätare bemanning dygnet runt och framför allt med bemanning nattetid. Så har det varit hittills.

Jag är vald till stadsdelsnämndens ordförande i Kista, och mig veterligen har det hitintills inte funnits några sådana verksamheter där man blandar hur som helst. Däremot är det väldigt många som fortfarande bor kvar hemma, och om det alla gånger är så bra kan man ju diskutera.

Anförande nr 182

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ordförande! Jag fick frågan varför jag inte gick upp i debatten. Men jag uppfattade det så att Ewa Samuelsson ändå var ganska nöjd med svaret. Därför begärde jag inte ordet.

Det är klart att man alltid kan skapa en debatt för debattens egen skull. Men flera av de saker som ni tar upp i er motion är redan på gång inom staden. Det tycker jag är bra. Ni har lyft fram många av de frågorna, och vi har också tagit reda på hur det är. Det pågår verksamheter i kompetensfondens namn. Sedan får man i den utvärdering som pågår fråga sig: Är det här bra? Är det här dåligt? Är det något som ska spridas till hela staden? Är det något som är bra ska man naturligtvis göra det. Många har

demensteam, det pågår utbildningar och så vidare. Mycket görs alltså, men man kan säkert göra flera saker.

Du tog också upp de pengar som finns avsatta i budgeten. Det står klart och tydligt att man tillsammans med en stadsdel ska utveckla verksamhet för anhöriga till dementa. Det är klart att stadsdelen måste vara med på det. Annars följer man inte budgetbeslutet. Men det visade sig att många tyckte att de hade en god verksamhet och därför inte hade behov av de här pengarna. Då får vi i stället hitta på något annat som kommer de anhöriga till del och starta någon sådan verksamhet.

Jag kan hålla med om att Hornskroken känns för litet i takt med att det blir mera känt. Det har också visat sig att det är en uppskattad form där man själv kan planera på ett helt annat sätt. Vi får kanske titta på någonting sådant om någon stadsdel kan tänka sig att vara intresserad av det. Hornskroken ligger ändå i en stadsdel. Man kan naturligtvis ge direktiv med hela handen, men jag tror att det är onödigt att utöka en verksamhet som fungerar bra och som man själv håller på att utveckla.

Med detta, herr ordförande, yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 183

E w a S a m u e l s s o n (kd): Då kan man ju undra varför inte motionen har tillstyrkts utan bara har ansetts besvarad, eftersom en del i motionen redan är på gång och har den inriktningen.

Jag tycker att det är märkligt att man bara ska utgå ifrån stadsdelsnämndernas lust när det gäller att inrätta ytterligare dagvårdsplatser. I alla andra sammanhang inom socialtjänsten pratar vi om förebyggande verksamhet och om att också se till det friska, att man ska minska behovet av att komma till ett boende och att äldre ska kunna bo hemma så länge som möjligt. Då måste det finnas kringverksamheter både för den sjuke och också för de anhöriga så att de ska kunna orka lite till.

Sedan vill jag bara säga till Mirja att jag hänvisar till den granskning som vi fick redovisad på äldreberedningen så sent som i fredags. Där tog man upp detta med blandat boende mellan dementa och andra äldre och att det inte finns något organiserat anhängstöd. Det hänvisades också till att cheferna inom Kista stadsdelsnämnd har läst rapporten och godkänt det som står i den.

Anförande nr 184

A m a n j M a l a A l i (s): När det gäller vård är det mycket viktigt med information, och särskilt när det gäller sådan här vård. Man måste kunna erbjuda information på olika språk. Här i Stockholm finns det många med invandrarbakgrund. Det är viktigt att påpeka att man måste lämna information på olika språk och se till att anhöriga också får del av denna information. Därför är det viktigt att landstinget och andra kommuner samarbetar i den här frågan så att resurserna används på ett bättre sätt.

Anförande nr 185

E w a S a m u e l s s o n (kd): Det låter jättebra. Du har alltså förstått det som jag har skrivit i min motion när det gäller information till nya svenskar som talar ett annat språk. Då hoppas jag att du verkar för detta i din grupp så att man går vidare i det arbetet och utvecklar möjligheterna att informera såväl skriftligt som muntligt och på andra olika sätt.

Anförande nr 186

A m a n j M a l a A l i (s): Vi kan ju se hur många invandrare från vårt parti som är ledamöter i den här församlingen. Det gäller också i stadsdelnämnder och facknämnder. Vi gör allt vi kan för att alla och särskilt de nya svenskarna ska få möjligheter till information.

Anförande nr 187

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ja, Ewa, jag påstår nog att det som ni föreslår i motionen är på gång. Då är det en vanlig kutym här i stadshuset att man anser att motionen är besvarad, och såvitt jag förstod var du ganska nöjd med svaret även om du yrkade bifall till motionen. Varför man gör det är ibland lite obegripligt, men man gör det.

Ewa tog upp detta med lust. Lust är härligt. Det ska man ha på många sätt. Men i det här fallet handlar det ändå om behov. Man inrättar inte verksamheter som det inte finns behov av. Det tycker jag är god hushållning med skattemedel. Det är väl ändå någonting som borde intressera er också. Stadsdelarna har inte något behov av att inrätta verksamheter som de tycker att de redan har eller som de inte tycker att de behöver. Därför kan man använda pengarna på ett annat sätt. Det måste väl ändå vara tillfredsställande även för Ewa Samuelsson.

Anförande nr 188

E w a S a m u e l s s o n (kd): Jag använde begreppet lust utifrån en replik som du fällde till oss i oppositionen på äldreberedningen. Jag skrev ned den för jag tyckte att det var ett lite märkligt uttalande från ett borgarråd som har ansvar för de här viktiga frågorna, att säga att stadsdelnämnderna inte hade lust att utveckla dagvårdsverksamheten.

Vi har lyft fram detta i motionen efter att ha hört från professionen att det finns ett sådant behov, och det är möjligt att det inte har kommit till stadsdelsnämndens kännedom. Därför kanske vi måste se med mer öppna ögon på det här behovet.

Anförande nr 189

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Det är uppenbart att jag har ett större förtroende för stadsdelsnämnderna än vad Ewa Samuelsson har. Jag är fullkomligt övertygad om att om det finns ett behov kommer de också att se till att utveckla en verksamhet. Om inte annat så har vi alldeles utmärkta äldreomsorgsinspektörer och en äldreombudsman som i sådana fall brukar ta upp olika frågor som de anser inte fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Jag har nu fått lära mig att Ewa Samuelsson sitter och stenograferar ned alla mina kommentarer under äldreomsorgsberedningen.

§ 33 Motion om ansvaret för Carl Eldhs Ateljémuseum (utl. 2005:55)

Anförande nr 190

C e c i l i a B r i n c k (m): Det finns inte något alternativt beslutsförslag, men jag skulle i största korthet vilja peka på det lite underliga faktum att borgarrådet visserligen instämmer i problembeskrivningen angående museet men samtidigt tycker han inte att det finns någon som helst anledning att ta upp en diskussion med staten. Det tycker jag är lite konstigt.

Anförande nr 191

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (kd): Carl Eldh-museet är ju en pärla i staden, men dessvärre är den lite oupptäckt. Svaret är ju positivt. Just nu är läget under kontroll, enligt svaret från i mars i år. Men jag är nyfiken på om någon i salen kan svara mig på frågan om museets framtid är säkrad eller hyfsat säkrad. Hur är den långsiktiga planen? I övrigt yrkar jag naturligtvis bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 192

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Det hänt tre saker sedan motionen skrevs. Dels har vi skjutit till någon form av krisbistånd till ateljémuseet, dels har kulturnämnden uppgraderat det stöd som ges till ateljémuseet generellt tillsammans med de fria institutionerna, dels har Kulturrådet gått in och lämnat ett visst stöd. Det är de tre sakerna som har hänt och som gör att det är rimligt att tro det finns en någorlunda tryggad framtid för den här verksamheten.

Anförande nr 193

C e c i l i a B r i n c k (m): Jag delar inte riktigt borgarrådets optimism på den punkten. Det är sant att den akuta krisen för Carl Eldh-museet är avvärjd för innevarande budgetår. Men jag tror att den enda möjligheten att garantera detta unika museum är att staten tar det ansvar som man borde ha tagit för längesedan. Det faktum att så inte har skett är typiskt för den otroligt njugga inställning som staten har till kulturinstitutionerna i Stockholm. Carl Eldh-museet *är* en kulturinstitution oavsett hur det har klassats av kulturnämnden. Det gäller ju inte bara det här museet, utan det gäller också till exempel sådana museer som Telemuseum där staten glatt struntar i att ta något som helst ansvar utan skyfflar över det på kommunen i det här fallet.

Jag tror att Stockholms stad är tvungen att föra en dialog med staten om hur Carl Eldh-museet ska administreras och finansieras i framtiden.

Anförande nr 194

Borgarrådet M o g e r t (s): Samtidigt kommer vi ändå inte ifrån att det har hänt att staten har gått in och tagit en del av ansvaret, något som man ändå bör se som positivt, vilket också gör möjligheten större att staten med tiden kan ta ett större ansvar.

§ 34 Motion om "Fiskeväg" i Norrström (utl. 2005:56)

Anförande nr 195

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Det är helt fantastiskt. Här kan man tala om gamla motioner. Den här är från 2000, och den gamla majoriteten orkade väl inte eller ville väl inte skriva fram den då. Därför lade ni den längst ned i byrålådan. Det är väl det som det handlar om.

Det här är faktiskt en allvarlig fråga. Därför blir jag lite fascinerad över att man i reservationen säger att det är en pedagogisk fiskväg och inte någon kommunal uppgift. Jag tycker i allra högsta grad att detta med fiskväg handlar om något helt annat än ett pedagogiskt grepp. Det handlar om att se till att våra vatten är bra. Vi vet att de är bra om fisken kan vandra. Detta är en naturlig vandringsväg för fiskarna och också ett sätt att visa att vi klarar av att ha ett friskt och bra vatten. Det handlar också om att förbättra vattenkvaliteten för att man ska kunna få detta till stånd.

Jag vill tacka borgarrådet för svaret på motionen. Jag beklagar bara att oppositionen inte ens har förstått allvaret i den. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 196

C e c i l i a Ö b e r m ü l l e r (mp): Ordförande, fullmäktige! Nu är ni i oppositionen väl ändå lite snåla med tanke på ert avstyrkande. Det är ju en alldeles strålande idé att i samband med ett nygammalt eller ett nytt Slussen – vilket jag förordar – anlägga en fisktrappa. Det vore ju perfekt.

Det är också bra om fullmäktigeledamöterna håller ett öga på det här i sina respektive nämnder. Jag tänker göra det i stadsbyggnadsnämnden.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 197

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Vi har naturligtvis betraktat denna motion som mycket viktig. Vi tycker att det är viktigt att vattenkvaliteten och reproduktionsmöjligheterna förbättras i Stockholms vatten. Skapandet av en fiskväg är naturligtvis då en angelägen åtgärd.

2004 renoverade Stockholms hamn dammluckorna i Norrström, och då anlade man en enklare fiskväg i form av en fisktrappa som möjliggör för fisken att vandra in i Mälaren.

Nu har vi en fantastisk möjlighet att anlägga en riktigt bra fiskväg när vi arbetar vidare med Slussen. Jag för min del tycker också att det är viktigt att vi bevakar detta i det arbetet. Därmed anser vi att denna motion från år 2000 är besvarad.

§ 35 Motion om utökat elevinflytande (utl. 2005:63)

Anförande nr 198

Borgarrådet N i l s s o n (s): Det här är på intet sätt någon gammal surdeg, om fullmäktiges ordförande ursäktar. Det är visserligen en gammal motion, men den är bra. Vi tillstyrker i alla fall intentionerna i motionen.

Det här handlar om elevinflytande. Den allra viktigaste diskussionen om elevinflytande är inte den diskussion som handlar om det mer formella elevinflytandet. Möjligheten att ha elevmajoritet i styrelserna på våra gymnasieskolor är också viktigt. Även det formella elevinflytandet över arbetsmiljöarbetet är viktigt. Men det som för mig är det allra viktigaste elevinflytandet handlar om makten över lärandet, att elever i vardagssituationer gradvis lär sig att ta mer ansvar för sitt eget lärande och också att de i vardagsarbetet ute i skolorna fostras i ett demokratiskt arbetssätt som inte är nödvändigt bara i skolan utan även i samhället utanför. Det måste hela tiden finnas en balans mellan möjligheten till inflytande och det ansvar som ett ökat inflytande innebär.

Alla erfarenheter och undersökningar visar att det formella elevinflytandet hänger ihop med det djupare elevinflytandet, vardagsinflytandet. Det är i de organisationer och i de skolor där man har förstått att det är eleven som måste sättas i centrum för lärandet som undervisningssituationerna och det formella elevinflytandet fungerar bäst.

Jag har besökt några av de skolor i vår stad som arbetar väldigt mycket med elevinflytande. Som exempel kan nämnas Katarina norra grundskola och det nystartade Globala gymnasiet. Där kan man se hur detta genomsyrar hela undervisningen. Jag har träffat elever som är ansvarstagande på ett sätt som jag kan garantera att man inte träffar på i övriga skolor runt om i vår stad. Det hänger samman med att de från första stund har fått klart för sig att de måste vara med och ta ansvar för den skola som de går på.

Erfarenheterna utifrån landet av den försöksverksamhet som har bedrivits med lokala skolstyrelser med elevmajoritet har varit övervägande positiva. Den oro som har funnits från lärarhåll och rektorshåll över att eleverna skulle köra över det professionella ansvaret, att det skulle bli otydligt var det pedagogiska ansvaret ligger och så vidare har helt kommit på skam. I stället vittnar elever, lärare och skolledare om att man har fått en bättre gemenskap, en större samsyn och en bättre fungerande skola med det utökade elevinflytandet. De elever som har tagit på sig ansvaret att sitta med i styrelserna har tagit det ansvaret på väldigt stort allvar.

Om man menar allvar med elevinflytandefrågorna måste man också våga ta dessa steg. Vi har redan i dag i Stockholm en kommunal gymnasieskola som har elevmajoritet i styrelsen. Det gäller det nystartade Globala gymnasiet. Jag hoppas att vi kommer att kunna pröva detta på flera ställen.

Det här ska dock inte göras mot skolledningens, elevernas och skolpersonalens vilja. Då blir det inte bra. Det här måste springa utifrån en genomtänkt pedagogisk tanke

om varför man vill att eleverna ska ha majoritet i styrelserna. Därför vill vi i stället uppmana till en diskussion med fler skolor om möjligheten att ha elevmajoritet i styrelserna. Jag tror att Globala gymnasiet kommer att visa sig bara en väldigt god ambassadör för ett sådant system.

Med dessa ord vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 199

F r e d r i k M a l m (fp): Ordförande! Den här motionen skrevs, som sagt, år 2000, men jag minns den som om det var i går. Då yrkade vi i utbildningsnämnden givetvis avslag på den och det gör vi även i dag.

Vi vet alla att med makt följer ansvar. Jag kommer själv ihåg hur det var när jag var 16–17 år. Man får då inte köpa cigaretter. Man får inte köra bil. Man får inte rösta. Man får inte köpa folköl. Däremot ska man enligt vänstermajoriteten i Stockholms stadshus få vara ansvarig för en skolas budget på 40–50 miljoner kronor. Det är det som blir slutsatsen.

I slutändan är det ändå någon annan som är tillsatt på skolan – rektor, skolledare, rekryterade lärare och andra – som måste ta det här ansvaret. De är professionella och har utbildning för att göra det.

Det här innebär inte på något vis att vi på den här sidan tycker att det inte är särskilt viktigt med inflytande. Det innebär inte på något sätt att vi som sitter på den här sidan anser att eleverna inte ska ha makt över sin utbildning. Men precis som borgarrådet Erik Nilsson sade i sitt anförande handlar det väldigt mycket om det individuella inflytandet. Det handlar om rätten att som elev få välja skola, att få välja kurser, att vara med i undervisningen, att kunna planera den, att ha inflytande och att kunna klaga inför någon och så vidare.

Men under de tio år som jag har varit politiskt engagerad och varit ute på högstadieskolor och gymnasieskolor runtom i Sverige har jag aldrig någonsin vid något enda tillfälle träffat en elev som har sagt: Det viktigaste för mig är att jag får sitta med i styrelsen för skolan. Jag har träffat massor med elever som har synpunkter på betygssystemet, på lärarna i skolan och på maten, men det finns ingen elev som säger att det viktigaste är att få sitta med i styrelsen.

Det finns inte heller någonting som säger att i en skola med 1 000–1 500 elever kommer inflytandet för dem att öka markant bara för att några få elever sitter med i skolans styrelse och har majoritet.

Det är väldigt viktigt, tycker jag, att man utvecklar de formella kanalerna för inflytande, klassråd, elevråd, skolkonferens och annat. Det är väldigt viktigt att man också övergripande verkar för att eleverna får en stark demokratisk fostran för att de ska förstå sådana saker och för att de på olika sätt ska utvecklas till att bli demokratiska varelser. Men det betyder inte att vi ska låta omyndiga personer ansvara för skolans budget. Där någonstans går det en gräns. Därför bör man yrka bifall till den borgerliga reservationen.

Anförande nr 200

Borgarrådet N i l s s o n (s): Ja, men Fredrik, det är ju så att de formella juridiska ansvarsfrågorna är klarlagda i den lagstiftning som finns på området. Det innebär till exempel att en omyndig elev inte kan vara med och fatta beslut som spräcker budgeten. Det innebär inte att en omyndig elev kan gå in och fatta myndighetsbeslut som rektor enligt lagstiftningen ska fatta. Det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan styrelsen och vad rektorn ska göra. Så de problem som du oroar dig för existerar inte. Och de erfarenheter som finns visar definitivt att det inte uppstår den typen av problem.

Sedan säger du att det är viktigt att eleverna ska få ha synpunkter på och – som jag uppfattade dig – klaga på saker och ting. Men vi säger att ansvar och makt ska hänga ihop. Eleverna måste också få möjlighet att påverka. De måste få vara med och göra val mellan olika saker och ting. Och hur ska de kunna göra det om de inte får sitta med vid det formella beslutsfattandet? Då fostras de i en demokrati som blir en klagomålsdemokrati i stället för en ansvarstagandedemokrati.

Anförande nr 201

F r e d r i k M a l m (fp): Problemet för Erik Nilsson blir då: Varför ska eleverna vara i majoritet? Jo, det bygger i grunden på en kollektivistisk syn på att elever har radikalt motsatta intressen än vad lärarna och rektorerna i skolan har. Därför måste eleverna vara i majoritet.

Men precis som föredragande borgarråd skriver i handlingarna är det väldigt tydligt i de skolorna där man har elevmajoritet att det faktiskt inte är så att eleverna alltid röstar precis likadant, vilket uppenbarligen var syftet med att de skulle vara i majoritet och kunna köra över ledningen. Elever har olika åsikter och synpunkter på saker och ting precis som den andra sidan har. Det finns inte den tydliga intressebarriären i skolan. Därför faller någonstans hela resonemanget om att eleverna ska vara i majoritet.

Vad det handlar om är att man ska stärka inflytandet, höja kunskapsnivån och göra det möjligt för enskilda elever att få makt, ibland genom formella kanaler, ibland genom icke formella kanaler. Men för den skull ska man inte ta ifrån rektorn det yttersta ansvaret och möjligheten för professionella att styra skolan i slutändan.

Anförande nr 202

Å s a R o m s o n (mp): Fullmäktige! Den här motionen skrevs av stora delar av den miljöpartistiska fullmäktigegruppen under förra mandatperioden, för fem år sedan. Jag skulle kunna vara kritisk mot att det har tagit så lång tid att få fram ärendet för debatt, men det ska jag inte. Jag tycker att det är bra att tiden har fått komma ifatt de idéer och tankar som för många miljöpartister framstår som någonting som bör göras i dag, men som brukar dröja ett tag att genomföra. Att vi nu har fått den här diskussionen med den nuvarande majoriteten som ändå är beredd att ta dessa steg tycker jag är mycket lyckosamt.

Det här med elevdemokrati är ett bra exempel på en fråga där vi ser hur fristående skolor har infört sådana arbetsmetoder. Vissa skolor har arbetat väldigt mycket med

det här väldigt länge. De här formerna kan också påverka och vidareutveckla den kommunala skolan, precis som jag hoppas att det också kan finnas en växelverkan åt andra hållet. Det här är någonting som behöver utvecklas i en stad med både många fristående skolor och många kommunala skolor. Det är positivt, och jag tycker att elevdemokrati är ett viktigt instrument där många fristående skolor har visat en väg som gör dessa skolor intressanta. Det här är ett argument som man sällan hör från den borgerliga kanten, den som vurmar så mycket för de fristående skolorna. Men titta också på varför dessa skolor är fristående! Jo, vissa av dem finns just för att de håller på med elevdemokrati, Fredrik Malm. De vill att eleverna själva ska ha ett mer formellt ansvarstagande i undervisningen.

För några månader träffade flera av mina partikolleger och jag Barnombudsmannen för att diskutera barnkonventionen och barns och ungas inflytande i Sverige. Då fick vi återigen klart för oss att det som många ungdomar – och då pratar jag inte om småbarn – i dag uppfattar som den stora bristen är att de inte känner att de har ett inflytande så att de kan påverka. Skolan är ungdomarnas arbetsplats. Att de känner att de inte kan påverka sin vardag är ett stort dilemma för samhället. Jag är övertygad om att vi kommer mycket längre med demokratiarbetet i samhället i stort om det finns en demokrati i det lilla.

Fredrik Malm och de borgerligas syn, att rätten att välja skola är den mest grundläggande formen av elevinflytande, är förlegad och – skulle jag vilja säga – farlig. Risken finns att eleven bara blir en konsument på den redan färdiga, fixade och beslutade skoldagordningen.

I dag får 16-åringar rösta i kyrkovalet. Men Fredrik menar att man måste kunna köra bil innan man får inflytande i skolan. Jag tycker att det är tragiskt.

Anförande nr 203

F r e d r i k M a l m (fp): Nu försöker Åsa Romson få det här att låta som att det är Friskole-Sverige som har drivit fram alla krav på elevmajoritet i lokala skolstyrelser. Så är det inte. Faktum är att det är ett socialistiskt påfund i grund och botten som bygger på en kollektivistisk idé om att elever har radikalt motsatta intressen jämfört med andra i den svenska skolan, och därför måste eleverna vara i majoritet.

Det är ju inte så att allting som händer i skolan har beslutats av styrelsen. När jag gick på gymnasiet fick man inflytande om man var om sig och kring sig, om man snackade och engagerade sig i sina studier, om man brydde sig om undervisningen. Det var definitivt inte så att jag upplevde – möjligen kan Barnombudsmannen motbevisa mig – att den viktigaste frågan för unga människor var att sitta i skolans styrelse. Det viktigaste var att man lärde sig någonting, att man tyckte att skolan fungerade bra.

Miljöpartiet har ju tidigare vurmat väldigt mycket för direkt demokrati. Men nu vurmar ni väldigt mycket för representativ demokrati i dessa organ, och det är lite konstigt, tycker jag.

Anförande nr 204

Å s a R o m s o n (mp): Faktum är att Miljöpartiet vurmar för demokrati. Vi behöver både representativ och delaktig demokrati. Jag vet att du, Fredrik Malm, är väldigt intresserad av att göra teoretiska fundament av saker och ting, men jag tror aldrig att du kan finna att elevdemokrati har varit något slags socialistiskt projekt. Åtminstone kan jag gå i god för de fyra motionärer som har skrivit den här motionen. Jag har aldrig över huvud taget funderat på att de skulle tillhöra en socialistisk åskådning i det här fallet.

Erkänn i stället att ni har gjort ett feltramp när ni säger att problemet är att eleverna skulle ha majoritet i stället för att välkomna en utveckling i den kommunala skolan som delvis har drivits fram av friskolor där man tar elever på allvar och där man utvecklar demokratiformerna. Genom att man utvecklar dem kan man inte sätta en absolut gräns och säga till eleverna: Vi ska utveckla demokratin så länge ni inte har makt. Det är först när man säger till eleverna att de kan ha ett faktiskt inflytande och en formell makt som man ger en möjlighet till demokrati.

Vi säger inte att alla elever ska sitta med i styrelser. Det är precis som att alla stockholmare inte vill sitta i fullmäktige.

Anförande nr 205

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Jag är lite ledsen över att det är Miljöpartiet som har väckt den här motionen. Ni har ju ändå visat en viss modernitet och framtidsinriktning när det gäller skolpolitiken. Vi har på många sätt samarbetat inte minst på riksdagsnivå. Men den här motionen leder ändå till en misstanke om att ni för en melonpolitik, det vill säga att ni är gröna utanpå men röda inuti. Hela motionen och idén bakom den är den klassiska socialistiska idén. Det kallas ibland för arbetarråd eller andra typer av verksamhetsråd. Men alltihop handlar om att skapa konflikter mellan olika grupper i samhället. Det är socialismens grundläggande anda och livsluft. Den här gången tar den sig uttryck i att man ska ha elevstyrda skolor där eleverna har majoritet.

Sedan kommer Erik Nilsson, som också ibland framställer sig som en modern person, med en lång lista på undantag från vad de minderåriga eleverna får och inte får säga till om. Men grundtanken, herr ordförande, är denna förlegade gammaldags klassmotsättnings- och grupp-motsättningsidé där man nu ska ge eleverna majoritet för att de ska kunna ta över och göra revolution på skolan.

Sedan har Erik Nilsson en lång lista över föredömen ute i kommunerna. Jag har aldrig hört talas om något av dessa föredömen. Det är mycket möjligt att jag har gått miste om någonting, men Erik Nilsson kommer säkert att förse mig med material från dessa berömda skolor. Men sanningen är att Erik Nilsson och hela gänget – förutom Åsa Romson som i dag tyvärr har hamnat i ett konstigt sällskap med konstiga idéer – är motståndare till riktig valfrihet som handlar om att eleverna får välja själva. Ni har varit motståndare till privatiserad fotvård, ni har varit motståndare till fria daghem och ni har varit väldigt militanta motståndare till rätten för eleverna i den här staden att få välja skola efter egen fallenhet och eget tycke.

Därför är det, herr ordförande, på många sätt ett skämt att höra det föredragande borgarrådet prata om elevdemokrati och elevinflytande. När det kommer till kritan är ni ju motståndare till det. Ni vill inte alls att eleverna själva ska välja skola. Vi har en regering som har motarbetat alla möjliga typer av friskolor under tio års tid. Ni har blivit nedröstade i riksdagen vartenda år när ni har försökt att stoppa friskolor.

Det är med djup ironi som jag hör det föredragande borgarrådet prata om elevdemokrati och inflytande. Ni är emot inflytande och riktig demokrati. Den här motionen ska avslås!

Anförande nr 206

Å s a R o m s o n (mp): Nu måste du vara lite trött i alla fall, Mikael Söderlund. Jag vet att klockan är sen, men du brukar inte tröttna så här snabbt.

Det är märkligt att man kan stå i en talarstol och häva ur sig så mycket dumheter om vad som är riktig demokrati och vad som inte är det. Du säger att det är riktig demokrati att eleverna inte ska få bestämma i skolan och att det skulle vara mer demokrati om eleverna fick välja skola. Varför denna motsättning? Har ni ingen annan skolpolitik på den där kanten än att man ska ha rätt att vilja vilken friskola som man vill gå i? Kan ni inte se lite längre och fundera över hur man utvecklar skolan, elevdemokrati och arbetsformerna? Ni pratar ju ändå om att eleverna ska få vara med och planera. Ska de bara få föra fram synpunkter eller ska de få vara med och känna att de har en möjlighet att vara med och besluta om hur planeringen ska se ut? Eller ska det vänta till senare?

Ni vill ju inte föra en riktig utbildningsdebatt. Ni vill bara diskutera rätten att välja skola. Demokrati måste ändå handla om att man ska kunna besluta om det som ligger närmast. På skolorna är det så, Fredrik Malm och ni andra på den borgerliga kanten, att eleverna är i majoritet, det är bara att konstatera. Det finns flera elever än lärare.

Anförande nr 207

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Det är ju inte så att vi motsätter oss elevdemokrati i meningen elevråd, att man ska ha inflytande på skolans verksamhet. Det är ingen som ifrågasätter det. Jag har besökt skolor där man till exempel alltid har med elevrepresentanter vid anställningsintervjuer med nya lärare. Det tycker jag är jättebra. Det finns massor av sådana moderna grepp för att öka inflytandet för eleverna i Stockholms skolor. Det är inget konstigt med det.

Men den här motionen handlar ju inte om det, herr ordförande. Den handlar om att man på ett antal skolor i Stockholm ska låta eleverna ta över verksamheten och få majoritet i skolstyrelserna. Det tycker jag är helt fel väg att gå. Eleverna ska inte alls ha majoritet i dessa styrelser. Egentligen handlar skolfrågan mycket mera om att skapa självständiga, lokala skolor där rektor, arbetsledning och andra själva lägger upp arbetet. Om Miljöpartiet vill stödja oss i det arbetet är jag jättepositiv till det. Naturligtvis har eleverna en roll att spela i detta. Skolorna ska ha ett totalinflytande över sin verksamhet. Men det är ju inte det som ert förslag innebär.

Anförande nr 208

Borgarrådet N i l s s o n (s): Mikael Söderlund säger att det här är något slags socialistiskt experiment. Jag vill ge Åsa Romson rätt. Mycket av den mest intressanta utvecklingen när det gäller elevinflytande kommer från de fristående skolorna. Det beror på att man har sett att det är en pedagogisk modell. Det lokala ansvarstagandet är ett sätt att få en helhet att fungera. Sådana socialistiska fästen som till exempel Enskilda gymnasiet ligger långt före de flesta kommunala verksamheter när det gäller elevinflytande. Det är flera av de fristående gymnasieskolorna som har styrelser med elevmajoritet.

Det är intressant att du, Mikael Söderlund, inte tycker att eleverna ska sitta med i styrelserna på skolorna. Men du tycker att aktieägarna ska sitta där. Vad har de för kunskaper om och erfarenheter från skolans värld? Vad har de för intressen som är viktigare än elevernas?

Jag är helt överens med dig om att rektor har en särställning. Rektor utgör skolans ledning på alla sätt enligt lagstiftningen precis som på samma sätt som att aktiebolagslagen anger en särställning för den verkställande direktören.

Men, Mikael Söderlund, varför tycker du att det är bättre att det är aktieägarna än eleverna som sitter med och fattar beslut i styrelserna? Eleverna har väl kanske viktigare saker att säga om skolan.

Anförande nr 209

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Det är ju väldigt tråkigt att Erik Nilsson hela tiden faller tillbaka i flumpolitiken, att du aldrig kan se att för att skapa självständiga, naturliga skolor som leds av rektorer måste man också ge skolledningarna ett lokalt ansvar. Då kan inte du som politiker bestämma över deras huvuden att eleverna ska ha majoritet i lokala skolstyrelser. Jag tycker att det är fullständigt fel väg att gå.

Du läste själv upp en lång lista på undantag för eleverna eftersom de inte är myndiga och inte har möjlighet att skaffa det inflytande som behövs om de ska ha ett reellt inflytande i en skolstyrelse.

Det här är, herr ordförande, fortfarande ett sätt att sätta grupper mot varandra. Det handlar om klassiska gammaldags arbetarråd, men i det här fallet på en skola. Det finns inga bra exempel på elevledda lokala kommunala skolstyrelser.

Vad vi däremot ska ha är självständiga skolor med självständiga ledningar som har ett stort lokalt ansvar. Det är ett ansvar som du, Erik Nilsson, inte vill ge dem. Du talar alltså med helt kluven tunga.

Anförande nr 210

M u j d e R a s h i d (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! När man hör den borgerliga sidan verkar det som att ni är rädda när man försöker överföra hur demokratin fungerar i samhället till skolan. Är ni rädda för att eleverna ska göra revolution?

Elevinflytande är viktigt och bra för att främja mångfald och förnyelse i skolan. Elevens eget inflytande över och ansvar för sin egen utbildning måste stärkas. Vi tycker därför att det är positivt med införandet av elevmajoritet i skolstyrelser. Det är också viktigt att styrelsen ska ha en jämn könsfördelning och spegla etnisk mångfald.

Vi tycker också att det är viktigt att eleverna ges nödvändig elevfacklig kunskap och elevfackligt stöd. Man bör utveckla formerna för dialog mellan kommunens förtroendevalda och skolornas styrelser.

Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 211

K a r i n G u s t a f s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Minoriteten talar väldigt ofta om att det här med ägande och att äga sin egen bostad skapar ett ökat ansvar. Det gäller inte bara den egna bostaden utan det gäller även för närmiljön. Jag är i och för sig inte helt övertygad om att den analysen är korrekt. Däremot är jag helt övertygad om att om elever i Stockholm ges en reell möjlighet att påverka den egna skolan kommer det att påverka demokratin inte bara för den enskilda eleven utan demokratin i samhället i stort.

Folkpartiets och Moderaternas elevinflytande kan sammanfattas med: välja skola. Därefter får eleverna finna sig i att det är de vuxna i skolan som ska styra. Visserligen nämns det någonting om elevråd i minoritetens reservation. Då drar jag mig till minnes min egen skoltid. På elevrådets dagordning stod det att vi skulle diskutera vilket knäckebröd som man skulle ha i skolmatsalen. Bland eleverna var vi alla överens om att vi ville ha Wasa Frukost, men det spelade ingen roll. Vi fick ändå fortsätta att tugga Wasa Sport. Det kan i och för sig vara ganska lustigt, men det är också ganska symptomatiskt för det som jag möter när jag träffar elever.

Eleverna vill ha ett ökat inflytande över det som är väsentligt, inte över vilket knäckebröd man ska tugga och inte vilken färg gardinerna i uppehållsrummet ska ha. Man vill vara med och påverka när proven ska förläggas över terminen och hur arbetsdagarna ska se ut. Skolan är faktiskt elevernas arbetsplats.

Det är trist att det byggs in en konflikt mellan lärare och elever i den borgerliga retoriken. Jag tror inte att den konflikten behöver finnas. För drygt ett år sedan besökte jag en av de friskolor som vi har pratat om i dag, Stockholms estetiska gymnasium. Där sade man att i den styrelse där eleverna var med hade det vid ett enda tillfälle varit en diskussion där man hade blivit oense. Det tycker jag är väldigt intressant.

Vi får innerligen hoppas att majoriteten får fortsätta att styra efter valet 2006. Annars tror jag att det blir riktigt tråkigt för Stockholms elever. Då går vi en visionslös och ganska idé- och innehållslös skola till mötes.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 212

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Det är fortfarande väldigt fascinerande att höra på den här typen av inlägg där man pratar om modernitet och ”immodernitet”. Vi diskuterar ett förslag i kväll om att man ska låta styrelserna i ett antal gymnasieskolor i Stockholm få elevmajoritet. Det är det förslaget som vi behandlar i kväll och som alla partier som på alla sätt motarbetar reell valfrihet för eleverna står bakom. Om man nu vill ha reellt inflytande över sin verksamhet handlar det inte om brödskivor, utan då handlar det om vilken utbildning som ska erbjudas, vilka lärare som ska finnas i skolan, vilken inriktning som det ska finnas i den oerhört viktiga framtida utbildning man väljer. Det är väldigt stora och viktiga frågor.

Ni har ju i alla andra sammanhang motarbetat rätten att välja. Genom årtal av era partiers historia har ni på alla sätt försökt hindra gymnasieelever i Stockholm från att välja skola. Då är man, herr ordförande, ärligt talat inte särskilt trovärdig när man talar om elevinflytande och elevdemokrati. Ni vill ju inte ens ge eleverna rättigheten att själva få välja skola i Stockholm.

Anförande nr 213

K a r i n G u s t a f s s o n (s): Mikael Söderlund pratar om reellt inflytande, och där är vi uppenbarligen helt överens. Det är stora och viktiga frågor som du också tar upp. Det handlar om vilka lärare som ska finnas vid skolan och vilken skola man själv vill gå i. Det handlar visserligen inte bara om brödskivor, Mikael Söderlund, men det är ganska symtomatiskt att elever inte ens får vara med och bestämma vilket knäckebröd som ska serveras i skolmatsalen.

Valfrihet handlar inte bara om att kunna välja vilken skola som man vill gå i, utan det handlar också om att få vara med och påverka i den skola som man har valt. Det vill ni uppenbarligen inte. Läs din reservation, Mikael Söderlund!

Anförande nr 214

F r e d r i k M a l m (fp): Det är lite fascinerade att lyssna på Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i den här debatten. Det tycks som att om man inte ställer upp på att eleverna ska vara i majoritet i styrelsen på skolan, då vill man inte ha något inflytande över huvud taget.

Givetvis har det inte fattats något beslut om allt som händer i skolan i den lokala skolstyrelsen där eleverna är i majoritet, i minoritet eller inte med över huvud taget. Besluten fattas ju på många olika ställen, i relationen mellan elev och lärare och på en massa andra sätt. Det finns formella kanaler.

Vi motsätter oss inte att det ska finnas elever i styrelsen. Vad vi säger är att vi inte tycker att omyndiga personer ska utgöra majoriteten i en styrelse på en skola som kanske omsätter 40–60 miljoner kronor. Det är inte en fullständigt orimlig tanke att professionella utbildade skolledare har det sista ordet i slutändan. Men ni slår hela tiden kullerbyttor på er själva. Ni säger att det inte finns någon motsättning mellan elever och lärare. Men då faller ju hela argumentet om majoritet.

Anförande nr 215

K a r i n G u s t a f s s o n (s): Återigen, Fredrik Malm och Mikael Söderlund, läs er reservation som börjar med: "Rätten att välja skola och utbildning är den mest grundläggande formen av elevinflytande". Jag tror inte det. Jag tror att den mest grundläggande formen av elevinflytande är att kunna påverka när proven ska förläggas över terminen och hur arbetsdagen ska se ut. Man ska inte behöva ha tre håltimmar mitt på dagen, sitta och vänta i plugget och sedan vara tvungen att vara kvar där till klockan sex. Det är den mest grundläggande formen av elevinflytande för mig, inte att bara kunna välja skola.

Anförande nr 216

E w a S a m u e l s s o n (kd): Du för ett märkligt resonemang, Karin. Å ena sidan säger du att vi skulle vara emot elevernas möjlighet att påverka och att finnas med i styrelsen. Det är ju inte det som det handlar om. Du säger att eleverna ska få vara med och bestämma när proven ska förläggas. Min erfarenhet är att eleverna lär sig olika fort. En del kanske vill ha prov efter en vecka medan andra vill ha prov lite senare. Sedan kommer plötsligt nationella prov med i bilden. Ska vi säga till Skolverket att man ska rätta sig efter eleverna på varje enskild skola, att en elevmajoritet ska bestämma när de nationella proven ska förläggas?

Vad det handlar om är ju att de övergripande besluten på en skola måste handhas av de professionella. Vi pratar ofta om erfarenhetsbaserad kunskap. Ska den inte vara värd någonting i skolor där man har hand om många miljontals kronor och där varje enskild individ behöver ses utifrån sina speciella behov? Du ställer oerhört stora krav på övriga elever om de ska ha majoritet i en sådan skolstyrelse.

Anförande nr 217

K a r i n G u s t a f s s o n (s): Vi ställer oerhört stora krav, och jag tror att eleverna är beredda att ta det ansvaret. Det ansvaret kommer nog att medföra att vi kommer att få en helt ny generation av ungdomar som är delaktiga i demokratin och inte bara lär sig vad demokrati är för någonting. Det är stora ord och det är ett stort ansvar som jag tror att man är beredd att ta.

Men ni presenterar en märklig syn på elever här i dag. Det verkar som att ni tror att de inte är beredda att ta det ansvaret. Jag är övertygad om att de kan göra det. Erfarenheterna säger ju också att de kan det.

Stockholms estetiska gymnasium gav uttryck för detta när jag för ett antal år sedan träffade elever som gick där. Det sade att det var vid ett tillfälle som man inte hade varit överens. Det tycker jag är ganska intressant. Jag tror att man måste våga lita på eleverna, våga lita på att de tillsammans med lärarkåren klarar av att fatta bra beslut.

Anförande nr 218

M i r j a S ä r k i n i e m i (s): Ordförande, fullmäktige! Det känns som att 70-talet går igenom den här rådssalen i kväll. Det är inte bara utsvängda byxor, korta tröjor och plåtadojor. Det är precis som att riksdagsdiskussionen från det tidiga 70-talet har förflyttat sig hit. Det borgerliga blocket är lika konservativt som det var på

70-talet när vi pratade om medinflytande på arbetsplatserna. Skolan är elevernas arbetsplats. Lika viktigt som det är att vi har inflytande på våra arbetsplatser måste det vara att eleverna får ha det.

Som många andra har sagt tidigare här i kväll är den här motionen gammal och tiden har kommit ikapp den. Det stämmer verkligen. Under tiden som motionen har valsat runt i nämnder och på rotlar fram till i dag har detta med elevmajoriteter prövats på olika ställen ute i landet med stor framgång. Framgången har varit så stor att regeringen har förlängt prövetiden och man vill också permanenta verksamheten.

Det viktigaste med detta är att kunna ha inflytande framför allt över sin arbetsmiljö. Under åren har det kommit många rapporter från skolorna där eleverna inte har samma rätt till god fysisk och psykosocial arbetsmiljö som vi vuxna har på våra arbetsplatser, men det har man inte brytt sig så mycket om. Det är viktigt att kunna diskutera denna fråga i dessa styrelser i formaliserad ordning.

Precis som Åsa Romson sade: Har man rösträtt i kyrkovalet kan man nog också sitta i en lokal skolstyrelse. Så låt oss pröva detta även i Stockholm, precis som man har gjort på många andra ställen i landet.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 219

E w a S a m u e l s s o n (kd): Jag vet inte hur du minns 70-talet. Själv gick jag på Lärarhögskolan. Då röstade man om ifall man skulle läsa svensk historia eller vietnamesisk historia. Eleverna valde vietnamesisk historia. De skulle sedan undervisa i den svenska skolan, men de tyckte att det var viktigare att kunna ett annat lands historia.

Ni svänger hela tiden i debatten och värjer er från att diskutera det som står om elevmajoritet. Vi har ingenting emot elevinflytande och elevpåverkan. Jag tror att jag har större erfarenhet än vad många av er i den här debatten har av att sitta tillsammans med elever i förvaltningsråd och lyssna på deras kloka och kompetenta inlägg som vi har kunnat diskutera inför ett beslut. Men det är inte eleverna som har majoritet utan det har professionen på skolan och ytterst rektor.

Anförande nr 220

M i r j a S ä r k i n i e m i (s): Ewa Samuelsson, jag kan berätta vad jag gjorde på 70-talet. Som tonåring stod jag på tröskeln till arbetslivet. Jag såg hur illa det var med motståndet mot inflytande på arbetsplatsen och hur det fungerade. Det är samma sak i dag med våra elever. Det har inte så stort inflytande över sin vardag som de behöver ha, oavsett om de får välja skola eller inte, men det är inte det som debatten handlar om, utan den handlar om att kunna påverka sin egen miljö så att man samtidigt också maximerar inläringen.

När vi har pratat om skolk har många elever sagt till mig att det är just bristen på inflytande som gör att man inte går till skolan

Anförande nr 221

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Försök nu inte att förenkla den här debatten till att den handlar om ifall man är för eller emot elevinflytande. Det är ingen i den här salen som är emot elevinflytande. Den här motionen är en fläkt från 70-talet, och det är väldigt mycket -68 över den. Det går inte att komma ifrån. Man gullar med eleverna och säger att de ska få kontroll över professionen och kunna rösta ned rektor, skolledare och lärare på skolan i olika frågor. Det är det som vi vänder oss emot.

För det första är eleverna inte myndiga, och för det andra har de inte rätt att ta över ledningen i en skola. Vi tycker att det är fel. Någonstans måste man kunna föra en sådan diskussion. Motionen handlar om utökat elevinflytande, om att eleverna ska ta över skolorna. Vi tycker att det är en felaktig politik. Det är rimligt att eleverna har ett fortsatt stort inflytande, men jag har varit på en massa skolor i Stockholm och det är inte så att jag alltid får träffa elever som med plakat kräver att få ta över skolan i morgon. De flesta är ganska nöjda med elevinflytandet som det fungerar. Det finns saker som man kan ändra på, men i grunden är man nöjd med det elevinflytande som man har. Så någon jättestor efterfrågan hos Stockholms gymnasieelever på ett utökat elevinflytande har i varje fall inte jag känt av på de skolor som jag har besökt, och det rör sig om många.

Anförande nr 222

M i r j a S ä r k i n i e m i (s): Det var synd att du inte var med på den senaste hearingen som vi hade i våras när vi pratade om bland annat orsakerna till skolk. På en av de populäraste skolorna uttryckte eleverna att det var just inflytandefrågorna som var en av orsakerna till att man inte gick till skolan. Man tyckte inte att man kunde påverka sin egen vardag. Det hade kanske varit bra om du, Mikael, hade varit med då och lyssnat så att två par öron hade kunnat höra samma svar.

Anförande nr 223

F r e d r i k M a l m (fp): Jag slås av hur mycket man uppförstorar hela den här frågan från er sida. På en skola med 1 000 eller 1 500 elever, hur många av dessa berörs av detta och ska sitta i styrelsen och ha majoritet? Det handlar ungefär om fem, sex, sju, åtta elever. I dag kanske det är två eller tre elever som har representation i styrelsen, vid skolkonferenser och i andra olika organ.

Den väsentliga skillnaden här består egentligen av en enda sak. Det är att vänstermajoriteten anser att eleverna ska vara i majoritet medan vi anser att de inte ska vara det. Jag kan för mitt liv inte förstå hur man kan få detta till att vi skulle vara emot elever i största allmänhet. I så fall tittar man på den här frågan med en svartvit tv från -68 där allt är svart eller vitt. Därefter kommer det glada 70-talet, vilket innebär att vi har fler sådana här debatter att vänta framöver.

Anförande nr 224

M i r j a S ä r k i n i e m i (s): Ordförande, fullmäktige! Inget vore roligare. Det är inte vi som förstorar, utan förstoringen ligger nog på den högra sidan i denna rådssal. Det är min åsikt.

Anförande nr 225

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Jag trodde att det var så enkelt att antingen har man majoritet eller också har man det inte. Men borgarrådet Nilsson hävdar att även om eleverna har majoritet i de lokala styrelserna ska rektor i alla fall kunna säga sitt i slutändan, och då vet jag inte vad elevmajoritet är för någonting.

När det gäller elevinflytande är vi alla överens om att elever ska vara delaktiga och kunna påverka sin egen vardag, och inte bara knäckebröden som Karin försöker att göra sig lustig över. Eftersom jag, som jag sade tidigare, så många gånger under ett antal år har erfarenhet av att diskutera med elever och vet vilka kloka kommentar de har som man kan väga in i det beslut som sedan ska fattas, anser inte jag att eleverna ytterst ska vara de som slår klubban i bordet och ansvar för det beslut som fattas. Men att vara med och påverka sin vardag och ha inflytande är naturligtvis en självklarhet i dagens samhälle. Hur ska vi annars kunna fostra demokratiska människor?

Katarina-Sofia skola lyfts ofta fram som ett exempel på en föredömlig skola när det gäller föräldrastyrelse och elevmedverkan. Den skolan startade med föräldrastyrelse när Stockholms stad försökte att driva att fler skolor skulle bli styrda av föräldrar. Också jag ingick i det försöket, och jag försökte att driva det när jag var rektor. Men föräldrarna var inte intresserade. De tyckte att det var bra att finnas med i råden och vara med och diskutera besluten. Då är frågan: Är det mindre demokratiskt att man har gått ut och frågat föräldrarna om de vill vara med i en föräldrastyrelse på Katarina-Sofia, som är ett utmärkt exempel? Där ville man det, och detta har också fortsatt. Det har funnits föräldrar som har velat ta över och driva arbetet vidare i den här styrelsen. Men runtom i Stockholms stad ser det inte ut på samma sätt.

Vi är positiva till elevinflytande, till att det ska utökas och vi ska verka för det, men vi vill inte att man ska ha elevmajoritet för man kan inte utkräva det ansvaret av eleverna. Om borgarrådet Nilsson menar någonting annat, så får han förklara det. Jag tror inte att någon utanför den här salen skulle tolka det annorlunda än att om man har majoritet så är man också beslutande.

Anförande nr 226

A n n M a r i E n g e l (v): Jag ville bara tala om att det på Katarina-Norra skola, som har det här föräldrastyret, också finns ett väldigt stort inflytande hos eleverna från klass noll. Ända från sexårsverksamheten genom hela grundskolan har eleverna ett mycket stort inflytande. Det fungerar alldeles utmärkt, och inte någon – rektor, föräldrar, lärare och elever – skulle vilja byta bort den modellen.

Anförande nr 227

E w a S a m u e l s s o n (kd): Nej, jag sade fel. Det ska naturligtvis vara Katarina-Norra. Men det är precis det jag säger, att det här intresset finns, men du pratar om ett stort inflytande. Det är fortfarande det som skiljer er och oss åt. Majoritet är någonting annat.

Anförande nr 228

Borgarrådet N i l s s o n (s): Jag tänkte börja med Fredrik Malm och frågan om hur många av eleverna som berörs. Han sade att det kommer att vara bara några få elever som ska sitta med i dessa styrelser. Om man bara tar själva styrelsen som exempel skulle det vara på det viset. Men erfarenheterna från de skolor där man har genomfört detta är ju att eleverna har insett vad som krävs om de ska ha några representanter med. Det är ju det som är grunden för den representativa demokratin, nämligen en dialog.

Ofta har man arbetsgrupper på skolorna där det är väsentligt fler elever som jobbar med olika typer av frågor. Ofta har man väldigt väl fungerande elevråd, vilket annars inte brukar vara fallet. Det blir tydligt att de elever som sitter med i styrelsen måste ta ansvar och var väl förankrade. De har en väldigt viktig roll. De är inte med bara för att klaga, utan de är faktiskt med för att leda skolans arbete. Därför blir effekterna att det är väsentligt fler elever på dessa skolor som blir inblandade, som får information och som har synpunkter.

Ewa Samuelsson tog upp frågan om gränserna för beslutsfattandet. Det är ganska tydligt i den lagstiftning som finns. Det handlar om en treenighet, varav en del är den representativa demokratin. Gränserna där är att man måste följa de mål och riktlinjer som riksdagen har satt upp för skolverksamheten och den budget som finns, om det nu är stadsdelsnämnden eller utbildningsnämnden som har fastställt den. Det är den representativa demokratis funktion.

Professionens ansvar är också väldigt tydligt utpekat. Vid vissa beslut i skolans värld är det professionen som har det slutliga ansvaret.

Den tredje delen är brukarinflytandet, och det tycker jag är oerhört viktigt. Det gäller både föräldrainflytande och elevinflytande. På gymnasienivå anser jag att det är eleverna som ska vara i majoritet. I grundskolan bör det ingå föräldra- och elevmajoriteter i styrelserna lokalt.

Vårt sätt att se på demokratifrågorna handlar ju om precis det som Mikael Söderlund inte förstår någonting av. När han pratar om demokrati menar han kundval och sätter likhetstecken mellan dessa. Demokratin består alltså av om man ska kunna välja en fotbollsprofil eller en basketprofil på skolan. Den består inte av alla de viktiga saker som Karin har pratat om. I den verklighet som jag befinner mig i, hur får jag inflytande, hur tar jag ansvar och hur samverkar jag med andra människor?

Om vi har den typen av kundvalsdemokrati som Mikael Söderlund pratar om, vad får vi då för medborgare? Jo, vi får medborgare som lär sig att klaga och medborgare som blir konsumenter. Men får vi medborgare som blir medborgare? Får vi medborgare som tar ansvar också för sina grannar, som klarar av att ställa saker mot varandra, som inte bara säger att man vill ha bättre skolmat utan som inser att bättre skolmat kan leda till färre böcker i biblioteket? Hur ska vi fundera när det gäller alla saker som står mot varandra? Som jag ser det är detta en av de absolut viktigaste demokratifrågorna. Vi måste sluta att fostra konsumentdemokrater och i stället fostra medborgardemokrater.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 229

F r e d r i k M a l m (fp): Efter detta enorma brandtal från Erik Nilsson kan man fråga sig: Hur kommer det sig då att det fortfarande finns en väldigt stor andel elever som inte går ut årskurs nio med godkända betyg? Hur kommer det sig då att vi i dag har en svensk skola där antagningskraven till de högre utbildningarna har sänkts? Hur kommer det sig då att vi i dag har en svensk skola där den nya generationen är sämre i språk än generationen innan? Hur kommer det sig då att vi ser en skola som på punkt efter punkt i en rad internationella studier inte står sig särskilt starkt? Jo, det är därför att ni lägger betoningen vid helt andra saker.

Det finns en oerhört stor passion här för att teoretiskt bygga modeller för någon form av formellt inflytande i skolans styrande organ. Samtidigt ser vi på fältet att lärare har det tufft, att elever har det svårt, att det förekommer mobbning och att det finns stora problem.

Det vore lite bättre och lite mer positivt om ni riktade det stora engagemanget på att elever ska gå ut skolan och lära sig kunskaper i stället för alla dessa teoretiska modeller.

Anförande nr 230

Borgarrådet N i l s s o n (s): Fredrik, inte behöver du vika dig i den här demokratidebatten redan nu och börja att prata om andra saker. Det var väl ändå lite beigt. Jag tyckte att du var bra på gång. Inte behöver du vika ned dig nu.

Du tar upp alla de stora skolpolitiska frågorna som vi senare kommer att få en hel kväll på oss att diskutera. Som svar på frågan kan jag säga: Vad vi kan se är ju att resultaten på de skolor som systematiskt har arbetat med elevinflytande är bättre när det gäller elevernas traditionella kunskapsresultat i skolan, när det gäller hur man mår och när det gäller frånvaro och mobbning. Resultatet är bättre på alla punkter. Så för mig finns det inte någon motsättning, Fredrik Malm. Dessa saker hänger samman.

Sedan är du välkommen att återansluta dig till den andra debatten. Vi pratar om elevinflytande i skolan.

Anförande nr 231

E w a S a m u e l s s o n (kd): Fortfarande, Erik, svajar ni mellan ökat inflytande och majoritet i en styrelse. Elevernas majoritet i en lokal styrelse måste innebära att de har sista ordet. Om dina medborgardemokrater väljer att säga att eleverna i en skola behöver bättre skolmat än böcker, vad säger du om det beslutet?

Anförande nr 232

Borgarrådet N i l s s o n (s): Det finns tydligt definierat vad en lokal styrelse får och inte får fatta beslut om. Det exempel som du nämnde får man fatta beslut om. Den lokala budgeten får man fatta beslut om. Det tycker jag är rimligt. Erfarenheterna säger att precis den typen av diskussionen förs mellan lärare och elever. Man får inte fatta beslut om till exempel att överpröva beslut om stöd till elever med behov av särskilt stöd. Det innebär myndighetsutövning mot en enskild, och det får man inte

fatta beslut om. Man får inte gå utöver den budget som finns. Man måste hålla sig inom den ramen. Så det finns gränser.

Just det exempel som du nämnde tycker jag är ett bra exempel som man ska diskutera tillsammans och som eleverna ska ha inflytande över.

Anförande nr 233

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! När du tillträdde som skolborgarråd fanns det förhoppningar om att det skulle införas modernitet, att det skulle finnas en dynamisk kraft inom socialdemokratin som på något sätt skulle ta tag i skolans alla problem. Men jag tycker att du på punkt efter punkt har inneburit en rad olika besvikelser, och jag är lite ledsen över det. Jag hade verkligen sett fram emot någon typ av återställare i god mening inom socialdemokratin och att man tog tag i de stora resultatproblem som man kan se i Stockholms och Sveriges skolor, men icke.

Ni faller tillbaka i den gamla flumpolitiken. Det ska inte vara någon resultatuppföljning för den tar Erik Nilsson bort. Det ska inte finnas några betyg. Men det finns alla möjliga olika problem. Och nu i kväll gäller det utökad så kallad elevdemokrati genom att man ska ge eleverna majoritet i styrelsen. Det påminner lite grann, herr ordförande, om de kulturdebatter som vi har fört då kulturborgarrådet har varit mer intresserad av vilka som sitter i publiken än av vad som händer på scenen på teatern. Man kan ge dåliga föreställningar bara publiken har rätt sammansättning och kommer från de rätta grupperna.

Det finns inget stort intresse. Jag är ledsen, men jag måste berätta det för dig. Det finns inget stort folkligt engagemang för ökat elevinflytande på våra skolor. Jag har inte ens haft någon full mejlkorg i dag där rasande elever inför dagens debatt genast vill ha majoritet i skolstyrelserna. Jag är ledsen att göra dig besviken, och jag vet att du kommer att ligga sömnlös i natt, men det är inte på det sättet. Det finns helt enkelt inte några sådana stora folkliga krav.

Jag vill fråga skolborgarrådet: Vilka är nu denna rad av skolor i Stockholm? Jag har inte träffat på särskilt många där man anser att elevinflytandet är väldigt litet eller obefintligt. Jag har mött precis motsatsen: engagerade elever som är med och är väldigt delaktiga. De deltar till och med i anställningsintervjuerna för nya lärare, och det tycker jag är bra. Det är bra med elevinflytande och elevrepresentanter, men det är inte det som kvällens flumskolefört handlar om, utan den handlar om något helt annat, nämligen om att omyndiga 16-åringar ska kunna ha ett reellt inflytande och ta ett personligt ekonomiskt ansvar, och det är inte rätt. Det är fel. Även om du kommer med en lång lista med undantag blir det inte mer rätt. Det är inte trovärdigt, Erik Nilsson, av en partiföreträdare som du att tala om inflytande när man i 20 års tid har bekämpat reellt inflytande, nämligen rätten att välja skola. Ni har ingen trovärdighet över huvud taget på den punkten. Därför, herr ordförande, ska den här motionen avslås. Det är ett krav.

Anförande nr 234

Borgarrådet N i l s s o n (s): Det är jobbigt att göra dig ledsen, Mikael Söderlund. Nu höll du samma anförande som förra gången. Jag hörde det första gången också.

Du har inga krav på elevinflytande. Du har inte uppfattat att det är något problem. Jag vill påpeka att tre år i rad har skolinspektörsrapporterna för Stockholms stad lyft fram detta som ett av de allvarligaste problemen i Stockholms skolor. Det är skolinspektörerna som säger detta, Mikael Söderlund, men jag vet inte om du har något förtroende för dem.

Det finns gott om exempel där man jobbar med det här på ett bra sätt. Låt mig nämna en kommunal skola och en fristående skola. Den kommunala skolan är Globala gymnasiet och den fristående skolan är – som Karin nämnde tidigare – Stockholms estetiska gymnasium i Liljeholmen.. Besök dessa skolor och kom tillbaka och diskutera, så kanske vi kan få en mer saklig diskussion!

Min fråga till dig kvarstår. Du är fullt beredd att låta aktieägare som har avkastningskrav och vinstintressen sitta i lokala styrelser och fatta beslut mot professionens vilja, men du är inte beredd att låta eleverna göra det. Jag vill fråga dig, Mikael Söderlund: Hur ska aktieägarna kunna hålla balansgången mellan barn med behov av särskilt stöd och avkastningskravet bättre än vad eleverna kan göra?

Anförande nr 235

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Ordförande! Aktieägarna sitter här inne. Det är ju vi som är aktieägarna. Det är vi som representerar Stockholms stad. Jag förstår över huvud taget inte alls din jämförelse. Vi i den här salen har rätt och skyldighet att ha ett avgörande inflytande över hur kommunala skolor i Stockholm styrs. Det är inte ansvarsfullt och det är inte riktigt att låta omyndiga 16-åringar ha ett avgörande ekonomiskt inflytande på våra lokala skolor. Du kommer att vara väldigt ensam om den uppfattningen bland professionen i skolorna och bland dem som dagligdags har ett inflytande. De kommer att bli ledsna och besvikna över det här beslutet i kväll.

Anförande nr 236

Å s a R o m s o n (mp): Herr ordförande! Det har varit spännande att lyssna till den här debatten. Jag bläddrade förtvivlat i motionstexten för att hitta vad det var av ett svunnet -68 som fanns i den och som så till den milda grad har upprört den borgerliga kanten i fullmäktigesalen. Man har förlängt debatten till över en timme för någonting som jag inte kan utläsa skulle vara den avgörande elevfackliga generalmotionen.

Jag utläser att vad motionärerna vill ha och vad de ger uttryck för är att det finns skolor som har utarbetat idéer och pedagogiker som bygger på ett ökat elevinflytande som man vill utveckla vidare. Vissa av dem vill också använda sig av elevmajoritet i de lokala styrelserna. Frågan är då: Ska de få det eller ska de inte få det? Frågan vi diskuterar här i kväll är inte om vi i ett dråpslag ska fatta beslutet att samtliga Stockholms kommunala skolor ska ha en elevmajoritet i sina styrelser i morgon. Det är ingen här inne som har föreslagit det. Men det låter som att det är detta som ni pläderar emot.

Det som ni egentligen pläderar emot är att skolor, som ni tycker ska ha en stark lokal identitet, ska kunna utveckla sina egna former. De ska inte få utveckla vissa former. De ska inte få utveckla sådana former som går ut på att de har en lokal styrelse med elevmajoritet, därför att det är fel väg att gå. Det tycker de borgerliga politikerna i Stockholms fullmäktige som inte ens har lyssnat på vad eleverna i dessa skolor sagt. Den här motionen gör inte alla Stockholms skolor till elevmajoritetsstyrda. Jag är inte ens övertygad om att det är rätt väg att gå.

Jag tror inte att alla skolor ska ha elevmajoritet i framtiden. Detta ska skolorna själva få bestämma. Men ni vill ju inte att de ska få bestämma, Mikael Söderlund. Du säger att enbart därför att din mejlbox inte var full inför kvällen med meddelanden från elever som var upprörda därför att de inte hade något inflytande ska vi inte fatta det här beslutet. Men jag hoppas att din mejlbox blir full i morgon av meddelanden från upprörda elever som undrar hur du kan se ned på de arbetsformer som man tillsammans på skolorna har arbetat fram och som du säger nej till.

Anförande nr 237

Fredrik Malm (fp): Nu har Åsa Romson växlat taktik. Hon säger att elevmajoritet i lokala styrelser i själva verket är en pedagogisk fråga. Det är inte i styrelserummen som undervisningen sker, utan det handlar snarare om en inflytande-fråga, som jag har förstått det hela. Men nu kommer det tydligen ett helt annat argument från er.

Om jag tittar tillbaka på mig själv när jag gick på gymnasiet hade jag ingen utbildning i att vara skolledare. Jag var en elev som gick i skolan för att lära mig kunskaper för att i framtiden få en utbildning och ett arbete, växa som demokratisk individ, bilda familj och allt sådant. Jag krävde aldrig att få sitta med i skolans styrelse. Jag gjorde det ändå eftersom jag satt i elevrådet. Där fanns det en LUF:are, MUF:are, en SSU:are och en vänsterpartist medan alla andra struntade i vad vi höll på med. Men jag krävde aldrig att vara med och ha majoritet i skolans styrelse tillsammans med de andra eleverna. Det var inte någon pedagogisk fråga, och det var inte heller något krav från elevernas sida. Vi insåg att vi rätt unga. Vi gick i skolan för att lära oss saker, för att utvecklas och för att vara med och forma undervisningen. Men vi gick inte i skolan för att vi var skolledare, utan vi var elever.

Anförande nr 238

Åsa Romson (mp): Med all respekt för din erfarenhet från gymnasieskolan, Fredrik Malm – jag tror att vi sågs i de sammanhangen redan på den tiden – tycker jag faktiskt att du tar till lite väl stora ord när du säger att det inte finns elever i gymnasieskolan i dag som vill vara med om det här. Om du läser förslaget från kommunstyrelsen bygger det på att det finns elever i Stockholm som vill att det här ska genomföras. Om det inte är någon som vill det, vad har du då att oroa dig för? Varför tar du till så stora ord under debatten i kväll?

Jag förstår inte hur du med din erfarenhet kan säga att det inte ska fattas något beslut om det här. Gå ut och titta på verksamheten och de försök som man har genomfört och säg då nej till detta av ideologiska och teoretiska skäl, för det är det du gör.

Anförande nr 239

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Det är ett dåligt argument som upprepas i kväll i salen, och klockan är mycket. Jag vill bara återigen säga till Åsa Romson som tydligen inte har förstått det här: Det är inte så att vi är motståndare till elevinflytande, utan vad vi är motståndare till är att man vill införa majoritet för eleverna i de lokala styrelserna. Vi tycker att det är oansvarigt att låta omyndiga elever ha ett avgörande inflytande över en skolas budget. Det tycker vi är fel. Men det innebär inte att vi är emot elevinflytande.

Det finns många skolor som gör mycket för att öka elevernas inflytande på många olika sätt, och det är väldigt positivt. Nu uppfattade jag att också du själv uppvisade en viss tvekan inför försöket, och det gläder mig mycket. Det här är inget bra förslag. Det är ett riktigt dåligt förslag. Det är en hemfallenhet åt gamla -68-takter som vi inte ska ha i Stockholm. Vi ska ha ordning och reda på våra skolor, och det är de som är professionella och skolledare som ska ha det avgörande inflytandet på skolorna, inte eleverna.

Anförande nr 240

Å s a R o m s o n (mp): Det var roligare att läsa den borgerliga texten när motionen skrevs än den som har skrivits i dag. Jag konstaterar att skoldebatten har tagit ett steg tillbaka till det gamla 50-talet där det är ordning och redan och pekpinnar som gäller och där politiker vet hur det ska se ut i alla skolor, för det vet ni tydligen på den kanten medan den här majoriteten har skrivit fram ett förslag som bygger på att skolorna utvecklar sina egna former